

Τμήμα Οικονομικών
Επιστημών

**MSc law &
economics**

DEPARTMENT of ECONOMICS,
UNIVERSITY of MACEDONIA
and SCHOOL of LAW,
ARISTOTLE UNIVERSITY of THESSALONIKI

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Νομική Σχολή

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Διπλωματική Εργασία :

**«Η ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ
ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ»**

**Της ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕΓΑ του Φωτίου
(mle21004)**

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης Δίκαιο και Οικονομικά
(με εξειδίκευση : Δίκαιο Επιχειρήσεων)

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΕΥΜΟΡΦΙΑ ΤΖΙΒΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2022

Τμήμα Οικονομικών
Επιστημών

**MSc law &
economics**

DEPARTMENT of ECONOMICS,
UNIVERSITY of MACEDONIA
and SCHOOL of LAW,
ARISTOTLE UNIVERSITY of THESS.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Νομική Σχολή

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΥ

ΠΡΟΣ:	Δ.Π.Μ.Σ. Δίκαιο και Οικονομικά
Ο – Η Όνομα:	ΓΕΩΡΓΙΑ
Επώνυμο:	ΜΕΓΑ
Αριθμός Φοιτητικού Μητρώου:	mle21004
Τηλέφωνο:	2310721157
Κινητό:	6984563865
Δ/ση Ηλεκτρ. Ταχυδρομείου(Email):	georgia.0088@gmail.com και mle21004@uom.edu.gr

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 8 (Υποχρεώσεις Μεταπτυχιακών Φοιτητών) του Ε.Π.Σ. και Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του Δ.Π.Μ.Σ. Δίκαιο και Οικονομικά δηλώνω υπεύθυνα ότι για τη συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας δεν έχω χρησιμοποιήσει ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από εφημερίδα ή περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.)

Ημερομηνία: 15/10/2022

Η Δηλούσα
ΜΕΓΑ ΓΕΩΡΓΙΑ
(Υπογραφή)

Copyright © MEGA GEORGIA, 2022 Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved. Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν της συγγραφέως και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα Διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Διϊδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δίκαιο και Οικονομικά» του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στη συγγραφή της παρούσας εργασίας συνέβαλε καθοριστικά η επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κ. Ευμορφία Τζίβα, η οποία μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας μελέτης πολύτιμη υποστήριξη και ουσιώδη βοήθεια, χορηγώντας μου υποστηρικτικό υλικό και υποβάλλοντας χρήσιμες ερωτήσεις και παρατηρήσεις. Η συμβολή της ήταν ιδιαίτερος σημαντική, διότι με βοήθησε να προσεγγίσω όσο το δυνατόν καλύτερα το θέμα, που πραγματεύτηκα. Επιπλέον, εξίσου σημαντική ήταν και η βοήθεια των οικείων μου, γι' αυτό και αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τα υπόλοιπα πρόσωπα του στενού περιβάλλοντός μου, οι οποίοι στάθηκαν στο πλευρό μου σε όλη τη διάρκεια των Μεταπτυχιακών μου Σπουδών υποστηρίζοντάς με οικονομικά αλλά και ψυχολογικά, λειτουργώντας ως κινητήριος δύναμη σε όλη τη διάρκεια της ακαδημαϊκής μου ζωής.

Περίληψη (Abstract)

Το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα, με τα οποία έχει έρθει αντιμέτωπο το σύγχρονο τραπεζικό σύστημα και εγκυμονεί πολλούς κινδύνους αφενός για τη ρευστότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και αφετέρου για τις εθνικές οικονομίες. Η παρούσα εργασία εστιάζει στην αντιμετώπιση των “κόκκινων δανείων” από νομική σκοπιά και συγκεκριμένα προβαίνει στην ανάλυση των προϋποθέσεων του ν. 4354/2015, η συνδρομή των οποίων επιτρέπει την αποξένωση του πιστωτικού Ιδρύματος από το προβληματικό χαρτοφυλάκιο και ευνοεί την δράση των εταιρειών διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις οι οποίες τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει δυναμική είσοδο στην ελληνική τραπεζική αγορά.

The most important issue the modern banking system is to face in recent years is solving the problem of NPL's, which poses many risks to the bank liquidity and national economies. The main purpose of this paper is to present the legislation on the problem of NPL's, specifically the conditions of Law 4354/2015.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....σελ. ii

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ. 1-3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ : ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ

A.1 ΈΝΝΟΙΑ.....σελ.4-7

A.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ.....σελ.8-9

A.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ
.....σελ. 9-10

A.4 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥΣ
.....σελ.10-12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ : ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

B.1 Η ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΕΝΝΟΙΑ.....σελ.13-15

B.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
.....σελ. 15-16

B.3 Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ.....σελ.16-17

B.4 ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗΣ.....σελ.17

B.5 Η ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ.....σελ. 18-20

B.6 ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ.....σελ. 20-23

B.7 ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ.....σελ. 23-24

B.8 ΠΟΙΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΩΣ.....σελ.24-28

B.9 ΑΛΛΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ
ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ.....σελ. 28-29

B.10 ΕΚΔΟΣΗ ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ Ν
3651/2003.....σελ.29-30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ : Η ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ
ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟ 4354/2015

Γ.1Α ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ 4354/2015.....σελ.31-32	
Γ.1 Β Η σχέση του ν. 4354/2015 με τον ν. 3156/2003..... σελ.32-35	
Γ.2 ΤΑ ΜΕΡΗ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....σελ.35-38	
Γ.3 Εταιρείες Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (ΕΔΑΔΠ) και Εταιρείες Απόκτησης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (ΕΑΑΔΠ).....σελ.38-45	
Γ.4 Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ.....σελ.45-46	
Γ.5 ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΥΤΗΣ σελ.46-54	
Γ.6 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΩΛΗΣΗΣ .....σελ. 54-56	
Γ.7 ΠΡΕΠΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΣΥΜΜΕΤΑΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ σελ.56-57	
Γ.8 ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ Ν. 4354/2015..... σελ. 58	
Γ.9 Η ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΔΑΔΠ ΣΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΔΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ.....σελ. 58-66	
ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σελ.67-68	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ.69-71	

Συντομογραφίες

ΑΚ Αστικός Κώδικας

Αιτ. Εκθ. Αιτιολογική Έκθεση

άρθ. άρθρο

Βλ. βλέπε

ΔΕΕ Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιρειών (περιοδικό)

ΕΑΑΔΠ Εταιρεία Απόκτησης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις

ΕΛΑΔΠ Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις

Επ. Επόμενα

ΚΥΑ Κοινή Υπουργική Απόφαση

ΚΠολΔ Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

ν. ή Ν. νόμος

ν.δ. νομοθετικό διάταγμα

NPLs Non-Performing Loans

περ. περίπτωση

ΠτΚ Πτωχευτικός Κώδικας

π.χ. παραδείγματος χάριν

σελ. σελίδα

SPV Special Purpose Vehicle

ΤτΕ Τράπεζα της Ελλάδος

ΦΕΚ Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

ΧρηΔικ Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο (περιοδικό)

ΧρΙΔ Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου (περιοδικό)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή έχει ως στόχο να παρουσιάσει σε αδρές γραμμές, κατά τρόπο εύληπτο και συνοπτικό την εξέλιξη και πορεία των μη εξυπηρετούμενων δανείων, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην αντιμετώπισή τους μέσω της διαδικασίας τιτλοποίησης απαιτήσεων. Είναι γεγονός πως τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ή με τον όρο του αμερικάνικου δικαίου Non-performing Loans) αποτελούν μία από τις σημαντικότερες παθογένειες της ελληνικής οικονομίας, αλλά και αρκετών οικονομιών της Ευρωζώνης. Την δεκαετία του 2000 στην Ελλάδα η συνεχής δανειοδότηση από τα πιστωτικά ιδρύματα ήταν φαινόμενο εξαιρετικά σύνηθες, το οποίο σε συνδυασμό με την υπερβολική προσφορά πλήθους τραπεζικών προϊόντων¹ στο καταναλωτικό κοινό και την αφεργγυότητα του ιδιωτικού τομέα, ως επακόλουθο της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης των ετών 2007-2008, οδήγησαν στην υπερβολική έκθεση των τραπεζικών ιδρυμάτων στον πιστωτικό κίνδυνο και στην σημαντική αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Υπό αυτές τις συνθήκες, η διαχείριση των δανείων αυτών, αποτέλεσε τα προηγούμενα χρόνια και συνεχίζει να αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές και μεγάλες προκλήσεις της σύγχρονης εποχής, διότι η αποτελεσματική αντιμετώπισή τους αναμένεται να συμβάλλει καθοριστικά στην χρηματοπιστωτική σταθερότητα, ενισχύοντας την ικανότητα του τραπεζικού συστήματος να χρηματοδοτήσει την οικονομία και επιφέροντας σταδιακά οικονομική ανάκαμψη και ευημερία.

Προτού προχωρήσουμε στην αναλυτική παρουσίαση του συγκεκριμένου θέματος είναι χρήσιμο να κατανοήσουμε την έννοια των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ώστε να αντιληφθούμε καλύτερα τους κινδύνους, που ελλοχεύουν για τη ρευστότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων². Είναι γεγονός ότι το πλήθος των επισφαλών απαιτήσεων επιδρά αρνητικά στην ανάπτυξη των τραπεζών και της κοινωνίας, υπονομεύοντας τις προοπτικές εξέλιξής της. Η χορήγηση δανείων συνιστά μία από τις θεμελιώδεις λειτουργίες των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς καταλαμβάνει το μεγαλύτερο κομμάτι του ενεργητικού μιας τράπεζας και αποτελεί την κυριότερη πηγή των εσόδων της. Ωστόσο, η τράπεζα

---

¹ Σε αυτά ανήκουν τα προσωπικά και επιχειρηματικά δάνεια, οι πιστωτικές κάρτες, τα δάνεια για διακοπές, τα καταναλωτικά δάνεια, τα στεγαστικά δάνεια κλπ.

² πιστωτικό ίδρυμα, κατά το άρθρο 3 του Νόμου 4261/2014, είναι η επιχείρηση της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται Α) στην αποδοχή από το κοινό καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων και Β) στη χορήγηση πιστώσεων για ίδιο λογαριασμό.

χορηγώντας μία πίστωση (δάνειο)³ δεν μπορεί εκ των προτέρων με βεβαιότητα να γνωρίζει αν ο δανειολήπτης (επιχείρηση ή ο ιδιώτης) δύναται να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις, που έχει αναλάβει καταβάλλοντας το ποσό του δανείου, πράγμα που σημαίνει ότι βρίσκεται αντιμέτωπη με τον πιστωτικό κίνδυνο⁴, ο περιορισμός του οποίου είναι ζωτικής σημασίας γι' αυτήν. Άλλωστε έχει υποστηριχθεί πως η ορθή διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου έχει μεγάλη αξία καθώς δύναται να συμβάλλει αποτελεσματικά στην επίτευξη υψηλότερων αποδόσεων και την εξασφάλιση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος⁵.

Στην παρούσα εργασία θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε την έννοια των δανείων αυτών, δεδομένου ότι δεν υφίσταται ένας συγκεκριμένος και τυποποιημένος ορισμός γι' αυτό, παρά μόνο έχουν προσδιοριστεί νομοθετικά τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις, που πρέπει να συντρέχουν για το χαρακτηρισμό ενός δανείου ως μη εξυπηρετούμενου. Επιγραμματικά θα λέγαμε ότι η διακοπή αποπληρωμής των συμφωνημένων δόσεων ή του τόκου, υποχρεώνει την τράπεζα μετά την πάροδο συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος (πάνω από 90 ημέρες) να χαρακτηρίσει το δάνειο αυτό ως «επισφαλές χρέος» ή ως «μη εξυπηρετούμενο» ή «κόκκινο δάνειο».

Ιδιαίτερη βαρύτητα στην παρούσα εργασία δίνεται στη τιτλοποίηση των απαιτήσεων, ως μέσο αντιμετώπισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Συγκεκριμένα γίνεται προσπάθεια ανάδειξης της λειτουργία της και του καθοριστικού της ρόλου στην αντιμετώπιση του ως άνω φαινομένου. Η τιτλοποίηση αποτελεί έναν πολύπλοκο μηχανισμό, ο οποίος διαιρείται σε επιμέρους στάδια, τα οποία θα επιχειρήσουμε να παρουσιάσουμε συνοπτικά, αναζητώντας παράλληλα απαντήσεις στα πολυάριθμα νομικά προβλήματα και ζητήματα, που εγείρει η εν λόγω σύνθετη διαδικασία.

Για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας η μεθοδολογία έρευνας, που χρησιμοποιήθηκε είναι η θεωρητική αναφορά και επικεντρώνεται σε μελέτη εννοιών και ορισμών, που συγκεντρώθηκαν κατόπιν βιβλιογραφικής έρευνας η οποία διενεργήθηκε

---

³ Με τον όρο πίστωση χαρακτηρίζουμε κάθε παροχή του πιστωτικού ιδρύματος απέναντι στον πελάτη του, που στηρίζεται στην εμπιστοσύνη του Ιδρύματος ότι ο πελάτης της είναι αξιόχρεος και πρόθυμος να επιστρέψει κατά τον χρόνο, που συμφωνήθηκε την παροχή, που οφείλει. Τριανταφυλλάκης Δ. Γεώργιος, Εισηγήσεις Εμπορικού Δικαίου, Ιανουάριος 2009, σελ. 310, Νομική Βιβλιοθήκη.

⁴ Ορίζεται ως ο κίνδυνος επέλευσης οικονομικής ζημιάς εξαιτίας της αθέτησης των συμβατικών υποχρεώσεων των πιστούχων και κυρίως της μη αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων και απαιτητών δόσεων του δανείου τους, βλ. Oldfield and Santomero, 1997, The Place of Risk Management in Financial Institutions, Wharton Financial Institutions Center.

⁵ όπως σε Π. Αγγελόπουλος (2013), Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Εκδόσεις Σταμούλη.

σε ηλεκτρονικές πηγές, σε ελληνικά και ξένα συγγράμματα και άρθρα περιοδικών.

Διαρθρώνεται στα εξής κεφάλαια : Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην έννοια, την ιστορική εξέλιξη και τον τρόπο δημιουργίας των κόκκινων δανείων, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζεται και το νομικό πλαίσιο, που τα διέπει. Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφεται η διαδικασία τιτλοποίησης και ιδίως, αναλύονται η έννοια αυτής, η νομική της φύση και ο τρόπος λειτουργίας της . Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται και δικαιολογείται η χρήση της τιτλοποίησης ως μέσο αντιμετώπισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και περιγράφονται συνοπτικά οι προϋποθέσεις του Νόμου 4354/2015. Τέλος, στον επίλογο επιχειρείται η εξαγωγή συμπερασμάτων, που εξάγονται από την ανάλυση, που προηγήθηκε και γίνεται και αναφορά στην νομολογία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α : ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ

A.1 ΈΝΝΟΙΑ

Όπως, ήδη έχουμε επισημάνει δεν έχει υπάρξει έως σήμερα ένας κοινά αποδεκτός και συγκεκριμένος ορισμός για την έννοια του Μη εξυπηρετούμενου δανείου ή επισφαλούς ή κόκκινου δανείου⁶. Επομένως, για να κατορθώσουμε να αντιληφθούμε πότε και υπό ποιες συνθήκες, δύναται ένα δάνειο να χαρακτηριστεί ως τέτοιο πρέπει να εξετάσουμε το ζήτημα μέσα από τα νομοθετήματα που περιγράφουν τα κριτήρια, συνδυαστικά με τους ορισμούς που έχουν διατυπωθεί.

Πρώτα απ' όλα θα εξετάσουμε τον όρο “bad debt, που χρησιμοποιείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για να χαρακτηριστούν αυτά τα δάνεια. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με αυτό τον ορισμό, μη εξυπηρετούμενο δάνειο θεωρείται εκείνο του οποίου ο λήπτης βρίσκεται σε καθυστέρηση αποπληρωμής των δόσεων ή των τόκων, που έχουν συμφωνηθεί, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από 90 ημέρες. Για να κατανοήσουμε καλύτερα τον παραπάνω ορισμό θα πρέπει να τον συνδυάσουμε με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 178 του Κανονισμού (ΕΕ) 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο αναφέρεται στις προϋποθέσεις για προληπτική εποπτεία για τα πιστωτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις επενδύσεων και στο οποίο αναλύεται η έννοια της αθέτησης.⁷

Ειδικότερα, προβλέπεται πως για να θεωρηθεί ότι ένας πιστούχος βρίσκεται σε «αθέτηση» θα πρέπει να συντρέχει μία ή εκ των δύο παρακάτω αναφερόμενων προϋποθέσεων :

α) το ίδρυμα να θεωρεί πως ο πιστούχος δεν είναι πιθανό να προβεί στην αποπληρωμή της πιστωτικής του υποχρέωσης απέναντι στο ίδιο το ίδρυμα, ή την μητρική του επιχείρηση ή κάποια από τις θυγατρικές του, με εξαίρεση την περίπτωση, που το ίδρυμα καταφεύγει σε άλλα μέτρα, π.χ η ρευστοποίηση της εξασφάλισης,

β) ο πιστούχος να βρίσκεται σε καθυστέρηση πληρωμών πέραν των 90 ημερών, η οποία αφορά πιστωτική του υποχρέωση απέναντι στο ίδιο το ίδρυμα, των θυγατρικών του ή της μητρικής του επιχείρησης.

---

⁶ Η έννοια του κόκκινου δανείου έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως κυρίως στην Ελληνική Πραγματικότητα.

⁷ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, (2016) Τι είναι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, όπως αναρτήθηκε στο <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/npl.el.htm>

Οι αρμόδιες αρχές έχουν την ευχέρεια να τροποποιήσουν το χρονικό διάστημα αυτό, αυξάνοντάς το από τις 90 ημέρες σε 180 ημέρες για τα ανοίγματα εκείνα, τα οποία εξασφαλίζονται με ακίνητα κατοικίας ή εμπορικά ακίνητα ΜΜΕ στην κατηγορία ανοιγμάτων λιανικής τραπεζικής, καθώς και για τα ανοίγματα σε οντότητες του δημόσιου τομέα.»

Περαιτέρω, στο ίδιο κλίμα κινείται και ο Κανονισμός (ΕΕ) 680/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παράγραφο 145 του Παραρτήματος V, ο οποίος αναφέρεται στην υποβολή εποπτικών αναφορών από τα ιδρύματα δυνάμει του Κανονισμού (ΕΕ) 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, βάσει του οποίου : «μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα είναι εκείνα που πληρούν οποιοδήποτε από τα ακόλουθα παραδείγματα: α) σημαντικά ανοίγματα που έχουν άνω των 90 ημερών καθυστέρηση, β) θεωρείται ότι ο οφειλέτης δεν είναι πιθανόν να εκπληρώσει πλήρως τις πιστωτικές του υποχρεώσεις χωρίς τη ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων, ανεξάρτητα από την ύπαρξη οποιουδήποτε καθυστερούμενου ποσού ή από τον αριθμό των ημερών καθυστέρησης». Ωστόσο, παρατηρούμε πως ο νέος ορισμός των «ανοιγμάτων» (exposures), που χρησιμοποιείται σε αυτόν τον κανονισμό είναι πιο διευρυμένος ως προς το περιεχόμενό του σε σχέση με εκείνον των «δανείων», διότι περιλαμβάνει κάθε χρεωστικό μέσο, δηλαδή δάνεια, προκαταβολές και χρεωστικούς τίτλους, όπως και ανοίγματα εκτός ισολογισμού. Επιπρόσθετα, υφίσταται μία σημαντική διαφορά μεταξύ των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE) και των μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPL), η οποία εντοπίζεται στο γεγονός ότι στις μη εξυπηρετούμενες εκθέσεις εντάσσονται και τα ανοίγματα, τα οποία παρά το γεγονός πως είναι ενήμερα ή εμφανίζουν κατά την ημερομηνία αναφοράς καθυστέρηση λιγότερη των 90 ημερών, όμως υπάρχουν στοιχεία τα οποία δείχνουν ότι ο οφειλέτης είναι πιθανό τελικά να μη κατορθώσει να εκπληρώσει πλήρως όλες τις υποχρεώσεις του, που πηγάζουν από το δάνειο.

Επιπλέον, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ⁸ τον Ιούνιο του 2005 προέβη στη σκιαγράφηση των κριτηρίων τα οποία οδηγούν στο χαρακτηρισμό των δανείων ως μη εξυπηρετούμενα και συγκεκριμένα :

- Πρέπει να παρουσιάζει καθυστέρηση ενενήντα (90) ημέρες, κατά τη διάρκεια των οποίων ο οφειλέτης δεν έχει καταβάλει τόκους ή το κεφάλαιο της οφειλής,

---

⁸ Όπως αναφέρεται Clarification and Elaboration of Issues Raised by the December, 2004 Meeting of the Advisory Expert Group of the Intersecretariat Working Group on National Accounts, στο [The Treatment of Nonperforming Loans \(BOPCOM-05/29\) - Eighteenth Meeting of the IMF Committee on Balance of Payments Statistics Washington, D.C., June 27–July 1, 2005](#)

- Οι πληρωμές τόκων ενενήντα (90) ημερών ή και άνω έχουν κεφαλαιοποιηθεί, ή καθυστερήσει ή αναχρηματοδοτηθεί,

- Η καταβολή τόκων ή κεφαλαίου που εμφανίζουν καθυστέρηση μικρότερη από τις (90) ημέρες αλλά είναι αρκετά πιθανό ο οφειλέτης να έχει ασυνέπεια στην εκπλήρωση των μελλοντικών πληρωμών του.

Προκειμένου, να αντιληφθούμε καλύτερα, τα ως άνω αναφερόμενα, είναι χρήσιμο να κατανοήσουμε πότε θεωρείται ότι υφίσταται καθυστέρηση στην αποπληρωμή των δανειακών υποχρεώσεων. Η καθυστέρηση ενός δανείου κρίνεται διαφορετικά στην εκάστοτε περίπτωση και εξαρτάται από τη μορφή του δανείου και τους ειδικότερους όρους της συμβάσεως. Επομένως, για να διαπιστωθεί η ύπαρξη της και συνακόλουθα η συνδρομή του εν λόγω κριτηρίου θα πρέπει να προσδιοριστεί η ημερομηνία κατά την οποία η οφειλή κατέστη απαιτητή και υποχρεωτική, χωρίς ωστόσο να έχει αποπληρωθεί, παρά το γεγονός ότι υπήρχε νομική υποχρέωση καταβολής. Για παράδειγμα, σε περίπτωση δανειακής υποχρέωσης προερχόμενης από δάνειο με δόσεις τακτής λήξης, η καθυστέρηση γεννάται από την επόμενη μέρα της ημερομηνίας κατά την οποία έπρεπε να καταβληθεί η δόση. Εάν αντίθετα, πρόκειται για δάνειο με ανοικτή ημερομηνία εξόφλησης (λ.χ. ανοικτός αλληλόχρεος λογαριασμός είτε ανοικτό καταναλωτικό δάνειο), με το οποίο παρέχεται η δυνατότητα στον οφειλέτη να καταθέτει και να αναλαμβάνει ποσά ως ένα συγκεκριμένο όριο, τότε η καθυστέρηση δημιουργείται όταν παρέλθει η ημερομηνία καταβολής των τόκων αυτού του λογαριασμού, οι οποίοι θεωρούνται απαιτητοί σε προκαθορισμένες και συμφωνημένες ημερομηνίες (συχνά κατά τη λήξη 3μήνου ή 6μήνου).

Περαιτέρω, εξίσου σημαντικό είναι να προσδιορίσουμε και την έννοια της αβέβαιης είσπραξης. Στον εκτελεστικό κανονισμό της ΕΕ αριθ. 680/2014 διευκρινίζεται ότι τα κριτήρια για τον προσδιορισμό της αβεβαιότητας δεν είναι ποσοτικά, αλλά σχετίζονται με ορισμένα γεγονότα, η συνδρομή των οποίων οδηγεί στον χαρακτηρισμό του ανοίγματος ως μη εξυπηρετούμενου. Ειδικότερα, οι ενδείξεις αβέβαιης είσπραξης διαπιστώνονται από τα πιστωτικά ιδρύματα κυρίως με μη αυτόματες αξιολογήσεις, που διενεργούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα και αφορούν την πιστοληπτική ικανότητα και την ικανότητα αποπληρωμής των οφειλετών, με τη χρήση επικαιροποιημένων χρηματοοικονομικών πληροφοριών και διαρκούς βαθμολόγησης του κάθε οφειλέτη.

Ορισμένα παραδείγματα «ευλόγως πιθανό να μην εκπληρώσει» θεωρούνται στη σύγχρονη τραπεζική πρακτική τα εξής :

- Η Τράπεζα να έχει χαρακτηρίσει την απαίτηση έναντι του πιστούχου μη εκτοκιζόμενη.
- Η Τράπεζα έχει προχωρήσει σε μείωση της αξίας του δανείου, επειδή μέσα από προβλέψεις διαπίστωσε σημαντικές αλλαγές στην ποιότητα της πίστωσης, συγκριτικά με το χρόνο κατά τον οποίο αυτή χορηγήθηκε
- Η Τράπεζα έχει προβεί σε πώληση της απαίτησης έναντι του πιστούχου και έχει υποστεί ουσιώδη οικονομική ζημία εξαιτίας της χειροτέρευσης της ποιότητας της απαιτήσεως.
- Η Τράπεζα έχει καταθέσει αίτηση με την οποία ζητά την κήρυξη σε πτώχευση του δανειολήπτη.
- Ο ίδιος ο δανειολήπτης έχει ζητήσει να κηρυχθεί σε πτώχευση για να καθυστερήσει ή να αποφύγει την αποπληρωμή του δανείου του.

Ο Έλληνας νομοθέτης επιχείρησε να ορίσει τα Μη εξυπηρετούμενα δάνεια στην αρχική μορφή του νόμου 4354/2015, ο οποίος ακολούθως υποβλήθηκε σε πολλές τροποποιήσεις και συγκεκριμένα στο τότε άρθρο 2 γινόταν η εξής αναφορά : “ στις εταιρείες του άρθ. 19 του παρόντος νόμου δύναται να ανατίθεται η διαχείριση απαιτήσεων από συμβάσεις δανείων ή/και πιστώσεων, οι οποίες δεν εξυπηρετούνται για διάστημα μεγαλύτερο των ενενήντα (90) ημερών” και στην παρ. 1 του άρθ. 3 του ίδιου νόμου προέβλεπε ότι “ τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας από την Τράπεζα της Ελλάδος, τα εγκατεστημένα στην Ελλάδα υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν εκτός Ελλάδος και οι εταιρείες ειδικού σκοπού του άρθ. 10 του ν. 3156/2003 και οι Εταιρείες Μεταβίβασης Απαιτήσεων του παρόντος νόμου, δύναται να πωλούν και μεταβιβάζουν σε πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα και Εταιρείες Μεταβίβασης Απαιτήσεων του παρόντος νόμου, απαιτήσεις τους από συμβάσεις χορήγησης κάθε μορφής δανείων και πιστώσεων, τα οποία έχουν καθυστέρηση μεγαλύτερη των ενενήντα (90) ημερών”.

Συμπεραίνουμε λοιπόν, πως τόσο για το Έλληνα όσο και για τον Ευρωπαϊκό νομοθέτη το πιο κρίσιμο και σημαντικό στοιχείο για να θεωρηθεί ένα δάνειο ως Μη εξυπηρετούμενο είναι να υπάρχει καθυστέρηση καταβολής των οφειλόμενων δόσεων του, άνω των ενενήντα (90) ημερών.

---

⁹ Αναφέρεται στις Εταιρείες Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (Ε.Δ.Α.Δ.Π).

A.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Περί τα τέλη της δεκαετίας του 1980 το Τραπεζικό σύστημα ήταν ιδιαίτερος οργανωμένο και η χορήγηση πιστώσεων στηρίζονταν σε αυστηρούς κανονισμούς, οι οποίοι καθόριζαν με τρόπο συγκεκριμένο και περιοριστικό την ποσότητα, την κατεύθυνση της προσφοράς των πιστώσεων καθώς και τα επιτόκια, που χρεώνονταν. Αντίθετα, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 παρατηρήθηκε μία έντονη απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η οποία σε συνδυασμό με τον διαρκή και σκληρό ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών, για την απόκτηση του μέγιστου δυνατού μεριδίου της αγοράς, συνέβαλαν καθοριστικά στην πιστωτική επέκταση. Στα ανωτέρω προστέθηκαν η ένταξη της Ελλάδας στην ζώνη του ευρώ το 2001 και η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, γεγονότα που παρείχαν επιπλέον κίνητρα για ανάπτυξη και κερδοφορία. Ειδικότερα, την εποχή εκείνη υπήρξε μια χαλάρωση της καταναλωτικής πίστης στην Ελλάδα, διότι καταργήθηκε το όριο των € 25.000 κατ' άτομο και κατά πιστωτικό ίδρυμα, ενώ παράλληλα κάμφθηκαν τα επιμέρους όρια και προϋποθέσεις που εφαρμόζονταν ως τότε, για τη χορήγηση πίστωσης φυσικών προσώπων. Οι παραπάνω ενέργειες διενεργήθηκαν στα πλαίσια της εναρμόνισης με την Ε.Ε., στοχεύοντας σε ενιαία νομισματική πολιτική υπό το πρίσμα της αρχής της οικονομίας του ελεύθερου ανταγωνισμού και της φιλελεύθερης ανοιχτής αγοράς. Την τότε ανοδική πορεία της Ελληνικής οικονομίας ανέκοψε απότομα το ξέσπασμα της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης το έτος 2009, μέσα από την οποία αναδείχθηκαν όλες οι αδυναμίες της Ελληνικής οικονομίας και επιδεινώθηκαν αισθητά τα δημόσια οικονομικά, επιφέροντας αρνητικές συνέπειες στο χρηματοπιστωτικό τομέα στο σύνολό του.

Η έντονη άνθιση της καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης των προηγούμενων ετών, οδήγησε μοιραία τα πιστωτικά ιδρύματα στη χορήγηση δανείων εξαιρετικά επισφαλών, τα οποία δεν είχαν καμία εξασφάλιση και κανένα εχέγγυο για την αποπληρωμή τους. Συνέπεια, όλων των ανωτέρω ήταν να υποβαθμιστεί σημαντικά η πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδος και συνακόλουθα των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία βρέθηκαν αντιμέτωπα με την απότομη και κατακόρυφη αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, δεδομένου ότι τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις, που είχαν επωφεληθεί των χορηγήσεων αυτών αδυνατούσαν πλέον να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, εξαιτίας της δραματικής μείωσης του εισοδήματός τους και της υπερφορολόγησης από πλευράς του κράτους.

Επιπρόσθετα, το πρόβλημα επιδεινώθηκε από την ολοσχερή απουσία συστημάτων παρακολούθησης και διαχείρισης των δανείων, μέσω των οποίων θα είχαν καταγραφεί τα δάνεια εκείνα, τα οποία παρά το γεγονός ότι είχαν χορηγηθεί με υγιή κριτήρια, μετατράπηκαν στην πορεία σε προβληματικά για λόγους μη ευχερώς προβλέψιμους¹⁰.

Κατ'αποτέλεσμα, λοιπόν, η ύφεση της οικονομίας, σε συνδυασμό με την αθέτηση πληρωμών από πλευράς των δανειοληπτών δημιούργησαν σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας για τις τράπεζες. Ενδεικτικά της κατάστασης, που επικράτησε στην Ελληνική Οικονομία είναι τα στατιστικά στοιχεία, που παρουσιάζει η Τράπεζα της Ελλάδος από τον Δεκέμβριο του έτους 2002 έως και τον μήνα Σεπτέμβριο του έτους 2019, σύμφωνα με τα οποία παρατηρήθηκε έντονη άνοδο στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, με αποκορύφωμα το 2017, χρονιά κατά την οποία το ποσοστό τους άγγιξε το 49,1% , το οποίο επιμερίζεται στις κατηγορίες των δανείων ως εξής : 62,7% καταναλωτικά δάνεια, το 50,3 % επιχειρηματικά δάνεια και το 42,2% στεγαστικά.¹¹

4.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ

Στην Ευρώπη ο ρόλος του τραπεζικού συστήματος είναι ιδιαιτέρως καθοριστικός για την χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και τη δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης. Η βασικότερη λειτουργία του στα πλαίσια της οικονομίας των χωρών της Ε.Ε. έγκειται στην χορήγηση δανείων προς τους Ιδιώτες και τις επιχειρήσεις, η οποία αποσκοπεί στη δημιουργία κινήτρων για επενδύσεις και την αύξηση των θέσεων εργασίας.

Ειδικότερα, η χορήγηση δανείων εντάσσεται στις κύριες τραπεζικές εργασίες και έχει ως βασικό σκοπό την απόκτηση κέρδους από την Τράπεζα, δεδομένου ότι τα εξυπηρετούμενα δάνεια αποφέρουν στα πιστωτικά ιδρύματα έσοδα από τους τόκους. Αντίθετα, όταν η πορεία ενός δανείου δεν είναι ομαλή, η τράπεζα υποχρεώνεται να διακρατεί επιπρόσθετα κεφάλαια, τα οποία έχουν λειτουργία προστατευτική, ωστόσο περιορίζουν σημαντικά την ικανότητα της να χορηγήσει νέα δάνεια. Γι' αυτό το λόγο τα τραπεζικά Ιδρύματα προσπαθούν να κρατούν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σε ένα

---

¹⁰ Όπως αναφέρεται στον Δ. Τσιμπανούλη, Δικαιϊκές παρεμβάσεις προς αντιμετώπιση της προβληματικής χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας από τις ελληνικές τράπεζες. Η προβληματική των “κόκκινων δανείων”, σε Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Ελεγκτικό Συνέδριο, Οικονομική Ανάπτυξη και Δίκαιο 2017, σελ. 296-316.

¹¹ <https://www.bankofgreece.gr/statistika/ekseliksh-daneiwn-kai-kathysterhsewn>

ελάχιστο δυνατό επίπεδο, ώστε αφενός να επιτυγχάνεται η κερδοφορία τους και αφετέρου να έχουν τη δυνατότητα χορήγησης νέων πιστώσεων.¹²

Περαιτέρω, η ύπαρξη των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι πιθανό να καταστεί απειλητική για την ίδια την βιωσιμότητα και την επιβίωση του πιστωτικού Ιδρύματος, δημιουργώντας ζήτημα αφερεγγυότητάς του. Πράγματι, η σώρευση των Μη εξυπηρετούμενων δανείων στους ισολογισμούς των τραπεζών δύναται να επιφέρει γενικότερη κρίση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, με έντονα αρνητικές συνέπειες στην οικονομία μιας χώρας. Τα κεφάλαια που χρησιμοποιούν οι τράπεζες για τη χορήγηση δανείων πηγάζουν από τα κεφάλαια των καταθετών, αλλά και των πιστωτών τους. Συνεπώς, εφόσον η λειτουργία αυτών των Ιδρυμάτων είναι διαδραστική δημιουργεί αμοιβαίες οικονομικές αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις. Συμπερασματικά, λοιπόν, θα λέγαμε πως η δραματική μείωση της κερδοφορίας και των κεφαλαίων των τραπεζικών οργανισμών, λειτουργούν ως τροχοπέδη για την ανάπτυξη και την παροχή ευκαιριών απασχόλησης, επηρεάζοντας σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία της νομισματικής και οικονομικής πολιτικής των χωρών.

4.4 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥΣ

Τα τελευταία χρόνια γίνονται διαρκώς προσπάθειες από πλευράς του Νομοθέτη να βρεθεί αντιμετώπος με το πρόβλημα των Κόκκινων δανείων και να επιχειρήσει την αποτελεσματική επίλυσή του. Ωστόσο το ζήτημα δεν είναι τόσο απλό και η νομοθετικές παρεμβάσεις βρίσκονται ενώπιον αντικρουόμενων συμφερόντων και επιδιώξεων, η ταυτόχρονη και συνδυαστική εξυπηρέτηση των οποίων καθιστά την επίλυση του ζητήματος εξαιρετικά δυσχερή.

Ειδικότερα, από τη μία πλευρά βρίσκεται το τραπεζικό συμφέρον, το οποίο ως ένα βαθμό επηρεάζει το γενικότερο δημόσιο συμφέρον, δεδομένου ότι η μη αποπληρωμή των δανείων προκαλεί κρίση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα στο σύνολό του. Στον αντίποδα, εντοπίζεται το συμφέρον των δανειοληπτών, οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις χωρίς δική τους υπαιτιότητα οδηγήθηκαν στην υπερχρέωση και σήμερα δεν δύνανται να είναι συνεπείς απέναντι στις υποχρεώσεις τους, καθώς βιώνουν μία απρόβλεπτη ανατροπή των οικονομικών τους δεδομένων και μία ουσιαστική μείωση του

---

¹² Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2016. Τραπεζική εποπτεία, «Τί είναι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια» όπως εμφανίζεται στο : <https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me/html/npl.el.html>

εισοδήματος τους.¹³ Ωστόσο, είναι γεγονός πως ότι η οικονομική κρίση, σε συνδυασμό με τις προσπάθειες αντιμετώπισής της, που έγιναν κατά τα προηγούμενα χρόνια, διαμόρφωσαν μία νέα κατηγορία δανειοληπτών, τους λεγόμενους στρατηγικούς κακοπληρωτές, οι οποίοι παρά το γεγονός ότι έχουν την οικονομική δυνατότητα να ανταποκριθούν στις ενοχικές τους υποχρεώσεις, προτιμούν να τις αποφύγουν, εκμεταλλευόμενοι τις νομοθετικές ρυθμίσεις και την προσωρινή δικαστική προστασία, που ο νομοθέτης προέβλεψε για τους αληθινά αδύναμους δανειολήπτες.

Με αφετηρία τα παραπάνω δεδομένα θα επιχειρήσουμε μία σύντομη επισκόπηση των σημαντικότερων νομοθετικών ρυθμίσεων για την Αντιμετώπιση των κόκκινων δανείων.

Αρχικά, ψηφίστηκε ο Νόμος 3714/2008, με τον οποίο έγινε αντικατάσταση της παραγράφου 11 του άρθρου 14 του Ν. 2251/1994, και έθεσε προϋποθέσεις στην επιβολή κατάσχεσης από πλευράς των πιστωτικών ιδρυμάτων ή των εκδοχέων αυτών ώστε να επέλθει ικανοποίηση των απαιτήσεων από καταναλωτικά δάνεια ή πιστωτικές κάρτες επί ακινήτου, η οποία είναι η κύρια κατοικία του οφειλέτη. Ειδικότερα, με βάση το άρθρο 5 του νόμου αυτού προβλέφθηκε ότι «δεν επιτρέπεται επιβολή κατάσχεσης στη μοναδική κατοικία του οφειλέτη, εάν ο ίδιος προβεί στην άσκηση ανακοπής κατά του σχετικού τίτλου εκτέλεσως, εντός προθεσμίας δεκαπέντε {15} ημερών αφού έχει πραγματοποιηθεί η πρώτη μετά την επιταγή πράξη εκτέλεσης, όπως προβλέπεται στις διατάξεις των άρθρων 933 επόμενα του ΚΠολΔ και υφίστανται σωρευτικά : Α) η απαίτηση, που έχει η τράπεζα, στο σύνολο της δεν ξεπερνά το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, Β) δεν έχει γίνει εγγραφή προσημείωσης ή υποθήκης υπέρ της δανείστριας Τράπεζας, με τη βούληση του οφειλέτη, επί κάποιου ακινήτου αυτού, γ) ο οφειλέτης τελεί σε αποδεδειγμένη αδυναμία εκπληρώσεως της συμβατικής του υποχρέωσης. Διευκρινίζεται πως στην περίπτωση, που δεν έχει γίνει ανακοπή του πρώτου εδαφίου ή αυτή έχει απορριφθεί τελεσίδικα, δεν εμποδίζεται η επιβολή κατάσχεσης».

Στη συνέχεια ακολούθησε ο Ν. 3869/2010, ο οποίος έγινε ευρέως γνωστός ως Νόμος Κατσέλη και στόχευε στην παροχή προστασίας των υπερχρεωμένων νοικοκυριών και ιδιαιτέρως των φυσικών προσώπων, που δεν διέθεταν πτωχευτική ικανότητα και είχαν βρεθεί χωρίς δόλο σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής των οφειλών τους, οι οποίες είχαν καταστεί ληξιπρόθεσμες και απαιτητές. Με το νόμο αυτό διασφαλίστηκε η κύρια κατοικία και η λοιπή περιουσία του οφειλέτη, ενώ ταυτόχρονα προσδιοριζόταν μία δόση,

---

¹³ Όπως σε Σ. Ψυχομάνη, Η προβληματική των κόκκινων δανείων ΔΕΕ 11/2016, σελ. 1326 και μετά.

στο ύψος της οποίας ο δανειολήπτης μπορούσε, σύμφωνα με το εισόδημα και την οικονομική του κατάσταση να ανταποκριθεί και να την καταβάλλει μηνιαίως.

Περαιτέρω, με τον νόμο 4013/2011 εντάχθηκαν στον Πτωχευτικό Δίκαιο η έννοια της εκκαθάρισης και της εξυγίανσης των άρθρων 99 επόμενα και 106 ια, οι οποίες αποσκοπούσαν στη βοήθεια όσων είχαν την εμπορική ιδιότητα και βρισκόταν είτε σε υπαρκτή είτε σε επαπειλούμενη αδυναμία πληρωμής των χρεών τους.

Στη συνέχεια, το Τρίτο Μνημόνιο, το οποίο κυρώθηκε με τον Νόμο 4336/2015, υπήρξε καθοριστικό για την αντιμετώπιση των κόκκινων δανείων, καθώς η χώρα μας αναγκάστηκε να προβεί στην άμεση λήψη μέτρων για τον αποτελεσματικό περιορισμό τους. Με σκοπό να επιτευχθεί η αντιμετώπισή τους, ψηφίστηκε και τέθηκε σε εφαρμογή ο Νόμος 4354/2015, όπως αυτός τροποποιήθηκε με νόμο 4389/2016, ο οποίος ρυθμίζει τη μεταβίβαση από πλευράς των τραπεζών απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις σε Εταιρείες Απόκτησης Απαιτήσεων ή σε Εταιρείες Διαχείρισης αυτών. Θέμα το οποίο αναλυτικά θα εξετάσουμε και θα παρουσιάσουμε στην παρούσα εργασία.

Τέλος, ψηφίστηκε ο νόμος 4469/2017 με την οποίο θεσπίστηκε η δυνατότητα για τις επιχειρήσεις να προβαίνουν σε εξωδικαστική ρύθμιση των οφειλών τους, καταθέτοντας σχετική αίτηση στην πλατφόρμα της Ειδικής Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, η οποία αίτηση τελεί υπό την έγκριση από τους πιστωτές.

Επιπρόσθετα, μία ακόμη νομοθετική παρέμβαση έγινε με το νόμο 4605/2019 για τη ρύθμιση των οφειλών και την προστασία της πρώτης κατοικίας φυσικών προσώπων, χωρίς να ελέγχεται η ύπαρξη ή μη της εμπορικής τους ιδιότητας.

Σήμερα, ήδη έχει τεθεί σε εφαρμογή το καινούριο θεσμικό πλαίσιο, που αφορά τη ρύθμιση των χρεών και της πτώχευσης νομικών και φυσικών προσώπων, το οποίο ενοποιεί όλα τα διαφορετικά νομοθετικά εργαλεία ρύθμισης οφειλών, επιτυγχάνοντας την ενιαία αντιμετώπιση και ενσωμάτωση των επιμέρους μηχανισμών για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, την προστασία πρώτης κατοικίας και του εξωδικαστικού μηχανισμού.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, θα λέγαμε πως ο κατάλογος των νομοθετημάτων για την αντιμετώπιση και τον περιορισμό των κόκκινων δανείων είναι μακρύς και συνεχώς διευρύνεται, δεδομένου ότι πρόκειται για ένα θέμα κεφαλαιώδους σημασίας, το οποίο επιδρά καθοριστικά στην πρόοδο και την ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' : ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

B.1 Η ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΕΝΝΟΙΑ

Ο όρος τιτλοποίηση χρησιμοποιείται στην ελληνική γλώσσα για να αποδώσει εκείνον, που στα αμερικάνικα και στα αγγλικά κείμενα συναντάται με τον όρο securitization¹⁴.

Η έννοια αυτή αποτυπώνει κάθε ενσωμάτωση δικαιωμάτων σε αξιόγραφα, η οποία αποσκοπεί στην άντληση κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων. Ουσιαστικά, πρόκειται για μία νέα μορφή χρηματοδότησης, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της έκδοσης χρεογράφων – αξιογράφων και της διάθεσής τους στην αγορά.¹⁵ Κατά τον τρόπο αυτό επιχειρείται παράκαμψη της κλασσικής μορφής χρηματοδότησης εκ μέρους των τραπεζών με τη χορήγηση δανείων και γίνεται προσπάθεια για δημιουργία ευθείας

---

¹⁴ Μία από τις πρώτες αναφορές του όρου «securitization» έχουμε κατά το έτος 1981 σε έκδοση της εφημερίδας «American Banker», στην οποία γινόταν αναφορά για «τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια τα οποία έτειναν να τιτλοποιηθούν μέσω της δευτερογενούς αγοράς ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων και να πουληθούν σε μία ακόμα απρόθυμη ομάδα θεσμικών επενδυτών». Βέβαια, ο όρος τιτλοποίηση θεωρείται πως οφείλεται στον Lewis Ranieri, ο οποίος διαπιστώνει πως η έννοια αυτή εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην εφημερίδα «Wall Street Journal» στη στήλη «Heard on the Street» το 1977 την επιμέλεια της οποία είχε η δημοσιογράφος Ann Monroe, η οποία είχε αναλάβει να συντάξει ένα άρθρο για το πρώτο Mortgage pass-through security, που είχε εκδοθεί από την Salomon Brothers. Σύμφωνα με την ιστορία, όταν η δημοσιογράφος ρώτησε τον Lewis Ranieri πώς θα μπορούσε να ονομάσει τη διαδικασία αυτή, εκείνος της απάντησε «securitization». Ο όρος αυτός δεν έγινε δεκτός από τον αρχισυντάκτη με την αιτιολογία ότι η λέξη «securitization», ήταν ανύπαρκτη και άρα μη αποδεκτή προς χρήση από την εφημερίδα, η οποία φρόντιζε πάντοτε να ακριβολογεί χρησιμοποιώντας τις ορθές επιστημονικές λέξεις στα άρθρα της. Τελικά, όμως το άρθρο κυκλοφόρησε με τον όρο αυτό και με τη σημείωση ότι ο όρος «securitization» δεν υιοθετείται από την Wall Street Journal διότι πρόκειται για μη υπαρκτή λέξη. Όπως σε Lewis Ranieri, The origins of securitization, sources of its growth, and its future potential σε L.T. Kendall & M. J. Fishman (Eds.), A primer on Securitization, Cambridge, σ. 31-32

διαθέσιμο

σε

[https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=wj3ktnd9RIsC&oi=fnd&pg=PP9&dq=L.T.+Kendall+%26+M.+J.+Fishman+\(Eds.\),+A+primer+on+Securitization,+Cambridge&ots=F2LenyDOq2&sig=6](https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=wj3ktnd9RIsC&oi=fnd&pg=PP9&dq=L.T.+Kendall+%26+M.+J.+Fishman+(Eds.),+A+primer+on+Securitization,+Cambridge&ots=F2LenyDOq2&sig=6)

¹⁵ Όπως αναφέρει ο Ιάκωβος Βενιέρης, Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με το Ν. 3156/2003 υπό το πρίσμα της διεθνούς πρακτικής, εκδόσεις Σάκκουλα, 2005, σελ. 7

και άμεσης σχέσης των επιχειρήσεων με τους χρηματοδότες τους, μεταβαίνοντας από την πιστωτική αγορά στην χρηματαγορά και την κεφαλαιαγορά.

Ωστόσο, πέρα από την εν ευρεία έννοια υπάρχει και η τιτλοποίηση υπό στενή έννοια, η οποία χρησιμοποιείται για να περιγράψει την επιλογή μίας επιχείρησης να διαθέσει τις απαιτήσεις της, με σκοπό να χρηματοδοτηθεί άμεσα από την κεφαλαιαγορά, μέσα από τη διαδικασία έκδοσης ομολογιών. Ειδικότερα, αποτελεί τρόπο απόκτησης άμεσης ρευστότητας, καθώς πραγματοποιείται μεταβίβαση των γεγεννημένων ομοειδών απαιτήσεων που ανήκουν στο ενεργητικό της, αλλά δεν έχουν ακόμη μετατραπεί σε ληξιπρόθεσμες και απαιτητές. Πιο συγκεκριμένα, η επιχείρηση είναι δικαιούχος απαιτήσεων απέναντι σε τρίτους, στην είσπραξη των οποίων αδυνατεί να προβεί η ίδια για ποικίλους λόγους, αυτές τις απαιτήσεις, λοιπόν, πωλεί και μεταβιβάζει σε άλλη εταιρία ειδικού σκοπού (special purpose vehicle). Η εταιρία Ειδικού σκοπού από την πλευρά της, εξοφλεί το τίμημα για την πώληση μέσω των ποσών που θα καταβάλουν σε αυτή οι επενδυτές για τις ομολογίες που θα εκδώσει. Με αυτό τον τρόπο, από τη μία η επιχείρηση που πουλά τις απαιτήσεις της, χρηματοδοτείται άμεσα με την πληρωμή της αξίας τους, προτού αυτές γίνουν ληξιπρόθεσμες και απαιτητές, μετασχηματίζοντας κατά τον τρόπο αυτό, ένα κομμάτι της λογιστικής της περιουσίας σε ρευστό χρήμα. Από την άλλη η εταιρία, που λειτουργεί ως Όχημα Ειδικού Σκοπού, προβαίνει σε έκδοση ομολογιών ή άλλων τίτλων (securities), τους οποίους πωλεί στο επενδυτικό κοινό. Η εκδότρια των τίτλων Εταιρία Ειδικού Σκοπού αποκτά οριστικά τις απαιτήσεις αυτές, λόγω της ενοχικής συμβάσεως πώλησης, που κατήρτισε και μέσα από την διάθεσή τους αντλεί κεφάλαια. Το παραπάνω σχήμα έχει δύο βασικές θετικές συνέπειες :

- Οι απαιτήσεις απομακρύνονται και διαχωρίζονται εντελώς από το ενεργητικό και την υπόλοιπη περιουσία της πωλήτριας εταιρίας, πράγμα, που επιφέρει ευνοϊκά λογιστικά, φορολογικά και εποπτικά αποτελέσματα, απομακρύνοντας ταυτόχρονα τις απαιτήσεις αυτές από την στόχευση¹⁶ των δανειστών της πωλήτριας εταιρίας.
- Επιπλέον, η πωλήτρια εταιρία δεν επωμίζεται το οικονομικό βάρος έκδοσης των ομολογιών και απεκδύεται του κινδύνου που απορρέει από αυτές, διότι με το κόστος έκδοσης των ομολογιών επιβαρύνεται μόνο η εταιρία ειδικού σκοπού, που αποκτά τις απαιτήσεις.

---

¹⁶ Βενιέρης Ιάκωβος, Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με το Ν. 3156/2003 υπό το πρίσμα και της διεθνούς πρακτικής (2005) σελ.12-13

Συμπερασματικά, λοιπόν, ο πωλητής ελαχιστοποιεί τον πιστωτικό κίνδυνο που είναι άμεσα συνυφασμένος με τις κρίσιμες απαιτήσεις του και τις αξιοποιεί για να αντλήσει άμεση ρευστότητα μέσω της πώλησής τους χωρίς ανάληψη υποχρεώσεων έναντι των επενδυτών.¹⁷

B.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η πρώτη μορφή τιτλοποίησης, ως μεταβίβαση δανείου (sale of loan assets), έκανε την εμφάνισή της το έτος 1916 στις ΗΠΑ, όταν η National City Bank of New York, προχώρησε σε κατάτμηση ενός δανείου σε περισσότερα τμήματα, τα οποία στη συνέχεια μεταβίβασε σε πολλούς ιδιωτικούς επενδυτές.¹⁸ Ακολούθως κατά τη δεκαετία του 1930 ο θεσμός αυτός εξελίχθηκε και άρχισε να επεκτείνεται στην Ευρώπη και ιδίως στην Γερμανία, όπου οι γαιοκτήμονες ξεκίνησαν για πρώτη φορά να εκδίδουν αξιόγραφα - ομόλογα βάσει της αξίας των ακινήτων τους μειωμένης κατά το ήμισυ, τα οποία μετά διέθεταν στην αγορά, με σκοπό να αποκτήσουν ρευστότητα και να γίνουν οφειλέτες των ομολογιών.¹⁹

Μετά τη δεκαετία του '80, ο θεσμός της τιτλοποίησης απαιτήσεων αξιοποιήθηκε από τα Πιστωτικά Ιδρύματα, ιδίως για τις απαιτήσεις από ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια. Οι σημαντικότεροι λόγοι για τους οποίους τα αμερικανικά Πιστωτικά Ιδρύματα οδηγήθηκαν στη μέθοδο αυτή, είναι η χορήγηση στεγαστικών δανείων με χαμηλά επιτόκια, από κοινού με την ευνοϊκή φορολογική πολιτική των ΗΠΑ, παράγοντες οι οποίοι προκάλεσαν τρομακτικά μεγάλη ζήτηση στην αγορά των ακινήτων και οδήγησαν τους δανειολήπτες με αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο να λάβουν υψηλά δάνεια, τα οποία βρίσκονταν σε δυσαναλογία με τους εισοδηματικούς πόρους τους. Παρατηρήθηκε, λοιπόν, σημαντική και ταχεία αύξηση των τιμών των ακινήτων, χωρίς αυτή να συνοδεύεται από ταυτόχρονη αύξηση των μισθών, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους παρέμειναν σταθεροί, οδηγώντας κατ' αποτέλεσμα στην αδυναμία εξυπηρέτησης των τόσο μεγάλων δανείων. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, γεννήθηκε ο θεσμός της τιτλοποίησης, μέσω του οποίου οι τράπεζες είχαν τη δυνατότητα να αποκτήσουν άμεση χρηματοδότηση και να προβούν ταυτόχρονα σε μετακύλιση του επιχειρηματικού κινδύνου στους επενδυτές, εξυγιαίνοντας τον ισολογισμό τους, καθώς μετέτρεπαν τα δάνεια αφερέγγυων δανειοληπτών σε κερδοφόρο «εμπορικό προϊόν» το οποίο τους εξασφάλιζε άμεση ρευστότητα. Με άλλα λόγια, οι

---

¹⁷ Καρατζά, 1 ο Ετήσιο Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Τραπεζικού Δικαίου & Δικαίου Κεφαλαιαγοράς 2008, 85.

¹⁸ Χρυσάνθη Χ., Μεταβίβαση δανείων, ΔΕΕ 1996, σελ. 133 επ

¹⁹ Βουρβουτσιώτη, Ο θεσμός της τιτλοποίησης των απαιτήσεων σύμφωνα με τον ν. 3156/2003, 2008, σελ. 6

αμερικανικές τράπεζες πουλούσαν προβληματικά δάνεια σε Εταιρίες Ειδικού Σκοπού, οι οποίες με τη σειρά τους εξέδιδαν τίτλους επί των απαιτήσεων από τα δάνεια αυτά, τους οποίους και διέθεταν στο επενδυτικό κοινό, ήτοι σε επενδυτικούς οργανισμούς, επενδυτικές τράπεζες, συνταξιοδοτικά ταμεία, θεσμικούς επενδυτές κ.ά. μεταθέτοντας σε αυτούς τον πιστωτικό κίνδυνο των προβληματικών δανείων.²⁰

B.3 Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στη χώρα μας ο θεσμός έκανε την παρθενική του εμφάνιση με το π.δ. 22/30, το οποίο θέσπισε το δικαίωμα των κτηματικών τραπεζών να προχωρούν σε έκδοση ομολογιών επί ενυπόθηκων δανείων, που είχαν χορηγήσει. Ωστόσο, εξαιτίας του γεγονότος ότι περί τα τέλη της δεκαετίας του 1990 το δημόσιο χρέος της Ελλάδας άρχισε να λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις και ανέκυψε η ανάγκη άμεσης αντιμετώπισης και μείωσής του, θεσπίστηκε ο νόμος 2801/2000, ο οποίος τροποποιήθηκε με τον ν. 2843/2000, σύμφωνα με τον οποίο άνοιξε ο δρόμος για τις τιτλοποιήσεις των απαιτήσεων του Δημοσίου. Συγκεκριμένα, (μόνο) το Ελληνικό Δημόσιο ή τα ΝΠΔΔ και δημόσιες επιχειρήσεις που ανήκαν κατ' αποκλειστικότητα σε δημόσιους φορείς, μπορούσαν να μεταβιβάσουν τις απαιτήσεις τους σε μία εταιρία ειδικού σκοπού, η οποία προέβαινε στην έκδοση ομολόγων, τις οποίες διέθετε σε επενδυτές, που πλήρωναν το σχετικό αντίτιμο για την απόκτησή τους και ανέμεναν να ικανοποιηθούν στο μέλλον από την είσπραξη των απαιτήσεων αυτών. Η ως άνω νομοθετική ρύθμιση έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην βαθύτερη κατανόηση του θεσμού της τιτλοποίησης και έδωσε σημαντική ώθηση στις τιτλοποιήσεις των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, οι οποίες ρυθμίστηκαν από το νομοθέτη τρία χρόνια αργότερα, ήτοι το 2003 με τα άρθρα 10 και 11 του Νόμου 3156/2003. Ειδικότερα, ο νόμος 3156/2003 εισήγαγε δύο τρόπους τιτλοποίησης: την κοινή τιτλοποίηση των επιχειρηματικών απαιτήσεων, που προβλέπεται στο άρθρο 10 και την τιτλοποίηση απαιτήσεων από ακίνητα, βάσει του άρθρου 11, μέθοδοι που αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση ρευστότητας στις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Στην Αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού ρητά γίνεται αναφορά στην τιτλοποίηση ως μέσο απαραίτητο και αναγκαίο

---

²⁰ η Lehman Brothers, συσώρευσε προβληματικές απαιτήσεις και απαιτήσεις από τιτλοποιημένο χρέος χαμηλής ποιότητας, με αποτέλεσμα να περιέλθει σε κατάσταση παύσης πληρωμών και να οδηγήσει σε κατάρρευση το οικονομικό σύστημα στις ΗΠΑ., όπως αναφέρεται στο Λέκκα Γ. Κ. Τρόποι εταιρικής χρηματοδότησης «ιδίως η τιτλοποίηση» και η οικονομική κρίση, στο 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου, Το εμπορικό δίκαιο και η οικονομική κρίση, Νομική Βιβλιοθήκη (2010) σελ. 317

για την επίτευξη του εκσυγχρονισμού και της βελτίωσης του συνόλου των χρηματοδοτικών τεχνικών στην Ελλάδα και τονίζεται η ευεργετική επίδρασή της στην πρόοδο και την εξέλιξη των ελληνικών επιχειρήσεων και της εθνικής οικονομίας.²¹ Ωστόσο, οι προσδοκίες του νομοθέτη μάλλον διαψεύστηκαν, διότι η τιτλοποίηση χρησιμοποιήθηκε ως μέσο διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου και ωραιοποίησης των ισολογισμών, δημιουργώντας ένα μη διαχειρίσιμο χρέος, το οποίο επωμίστηκαν οι επενδυτές, οι οφειλέτες και κυρίως το τραπεζικό σύστημα.

B.4 ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Για τη νομική φύση της τιτλοποίησης έχουν διατυπωθεί ποικίλες απόψεις και θεωρίες. Αρχικά, προέκυψε το ερώτημα εάν πρόκειται για ένα καινούριο είδος ομολογιακού δανείου. Σύμφωνα, με τον Kumpel η τιτλοποίηση δεν είναι μορφή ομολογιακού δανείου, αλλά συνιστά μια χρηματοδοτική μέθοδο και τεχνική, που στηρίχθηκε ως ένα βαθμό και έλαβε ορισμένα στοιχεία από το γνωστό θεσμό του ομολογιακού δανείου.²² Συγκεκριμένα, η τιτλοποίηση διενεργείται με τη χρήση περισσότερων συμβάσεων: της πώλησης και της εκχώρησης απαιτήσεων από αυτόν που μεταβιβάζει προς εκείνον που αποκτά, της σύμβασης χρηματοδότησης (σύμβασης τραπεζικού δανείου, έκδοσης ομολογιών, σύμβασης κάλυψης καθώς και διάθεσης ομολογιών) του αποκτώντος, με τη βοήθεια της οποίας αυτός αποκομίζει τα κεφάλαια που είναι απαραίτητα για την απόκτηση των επιχειρηματικών απαιτήσεων, της σύμβασης διαχείρισης και άλλων.²³ Συμπερασματικά, λοιπόν, θα λέγαμε πως η τιτλοποίηση μοιάζει πιο πολύ με μια καινούρια διαδικασία και όχι τόσο με νομικό θεσμό ή μόρφωμα.²⁴ Βέβαια, ο νομοθέτης στην εισηγητική έκθεση του Νόμου 3156/2003 την χαρακτηρίζει ως έναν νέο χρηματοδοτικό θεσμό.

---

²¹ Σπυρίδων Ψυχομάνης, Τιτλοποίηση επιχειρηματικών απαιτήσεων, Ένας νέος, νομικά και οικονομικά προβληματικός θεσμός { ΔΕΕ 2004 } σελ.262.

²² Ιάκωβος Βενιέρης, Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με το ν. 3156/2003 υπό το πρίσμα και της διεθνούς πρακτικής, εκδόσεις Σάκκουλα 2005 σελ. 14, ο οποίος ωστόσο σε Ι. Βενιέρη υπό άρθρο 10 ν. 3156/2003 σε Το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας, Επιμέλεια Ευάγγελος Περάκης, τόμος δέκατος, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2005 σελ. 466, αναφέρει ότι «οι ρυθμίσεις στο σύνολό τους δικαιολογούν την ορθή υποψία ότι η τιτλοποίηση αποτελεί είδος ομολογιακού δανείου.»

²³ Λέκκας Γ. Κ., Τρόποι εταιρικής χρηματοδότησης (ιδίως η τιτλοποίηση) και η οικονομική κρίση, στο 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου, Το εμπορικό δίκαιο και η οικονομική κρίση, Νομική Βιβλιοθήκη { 2010 }

²⁴ Βλ. Ι. Βενιέρη, ό.π., σελ. 14

B.5 Η ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Το άρθρο 10 του Νόμου 3156/2003 ορίζει την τιτλοποίηση απαιτήσεων ως μεταβίβαση επιχειρηματικών απαιτήσεων λόγω πώλησης ως σύμβαση που πραγματοποιείται εγγράφως ανάμεσα στον μεταβιβάζοντα και τον αποκτών, με την έκδοση και διάθεση, με ιδιωτική τοποθέτηση μόνο, ομολογιών κάθε είδους και μορφής, η εξόφληση των οποίων πραγματοποιείται: α) από το προϊόν της είσπραξης των επιχειρηματικών απαιτήσεων που μεταβιβάζονται ή β) από δάνεια, πιστώσεις ή συμβάσεις παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων. Δεν γίνεται επιτρεπτή από το νόμο η δημόσια προσφορά τους, δεδομένου ότι η διάθεση των ομολογιών, που εκδίδονται περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στην ιδιωτική τοποθέτησή τους.²⁵ Με τον περιορισμό της διάθεσης των ομολογιών αυστηρά σε ιδιωτική τοποθέτηση ο νομοθέτης θέλησε να οριοθετήσει τον κύκλο των προσώπων που συμμετέχουν, θέτοντας επιπλέον και έναν αριθμητικό περιορισμό (όχι περισσότερα από 150 άτομα). Ωστόσο, επέτρεψε στα Αμοιβαία κεφάλαια και τις εταιρείες επενδύσεων, που εδρεύουν εντός της Ελληνικής Επικράτειας να συμμετέχουν στην ιδιωτική αυτή τοποθέτηση, υπό την προϋπόθεση ότι οι ομολογίες έχουν υποβληθεί σε πιστοληπτική αξιολόγηση από έναν οίκο αξιολόγησης, ο οποίος είναι διεθνώς αναγνωρισμένος και καταξιωμένος (risk rating agency) και θεωρείται διεθνώς ως επενδυτικού βαθμού (investment grade). Εκτός συμμετοχής τέθηκαν από το νομοθέτη μόνο τα ασφαλιστικά ταμεία και οι ασφαλιστικοί οργανισμοί, οι οποίοι μάλιστα δεν επιτρέπεται να μετέχουν ούτε μέσα από αμοιβαία κεφάλαια ή εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου.

Η τιτλοποίηση επιμερίζεται στα παρακάτω στάδια :

- επιλογή και κατηγοριοποίηση των απαιτήσεων για τιτλοποίηση : Η επιχείρηση, που έχει γεννημένες ή μελλοντικές απαιτήσεις έναντι τρίτων, εφόσον αυτές είναι επαρκώς προσδιορισμένες ή μπορούν να προσδιορισθούν με κάθε τρόπο, από την διάθεση των οποίων επιθυμεί να αποκτήσει άμεσα ρευστότητα, τις συγκεντρώνει, τις ομαδοποιεί και προβαίνει σε οικονομική, φορολογική και λογιστική αξιολόγησή τους, προκειμένου να διαπιστώσει αν είναι ή όχι συμφέρουσα η μεταβίβασή τους. Ειδικότερα, πραγματοποιεί αποτίμηση του ύψους και των επιμέρους χαρακτηριστικών τους και στη συνέχεια της ομαδοποιεί σε ένα χαρτοφυλάκιο, το

---

²⁵ Κουλουρίδας Α., Η τιτλοποίηση απαιτήσεων ως μηχανισμός διαχείρισης και αναχρηματοδότησης επιχειρηματικών και στεγαστικών δανείων, ΔΕΕ 8-9/2017, σελ. 1019.

οποίο ονομάζεται χαρτοφυλάκιο αναφοράς. Ακολούθως, έρχεται η αξιολόγησή τους από έναν οίκο πιστοληπτικής αξιολόγησης με τη βοήθεια του οποίου η επιχείρηση κατανοεί ποια είναι τα στοιχεία και οι προδιαγραφές που πρέπει να έχουν οι απαιτήσεις, ώστε το προϊόν να γίνει ελκυστικό στους επενδυτές.

➤ κατάρτιση της σύμβασης πώλησης και εκχώρησης απαιτήσεων : Εάν υπάρξει ενδιαφέρον στην αγορά, δημιουργείται μία εταιρία ειδικού σκοπού, η οποία αγοράζει τις απαιτήσεις αυτές. Συχνά, για οικονομικούς και φορολογικούς σκοπούς, η εταιρία ειδικού σκοπού απολαμβάνει πλήρη ανεξαρτησία και αυτοτέλεια από τα άλλα μέρη της διαδικασίας και κυρίως από την πωλήτρια εταιρία. Η σύμβαση πώλησης των απαιτήσεων πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 10 του Νόμου 3156/2003 και σε αυτήν καθορίζονται και σκιαγραφούνται όλες υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μερών. Σε ό,τι αφορά την σύμβαση διαχείρισης αν η πώληση πραγματοποιηθεί στα πλαίσια του άρθρ. 3 του ν. 4354/2015, είναι υποχρεωτική, με ποινή ακυρότητας, η ανάθεση της διαχείρισης των απαιτήσεων σε εταιρία διαχείρισης του άρθρ. 2 του ν. 4354/2015. Αντίθετα, αν η πώληση διενεργηθεί σύμφωνα με το άρθρ. 10 του ν. 3156/2003, τότε η ανάθεση της διαχείρισης από την εταιρία ειδικού σκοπού σε άλλη εταιρία κρίνεται αναγκαία σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 14 του ν. 3156/2003, μόνο αν η εταιρία ειδικού σκοπού εδρεύει στο εξωτερικό και οι απαιτήσεις αφορούν καταναλωτές. Σε αυτή την τελευταία περίπτωση, η έδρα ή εγκατάσταση της εταιρίας διαχείρισης πρέπει είναι στην Ελλάδα. Μάλιστα, αν έχουμε περίπτωση που υπάρξει υποκατάσταση του διαχειριστή, ο υποκατάστατος αυτός φέρει ευθύνη αλληλεγγύως και εις ολόκληρου με τον αρχικό διαχειριστή.

➤ έκδοση ομολογιών και διάθεσή τους σε επενδυτικό κοινό : η εταιρία ειδικού σκοπού προχωρά στην έκδοση ομολογιών, τις οποίες μπορεί στη συνέχεια να διαθέτει με ιδιωτική τοποθέτηση σε έναν συγκεκριμένο και περιορισμένο κύκλο θεσμικών επενδυτών, οι οποίοι δεν επιτρέπεται να ξεπερνούν αριθμητικά τους εκατόν πενήντα. Οι περιορισμοί αυτοί ως προς το είδος και τον αριθμό των επενδυτών τίθενται με σκοπό να αποφευχθεί η μεγάλη διασπορά των ομολογιών, η οποία θα δημιουργούσε προβλήματα στη διαδικασία. Τέλος, κατά το στάδιο αυτό καθορίζονται όλοι οι όροι που εφαρμόζονται στις εκδοθείσες ομολογίες και ρυθμίζεται ο τρόπος αποπληρωμής.

➤ είσπραξη τιτλοποιημένων απαιτήσεων και πληρωμή των ομολογιών : Η διαδικασία της τιτλοποίησης προχωρά σταδιακά και φτάνει στην ολοκλήρωσή της όταν επέλθει αποπληρωμή των ομολογιών από το προϊόν που εισπράττεται από τις τιτλοποιούμενες απαιτήσεις. Για να ολοκληρωθεί είναι σημαντικό η εταιρία διαχείρισης να προχωρά μεθοδικά και σχολαστικά σε κινήσεις, που επιτυγχάνουν την είσπραξη των απαιτήσεων και δημιουργούν διαρκή ροή πληρωμών προς τους τιτλούχους επενδυτές.

B.6 ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Προκειμένου να αντιληφθούμε καλύτερα τη διαδικασία της τιτλοποίησης κρίνεται αναγκαίο να εξετάσουμε ποια είναι τα μέρη, που εμπλέκονται σε αυτή και να αποσαφηνίσουμε τον ειδικότερο ρόλο, που καθένα από αυτά διαδραματίζει. Η αρχή της τιτλοποίησης απαιτήσεων εντοπίζεται στην ανάγκη μιας επιχείρησης να αποκτήσει άμεσα ρευστότητα και να χρηματοδοτηθεί από εξωτερικές πηγές. Για να εξυπηρετηθεί ο ως άνω σκοπός, η επιχείρηση αυτή προβαίνει στη μεταβίβαση των απαιτήσεών της σε ένα Όχημα Ειδικού Σκοπού. Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 2 Νόμου 3156/2003, βασική προϋπόθεση για να μπορεί η επιχείρηση να προβεί σε τιτλοποίηση των απαιτήσεών της είναι : α) να έχει την ιδιότητα του εμπόρου, η οποία κατά τα οριζόμενα στο ελληνικό δίκαιο δύναται να αποκτηθεί είτε με το τυπικό είτε με το ουσιαστικό σύστημα. Σύμφωνα με το τυπικό κριτήριο η εμπορική ιδιότητα χορηγείται απευθείας εκ του νόμου, π.χ. στην περίπτωση της Ανώνυμης εταιρείας, της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης, του Συνεταιρισμού και των Χρηματιστηριακών Εταιρειών του Χ.Α., οι οποίες από την τήρηση των τυπικών προϋποθέσεων του νόμου αποκτούν την εμπορική ιδιότητα, ανεξάρτητα από το αν προβαίνουν στην πραγματικότητα σε άσκηση εμπορίας ή όχι. Από την άλλη, σύμφωνα με το ουσιαστικό κριτήριο η εμπορική ιδιότητα αποκτάται εφόσον πραγματοποιούνται εμπορικές πράξεις κατά σύνηθες επάγγελμα, με σκοπό τον βιοπορισμό, και επομένως βάσει αυτού του κριτηρίου ως έμποροι χαρακτηρίζονται εκείνοι, που μετέρχονται εμπορικές πράξεις (άρθ. 1 ΕμπΝ) και είναι αναγκαία επιχειρήσεις ιδιωτικού δικαίου, καθώς μόνον αυτές αποκτούν εμπορική ιδιότητα²⁶. Επιπλέον, διευκρινίζεται ότι οι ομόρρυθμοι εταίροι σε ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες εταιρείες έχουν την εμπορική ιδιότητα με μόνη τη συμμετοχή τους στις εταιρείες αυτές, υπό την προϋπόθεση ότι οι εταιρείες ασκούν εμπορική δραστηριότητα. Συνεπώς, η απόκτηση της εμπορικής τους ιδιότητας, δεν στηρίζεται στο τυπικό κριτήριο αλλά στο ουσιαστικό, δεδομένου ότι ο ομόρρυθμος εταίρος σε Ο.Ε. ή σε Ε.Ε. έχει ως επάγγελμα την διενέργεια εμπορικών πράξεων δια μέσω της εταιρείας, για τις οποίες πράξεις ευθύνεται και προσωπικά, απεριόριστα και εις ολόκληρον με αυτή.

---

²⁶ Όπως σε Ε. Περάκης.- Ρόκας Ν., Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2011, σελ. 147 και εξής και Βλ. Βενιέρη Ι., σε Περάκη Ε., το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, 10ος τόμος, Νομική βιβλιοθήκη { 2005 } σελ. 475.

και β) να έχει την έδρα ή εγκατάσταση της στην Ελλάδα, πράγμα που σημαίνει πως έχει τη δυνατότητα είτε να εδρεύει στην Ελλάδα είτε να εδρεύει στην αλλοδαπή, αλλά να έχει κάποιο υποκατάστημα στη χώρα μας. Αυτή η απαίτηση από πλευράς του νομοθέτη αποσκοπεί στον περιορισμό της αβεβαιότητας και στην ελαχιστοποίηση των κινδύνων, που θα επέφερε η τιτλοποίηση απαιτήσεων από επιχειρήσεις της αλλοδαπής, αγνώστου προελεύσεως και αμφιβόλου φερεγγυότητας.

Επομένως, από τα παραπάνω συνάγεται ευχερώς πως ως μεταβιβάζων μπορεί να εμφανιστεί είτε Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρία είτε Συνεταιριστική Τράπεζα του Ν. 1667/86, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με βάση τους ν. 4141/2013, 4261/2014 και 4340/2015 και την τραπεζική νομοθεσία. Άλλωστε ως πιστωτικά ιδρύματα, θεωρούνται όσα χαρακτηρίζονται ως τέτοια υπό την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 575/2013, μεταξύ των οποίων ανήκουν και οι συνεταιριστικές τράπεζες, οι οποίες λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα εφόσον έχουν λάβει σχετική άδεια από την αρμόδια αρχή.

Πέρα, λοιπόν, από τη μεταβιβάζουσα εταιρία υπάρχει και ένα ακόμη συμβαλλόμενο μέρος, «ο αποκτών», που ονομάζεται εταιρεία ειδικού σκοπού -ή με τον αγγλικό και πιο διαδεδομένο στη βιβλιογραφία όρο «Special Purpose Vehicle (SPV)». Πρόκειται για ένα νομικά και οικονομικά ανεξάρτητο από τη μεταβιβάζουσα εταιρεία νομικό πρόσωπο ή περισσότερα αυτοτελή νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν ως μοναδικό στόχο την απόκτηση επιχειρηματικών απαιτήσεων και την τιτλοποίησή τους. Η αυτοτέλεια της Εταιρίας Ειδικού Σκοπού από τη μεταβιβάζουσα διασφαλίζεται με τη διατήρηση ξεχωριστών οικονομικών απεικονίσεων, την ύπαρξη ξεχωριστών τραπεζικών λογαριασμών και την απουσία κοινών περιουσιακών στοιχείων και δικαιωμάτων. Στα νομικά αυτά πρόσωπα μεταβιβάζονται λόγω πώλησης οι επιχειρηματικές απαιτήσεις της πωλήτριας εταιρείας, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται η νομική και οικονομική αποξένωση των απαιτήσεων από τη μεταβιβάζουσα. Η εταιρεία ειδικού σκοπού, παρότι αυτοτελής και οικονομικά ανεξάρτητη, δεν κατέχει αξιοσημείωτη περιουσία ούτε αποτελείται από πολυπληθές ανθρώπινο δυναμικό, διότι οι δραστηριότητές της περιορίζονται μόνον στην εξυπηρέτηση των σκοπών της τιτλοποίησης και την διεκπεραίωση της διαδικασίας αυτής. Πρακτικά, τα μοναδικά έξοδα λειτουργίας της είναι το κόστος έκδοσης των ομολογιών.²⁷ Η νομική μορφή της εταιρείας ειδικού σκοπού, εφόσον κατοικοεδρεύει στην Ελλάδα, είναι αυτή της Ανώνυμης εταιρείας και ρυθμίζεται

---

²⁷ Σύμφωνα με Θ. Κουλουριανός, Ο θεσμός της τιτλοποίησης απαιτήσεων υπό τη μορφή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων σύμφωνα με τον ν. 3156/2003, ΧρΙΔ 2016 σελ.185.

από τον νόμο περί ανωνύμων εταιρειών καθώς και από τις διατάξεις του ΝΔ 17 Ιουλίου-13 Αυγούστου 1923, οι οποίες λειτουργούν συμπληρωματικά. Εάν αντίθετα, έχει την έδρα της σε άλλη χώρα δεν είναι υποχρεωτική η επιλογή της μορφής της ΑΕ, αλλά κατ'ελάχιστο απαιτείται να διαθέτει νομική προσωπικότητα. Βέβαια, παρέχεται αρκετά ισχυρό κίνητρο επιλογής εγκαθίδρυσης της εταιρείας ειδικού σκοπού στην Ελλάδα, καθώς υφίστανται οι φορολογικές ελαφρύνσεις του άρθρου 14 του ίδιου νόμου.

Συνοπτικά, λοιπόν, θα λέγαμε πως το όχημα Ειδικού σκοπού διαδραματίζει τον εξής ρόλο: Αρχικά, προβαίνει στην αγορά από τη μεταβιβάζουσα επιχείρηση των απαιτήσεων και στην καταβολή του αναλογούντος σε αυτές τιμήματος. Τα κεφάλαια, που είναι απαραίτητα για την αποπληρωμή του τιμήματος αυτού, τα συγκεντρώνει από την έκδοση ομολογίων και τη διάθεσή τους στο επενδυτικό κοινό, λειτουργώντας ως νομικό κέλυφος και φορέας έναντι των τρίτων και των δανειστών (δηλαδή σαν φορέας των απαιτήσεων).²⁸ Για να κατορθώσει την επίτευξη του παραπάνω στόχου της, δύναται να προβεί στις ενέργειες, που αναφέρονται και περιγράφονται στο άρθρο 10 παράγραφος 7 του Νόμου 3156/2003: “ να συνάπτει πάσης φύσεως δάνεια ή πιστώσεις και ασφαλιστικές ή εξασφαλιστικές συμβάσεις περιλαμβανόμενων και συμβάσεων χρηματοοικονομικών παραγώγων. Στους σκοπούς της τιτλοποίησης περιλαμβάνονται ενδεικτικά, η άντληση κεφαλαίων που απαιτούνται για την απόκτηση των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων, η έκδοση και διάθεση των ομολογίων, η εξόφληση αυτών και των πάσης φύσεως δανείων, πιστώσεων και λοιπών συμβάσεων”.

Εκτός από τα δύο ως άνω αναφερόμενα μέρη της διαδικασίας είναι πιθανό η εταιρεία ειδικού σκοπού να μην έχει την ικανότητα να διαχειριστεί τις παραπάνω απαιτήσεις μόνη της, διότι δεν διαθέτει κατάλληλα διαμορφωμένες εγκαταστάσεις ή το προσωπικό της δεν είναι επαρκώς εκπαιδευμένο και καταρτισμένο. Τη λύση στο ανωτέρω ζήτημα έδωσε η παρ. 14 του άρθρου 10, σύμφωνα με την οποία παρέχεται η δυνατότητα ανάθεσης των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων είτε σε κάποιο πιστωτικό είτε σε κάποιο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, που ασκεί νομίμως τις υπηρεσίες του εντός της Ε.Ε, στον μεταβιβάζοντα ή σε τρίτο, υπό την προϋπόθεση πως ο τελευταίος είναι ή εγγυητής των απαιτήσεων, που μεταβιβάζονται ή έχει επιφορτιστεί με τη διαχείρισή τους ή την είσπραξη τους πριν την μεταβίβασή τους προς αυτόν, που τελικά τις αποκτά. Η παραπάνω ανάθεση γίνεται μόνο κατόπιν έγγραφης συμφωνίας και αποσκοπεί στην, κατά το δυνατόν, ορθότερη και αποδοτικότερη διαχείριση των απαιτήσεων από εκείνους που

---

²⁸ Βλέπε σε Ι. Βενιέρη, Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με το ν. 3156/2003 υπό το πρίσμα και της διεθνούς πρακτικής, εκδόσεις Σάκκουλα 2005, σελ. 212

διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρία. Ως μοναδική και αναγκαία προϋπόθεση προβλέπεται η ύπαρξη έδρας του διαχειριστή στην Ελληνική Επικράτεια, στην περίπτωση που η έδρα της εταιρείας ειδικού σκοπού δεν βρίσκεται στην Ελλάδα, αλλά οι μεταβιβαζόμενες απαιτήσεις στρέφονται κατά καταναλωτών και είναι πληρωτές στην χώρα μας. Ο διαχειριστής είναι επιφορτισμένος με το έργο της είσπραξης των απαιτήσεων επί τη βάση εξουσιοδότησης, που του έχει χορηγήσει η εταιρεία ειδικού σκοπού, στο όνομα και για λογαριασμό της οποίας ενεργεί²⁹. Ο διαχειριστής των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων είναι υποχρεωμένος να καταθέσει το προϊόν από τις τιτλοποιημένες απαιτήσεις, τη στιγμή που αυτό θα εισπραχθεί, σε ξεχωριστή έντοκη κατάθεση που υπάρχει στον ίδιο, εάν έχει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος, ή σε οποιοδήποτε πιστωτικό ίδρυμα που δραστηριοποιείται εντός του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου. Στην κατάθεση αυτή σημειώνεται πως αποτελεί χωριστή περιουσία, που διαφέρει από την περιουσία του διαχειριστή και του πιστωτικού ιδρύματος στο οποίο πραγματοποιείται η σχετική κατάθεση. Η ανάθεση της διαχείρισης αυτής σημειώνεται υποχρεωτικά σε δημόσιο βιβλίο, σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 2844/2000. Τέλος, θα πρέπει να τονίσουμε πως η εταιρεία τιτλοποίησης, αλλά και ο τρίτος δεν απαγορεύεται να έχουν την ιδιότητα εισπρακτικών εταιρειών³⁰.

B.7 ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ

Η μεταβίβαση των απαιτήσεων από τη μεταβιβάζουσα εταιρία προς την Εταιρία Ειδικού Σκοπού διεθνώς είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους.³¹ Ο Έλληνας νομοθέτης επέλεξε η μεταβίβαση των απαιτήσεων να πραγματοποιείται με την κατάρτιση δύο συμβάσεων και συγκεκριμένα με τη σύναψη μίας υποσχετικής-ενοχικής σύμβασης πώλησης και μίας εκποιητικής- εμπράγματος σύμβασης εκχώρησης. Με τη διαδικασία αυτή επέρχεται νομικά και οικονομικά πλήρης

---

²⁹ Όπως αναφέρει ο Ιάκωβος Βενιέρης, σε Ε. Περάκη το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, ΤΟΜΟΣ 10ος, Νομική βιβλιοθήκη 2005 σελ. 503.

³⁰ Βλ. Σ. Ψυχομάνη, Τιτλοποίηση επιχειρηματικών απαιτήσεων/ένανς νέος, νομικά και οικονομικά προβληματικός θεσμός, σελ. 263.

³¹ βλ. Financial Services Authority (FSA), The Interim Prudential Sourcebook for Building Societies, Final Rules – Building Societies Volume 1 of 2, June 2001, Section 5, Pages 1-4, διαθέσιμο σε https://www.handbook.fca.org.uk/handbook/document/IPRUBSOC_20060606_20061231.pdf?date=2006-11-06.

Για παράδειγμα σε άλλες έννομες τάξεις, της Ιταλίας, της Γαλλίας και της Ολλανδίας προβλέπεται η δυνατότητα μεταβίβασης με υποκατάσταση (subrogation), μέσω της ικανοποίησης της απαίτησης κατά του οφειλέτη από τρίτον, ήτοι την Εταιρία Ειδικού Σκοπού και υποκατάστασης του καταβάλλοντα – Εταιρίας Ειδικού Σκοπού στα δικαιώματα του αρχικού δανειστή.

και οριστική αποξένωση των απαιτήσεων από την υπό χρηματοδότηση εταιρία (μεταβιβάζουσα). Η σύμβαση αυτή της πώλησης διέπεται από τα άρθρα ΑΚ 513 επ. και έχει το χαρακτήρα υποσχετικής, ενοχικής, αμφοτεροβαρούς συμβάσεως. Επιπλέον, αποτελεί την αιτία της εκποιητικής σύμβασης εκχώρησης, καθώς με αυτή η μεταβιβάζουσα οντότητα επιφορτίζεται με την υποχρέωση να μεταβιβάσει στην Εταιρία Ειδικού Σκοπού τις τιτλοποιούμενες απαιτήσεις και το όχημα Ειδικού Σκοπού από την άλλη αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλλει το τίμημα. Δεδομένου, ότι η Εταιρία Ειδικού Σκοπού βρίσκει τα αναγκαία για την αγορά των απαιτήσεων κεφάλαια μέσω της διάθεσης ομολογιών στο επενδυτικό κοινό, καθίσταται σαφές ότι το τίμημα δεν καταβάλλεται ταυτόχρονα με την εκχώρηση των απαιτήσεων. Βέβαια, πρέπει να διευκρινίσουμε πως η αντιπαροχή της Εταιρίας Ειδικού Σκοπού καταβάλλεται σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο, μετά την ολοκλήρωση της διάθεσης των τίτλων στο επενδυτικό κοινό και της απόκτησης από τους επενδυτές των αναγκαίων κεφαλαίων. Ουσιαστικά δίνεται μια παράταση στην εξόφληση του συμφωνημένου τιμήματος.

B.8 ΠΟΙΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΩΣ

Η απαίτηση ορίζεται ως το δικαίωμα ενός προσώπου να αξιώσει από άλλο ορισμένη παροχή. Το δικαίωμα αυτό είναι αυτοτελές περιουσιακό αντικείμενο και μπορεί να καταστεί αντικείμενο μεταβίβασης. Σύμφωνα με το άρθρο 455 Α.Κ, η εκχώρηση είναι η σύμβαση εκείνη με την οποία ο δανειστής μπορεί να προβεί στη μεταβίβαση της απαιτήσεως που διαθέτει κατά ενός οφειλέτη εκχωρώντας την σε έναν νέο δικαιούχο χωρίς να είναι αναγκαία η ύπαρξη της συναίνεσης του οφειλέτη. Ο νέος αυτός δικαιούχος ονομάζεται εκδοχέας και αντιμετωπίζεται ως ειδικός διάδοχος των απαιτήσεων αυτών. Πρακτικά, με τη διαδικασία αυτή απέρχεται αλλαγή μόνο στο πρόσωπο του δανειστή της απαίτησης χωρίς η φύση και το περιεχόμενο της να μεταβάλλονται, καθώς αυτή μεταβιβάζεται σε ένα νέο πρόσωπο, το νέο δανειστή, έχοντας όλα τα πλεονεκτήματα (Α.Κ 458) και τα μειονεκτήματα (Α.Κ 462, 463) που έφερε και όταν ήταν στην κατοχή του αρχικού δανειστή. Κατά τον ΑΚ η εκχώρηση ανήκει στις άτυπες συμβάσεις και δεν απαιτείται ύπαρξη ορισμένου συστατικού τύπου αλλά δύναται να θεωρηθεί ότι είναι έγκυρη ακόμη και εάν έχει πραγματοποιηθεί προφορικά, ρητά ή σιωπηρά. Αντίθετα με τη γενική ρύθμιση του Α.Κ, ο νομοθέτης του Ν 3156/2003 απαιτεί την τήρηση συστατικού τύπου για τη σύμβαση της εκχώρησης στο πλαίσιο της τιτλοποίησης απαιτήσεων και καθιστά υποχρεωτική την έγγραφη διαδικασία. Η επιλογή αυτή δικαιολογείται από την ιδιόμορφη φύση και την εξαιρετικά μεγάλη πολυπλοκότητα της διαδικασίας τιτλοποίησης, στην οποία συμμετέχουν πολλά μέρη. Σύμφωνα με το Νόμο

3156/2003 και σε αντίθεση με τις γενικές διατάξεις του ΑΚ περί ανεκχώρητου των απαιτήσεων, στο άρθρο 10 παράγραφος 8 εδάφιο α' προβλέπεται πως «η σύμβαση μεταβίβασης των τιτλοποιούμενων απαιτήσεων κατισχύει των συμφωνιών μεταξύ μεταβιβάζοντος και τρίτων περί ανεκχώρητου των μεταξύ τους απαιτήσεων», ρύθμιση με την οποία ο νομοθέτης δεν ανέχεται την παρεμπόδιση ή την ανατροπή των αποτελεσμάτων της τιτλοποίησης, λόγω ύπαρξης συμφωνιών περί ανεκχώρητου των απαιτήσεων, επιχειρώντας να διασφαλίσει την επίτευξη του οικονομικού σκοπού του θεσμού αυτού, δηλαδή τη χρηματοδότηση των εκχωρητών. Επομένως, γίνεται κατανοητό πως η διάταξη του άρθρου 10 παρ. 8 Ν 3156/2003 υπερισχύει έναντι οποιασδήποτε συμφωνίας περί ανεκχώρητου χωρίς να απαιτείται η συνδρομή άλλης προϋπόθεσης. Ωστόσο, προς αποφυγήν παρανοήσεων, πρέπει να επισημάνουμε ότι το ανεκχώρητο που προκύπτει από το νόμο, τις δικαστικές αποφάσεις ή την ίδια τη φύση της απαίτησης, παραμένει αλώβητο και ισχυρό και δεν επηρεάζεται από το άρθρο 10.³²

Προκειμένου να μπορεί μία απαίτηση να αποτελέσει αντικείμενο τιτλοποίησης πρέπει να πληροί δύο κριτήρια : α) να συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά εκείνα, που από νομική και τεχνική φύση της επιτρέπουν να συμμετάσχει στη διαδικασία τιτλοποίησης, και β) να διαθέτει ιδιότητες και στοιχεία που επιτρέπουν την ολοκλήρωση της διαδικασίας με τρόπο ομαλό και εύκολο, ώστε να ελαχιστοποιηθεί το κόστος και ο χρόνος ολοκλήρωσης. Προκειμένου να ικανοποιείται το πρώτο κριτήριο, οι απαιτήσεις δεν θα πρέπει να είναι ρευστές, αλλά μόνο ρευστοποιήσιμες, και να μην έχουν γίνει ακόμη ληξιπρόθεσμες. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να έχουν μια προβλέψιμη και σταθερή ροή πληρωμών, επιφέροντας ρευστότητα στη βάση ενός πλάνου πληρωμών, το οποίο είναι προδιαγεγραμμένο και εκ των προτέρων γνωστό. Επιπρόσθετα, είναι απαραίτητο να μπορούν με νομικά έγκυρο τρόπο να διαχωριστούν και να αποκοπούν από την περιουσία της πωλήτριας. Σε ότι αφορά το δεύτερο κριτήριο προκειμένου αυτό να συντρέχει οι απαιτήσεις θα πρέπει να είναι ομοειδείς, δηλαδή να πηγάζουν από ομοειδείς συμβατικές σχέσεις και ενοχές, που έχουν όμοια ή παρόμοια νομική φύση και το εφαρμοστέο δίκαιο σ' αυτές είναι κοινό, διότι μόνο κατ' αυτό τον τρόπο μπορούν να αντιμετωπισθούν ενιαία τα προβλήματα, που θα ανακύψουν. Τέλος, πολύ σημαντικό είναι να επιτευχθεί η διαφοροποίηση και η διασπορά των οφειλετών, κατά τέτοιο τρόπο ώστε το σύνολο των

---

³² Βλ. Ιάκωβο Βενιέρη, Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με το ν. 3156/2003 υπό το πρίσμα και της διεθνούς πρακτικής, εκδόσεις Σάκκουλα 2005, σ. 168

απαιτήσεων που τιτλοποιούνται να απαρτίζεται από πολλές μικρές απαιτήσεις, ώστε να αντισταθμίζεται ο κίνδυνος αφερεγγυότητας.³³

Στην παρ. 6 εδάφιο α' του άρθρου 10 γίνεται αναφορά στο είδος των απαιτήσεων που επιδέχονται τιτλοποίησης : α) απαιτήσεις κατά οποιουδήποτε τρίτου, β) απαιτήσεις κατά καταναλωτών, υπό την έννοια του άρθρου 1α παρ. 1 του Ν 2251/1994, όπως τροποποιήθηκε από τα άρθρα 100-110 του Ν 4512/2018, δηλαδή κατά κάθε φυσικού προσώπου, το οποίο συναλλάσσεται για λόγους που δεν εντάσσονται στα πλαίσια της εμπορικής, επιχειρηματικής, βιοτεχνικής ή ελευθέριας επαγγελματικής του δραστηριότητας, γ) υφιστάμενες ή μελλοντικές απαιτήσεις, υπό την βασική προϋπόθεση ότι αυτές προσδιορίζονται ή είναι δυνατόν να προσδιοριστούν με κάθε τρόπο. Προκειμένου να καταστεί δυνατός ο προσδιορισμός αυτός στη σύμβαση εκχώρησης κρίνεται απαραίτητο να αναγράφονται όλα τα στοιχεία, που θα επιτρέπουν το αργότερο έως τη γέννηση της απαίτησης, να καθοριστεί το είδος, η έκταση της και το πρόσωπο του οφειλέτη. Κατ'ουσίαν, στην περίπτωση αυτή, έχουμε μεταβίβαση ενός δικαιώματος προσδοκίας στον εκδοχέα, το οποίο τελεί υπό τη νόμιμη αίρεση (αίρεση δικαίου) πως στο μέλλον θα γεννηθεί η εκχωρούμενη απαίτηση. Συνεπώς, η σύμβαση εκχώρησης αναπτύσσει τα αποτελέσματά της αφότου η απαίτηση γεννηθεί, στιγμή κατά την οποία μεταβιβάζεται αυτοδικαίως στον εκδοχέα χωρίς να απαιτείται ουδεμία περαιτέρω ενέργεια από τα μέρη, με εξαίρεση τη μοναδική προϋπόθεση του άρθρου 10 παρ. 6 εδ.δ' του Ν 3156/2003, που αφορά την υποχρέωση του μεταβιβάζοντος να ενημερώσει για τη γένεση των απαιτήσεων την Εταιρία Ειδικού Σκοπού³⁴ και δ) απαιτήσεις υπό αίρεση³⁵. Στη διεθνή πρακτική έχει επικρατήσει ως πιο συνήθης η τιτλοποίηση απαιτήσεων, που πηγάζουν από στεγαστικά ή καταναλωτικά δάνεια, δάνεια για αγορά αυτοκινήτων, φοιτητικά δάνεια, επιχειρηματικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες, από leasing ή franchising, από κρατικά χρέη, από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, από παροχή τηλεπικοινωνιών, από παραγωγή γεωργικών ή κτηνοτροφικών προϊόντων, από

---

³³ Βλ. Ι. Βενιέρη, Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με το ν. 3156/2003 υπό το πρίσμα και της διεθνούς πρακτικής, εκδόσεις Σάκκουλα, 2005, σ. 149-150

³⁴ Βλ. ΑΠ 1317/2009 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 1543/2004 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 569/2018 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 59/2013 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 211/2011 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 880/2010 ΧρΙδ 11, 261, ΠΠρΑθ 4798/2006 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 1471/2000 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 1216/1995 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕφΑθ 2482/1994 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ και επιπλέον στη θεωρία Βλ. Απ. Γεωργιάδη, Ενοχικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, 2η έκδοση, 2015, Σάκκουλας, σ. 443, Π. Φίλιου, Ενοχικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, β' έκδοση, Σάκκουλας, σ. 166, 516/2018 ΓΝΜΔ ΝΣΚ

³⁵ Βλ. Papanikolaou Ch.- Pesketzi K., Investing in Greek banking loans, J.I.B.L.R. 2016, 31(7), p. 401-406.

ασφάλιστρα ασφαλιστικών εταιριών.³⁶ Άλλωστε, σύμφωνα με τον Βενιέρη ο ορισμός της τιτλοποίησης παρέχει τη δυνατότητα μετατροπής σε τίτλους κάθε περιουσιακού στοιχείου μιας επιχείρησης και όχι μόνο απαιτήσεων. Επομένως, κατά τον ίδιο, αντικείμενο τιτλοποίησης μπορεί να είναι τόσο κινητά πράγματα όσο και άυλα αγαθά, εάν αυτά ενσωματώνουν αξία αποτιμητή σε χρήμα³⁷.

Ταυτόχρονα με τις απαιτήσεις είναι δυνατόν να μεταβιβαστούν διαπλαστικά ή και άλλα δικαιώματα είτε γιατί είναι παρεπόμενα με αυτές κατά την έννοια του άρθρου 458 ΑΚ, είτε διότι συνδέονται άμεσα με αυτές και επηρεάζουν καθοριστικά τη συμβατική σχέση, για παράδειγμα το δικαίωμα λογοδοσίας ή παροχής πληροφοριών.³⁸ Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 458 Α.Κ «Με την εκχώρηση μεταβιβάζονται και οι υποθήκες, εγγυήσεις, ενέχυρα ή άλλα παρεπόμενα δικαιώματα που ασφαλίζουν την απαίτηση καθώς και τα προνόμια τα οποία στην αναγκαστική εκτέλεση ή στην πτώχευση συνδέονται με τη φύση της απαίτησης ή της εγγύησης. Προνόμια που συνδέονται με το πρόσωπο του δανειστή δεν μεταβιβάζονται.». Ο Ν 3156/2006 λειτουργώντας συμπληρωματικά με τον Α.Κ στις παρ. 12 και 13 του άρθρου 10 προβλέπει τη μεταβίβαση των παρεπόμενων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της τιτλοποίησης απαιτήσεων και αναφέρει πως «Αν μεταβιβαζόμενη απαίτηση απαρτίζεται με υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης ή ενέχυρο ή άλλο παρεπόμενο δικαίωμα ή προνόμιο, το οποίο έχει υποβληθεί σε δημοσιότητα με καταχώριση σε δημόσιο βιβλίο ή αρχείο, για τη σημείωση της μεταβολής του δικαιούχου αρκεί η καταχώριση της βεβαίωσης της καταχώρισης στο δημόσιο βιβλίο του άρθρου 3 Ν 2844/2000 και η μνεία σε περίληψη

---

³⁶ Βλ. Ι. Βενιέρη, ό.π., σ. 125-126, Β.Γ. Buchanan, ό.π., σ. 80, Πίνακας 3.1 όπου γράφονται τα κάτωθι : aircraft leases, auto loans (both prime and subprime), brand names, commercial real estate, computer leases, comic book leases, consumer loans, credit card receivables, equipment leases, equipment loans, franchise loans, future flow receivables, gold, healthcare receivables, health club receivables, home equity loans, intellectual property cash flows, insurance receivables, life insurance, microfinance loans, motorcycle loans, music royalties, movie royalties, manufactured housing loans, mortgage, RV loans, small business loans, solar leases, sovereign debt, student loans, trade receivables, time share loans, tax liens, taxi medallion loans, whole business loans, worker remittances.

³⁷ ο όρος της απαίτησης θα πρέπει να ερμηνευτεί υπό το πρίσμα στο Ν 3156/2003 Βλ. Ι. Βενιέρη, σ. 124-125

³⁸ Η θεωρία και η νομολογία σε μια προσπάθεια ερμηνείας του άρθρου ΑΚ 458 συμπεραίνουν ότι δικαιώματα, που λογίζονται ως παρεπόμενα καθώς και οι αξιώσεις που δεν είναι δυνατόν να στοιχειοθετήσουν αυτοτελή βάση αγωγής, συμμεταβιβάζονται ως δικαιώματα συμπληρωματικά της κύριας αξίωσης που πηγάζουν από την καλή πίστη και το άρθρο ΑΚ 288. Η Εταιρία Ειδικού Σκοπού αποκτά αξιώσεις λογοδοσίας, παροχής πληροφοριών και καταβολής τόκων μελλοντικών ή δεδουλευμένων. Ακόμη, αποκτά και διαπλαστικά δικαιώματα που δεν έχουν αυτοτέλεια, όπως το δικαίωμα επιλογής σε διαζευκτική ενοχή ή ευχέρεια (ΑΚ 305,306). Αντίθετα, ΔΕΝ αποκτά τα δικαιώματα τα οποία αφορούν ολόκληρη τη σχέση του μεταβιβάζοντα, ήτοι τα δικαιώματα καταγγελίας, υπαναχώρησης και γενικότερα λύσεως ή ακύρωσής της. Βλ. Ι. Βενιέρη, ό.π.,σ. 191

του εμπράγματος βάρους, του παρεπόμενου δικαιώματος ή του προνομίου». Επιπρόσθετα, στην παρ. 13 εδάφιο β'-γ' του ως άνω άρθρου προβλέπεται η δυνατότητα συµμεταβίβασης και προνομίων εκείνων που συνδέονται και ακολουθούν την τιτλοποιούµενη απαίτηση. Πιο συγκεκριµένα γίνεται αναφορά στα «Ειδικά προνόµια που ισχύουν υπέρ του μεταβιβάζοντος διατηρούνται και ισχύουν υπέρ της εταιρίας ειδικού σκοπού. Στα ειδικά προνόµια του προηγούµενου εδαφίου συµπεριλαµβάνονται και τα προνόµια περί την εκτέλεση (δυνάµει του Ν.Δ. 17.7/13.8.1923 ή άλλης διάταξης) και εκπτώσεις και απαλλαγές από φόρους και τέλη πάσης φύσεως που ίσχυαν κατά τις κατά περίπτωση εφαρµοστέες διατάξεις στο πρόσωπο του μεταβιβάζοντος αναφορικά µε την επιδίωξη των μεταβιβαζόµενων απαιτήσεων και την ενάσκηση κάθε σχετικού δικαιώματος.»

B.9 ΑΛΛΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ

Πέρα από τα όσο απαιτεί ο ΑΚ για την νοµικά έγκυρη και ορθή πραγµατοποίηση της εκχώρησης, τα οποία µε ορισµένες διαφοροποιήσεις εφαρµόζονται και για την τιτλοποίηση απαιτήσεων, ο νοµοθέτης του Ν 3156/2003 θέτει στην παρ. 8 του άρθρου 10 και µία ακόµη προϋπόθεση. Συγκεκριµένα, για να επέλθουν οι νοµικές και οικονοµικές συνέπειες της μεταβίβασης είναι απαραίτητη η µεταγραφή της περίληψης της σύµβασης εκχώρησης στο δηµόσιο βιβλίο του άρθρου 3 του Ν 2844/2000. Η περίληψη αυτή περιλαµβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία της συµφωνίας και η δηµοσίευσή της στο Ενεχυροφυλάκειο της έδρας του μεταβιβάζοντα αποτελεί όρο του ενεργού της συµφωνίας.³⁹ Ειδικότερα, η διαδικασία της δηµοσιότητας έχει ως εξής : αρχικά υποβάλλεται αίτηση σε έντυπη µορφή από οποιονδήποτε έχει προς τούτο έννοµο συµφέρον π.χ. από τη μεταβιβάζουσα επιχείρηση, τον διαχειριστή, την Εταιρία Ειδικού Σκοπού. Η αίτηση αυτή υποβάλλεται ενώπιον του Ενεχυροφυλακείου, υπογράφεται από τον αρµόδιο Ενεχυροφύλακα, συντάσσεται πράξη κατάθεσης και λαµβάνει αριθµό πρωτοκόλλου κατά χρονολογική σειρά, ώστε να κατοχυρώνεται η χρονική προτεραιότητα της μεταβίβασης. Η ratio της δηµοσιότητας αυτής, εντοπίζεται στην ανάγκη προστασίας όλων των καλόπιστων τρίτων αλλά κυρίως των οµολογιούχων. Η καταχώριση αυτή στο Δηµόσιο βιβλίο αντιμετωπίζεται ως αναγγελία της μεταβίβασης προς τον οφειλέτη.

---

³⁹ Βλ. Αθ. Κουλορίδα, Η τιτλοποίηση απαιτήσεων ως µηχανισµός διαχείρισης και αναχρηµατοδότησης επιχειρηµατικών και στεγαστικών δανείων, ΔΕΕ 8-9/2017

Προτού πραγματοποιηθεί η αναγγελία αυτή δεν αποκτώνται απέναντι στους τρίτους δικαιώματα που πηγάζουν από τη μεταβίβαση, ωστόσο εάν υπάρξει καταβολή προς την εταιρεία ειδικού σκοπού πριν συμβεί η αναγγελία, ο οφειλέτης ελευθερώνεται έναντι του μεταβιβάζοντος (άρθ. 10 παρ. 10).

B.10 ΕΚΔΟΣΗ ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ Ν 3651/2003

Ο Έλληνας νομοθέτης επέλεξε η τιτλοποίηση απαιτήσεων να πραγματοποιηθεί με διάρθρωση έμμεσης ροής πληρωμών, διαδικασία κατά την οποία το Όχημα Ειδικού Σκοπού προβαίνει στην αγορά των απαιτήσεων της μεταβιβάζουσας εταιρίας, εξασφαλίζοντας το τίμημα για την αγορά αυτή από την έκδοση τίτλων, τους οποίους διαθέτει στο επενδυτικό κοινό. Σύμφωνα με όσα ρητά προβλέπονται στο νόμο, για την το είδος καθώς και την έκδοση των ομολογιών αρμόδιο να αποφασίσει είναι το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας ειδικού σκοπού, το οποίο έχει τη δυνατότητα με απόφασή του να χορηγήσει εξουσιοδότηση, με την οποία θα προβαίνει στον καθορισμό των επιμέρους λεπτομερειών, που αφορούν τον αριθμό και τη συνολική ονομαστική αξία των προς έκδοση ομολογιών, τον τρόπο και την προθεσμία διάθεσής τους, την τιμή στην οποία αυτές πρόκειται να διατεθούν, το πρόσωπο, που επιφορτίζεται με το έργο της είσπραξης και της διαχείρισης των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων και τον εκπρόσωπο των ομολογιούχων. Η ονομαστική αξία κάθε ομολογίας υποχρεωτικά προβλέπεται πως είναι κατ'ελάχιστον εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ. Ειδικότερα, το Όχημα Ειδικού Σκοπού εκδίδει τίτλους υπό την μορφή ομολογιών, οι οποίοι δεν ενσωματώνουν ιδιοκτησιακό δικαίωμα επί των απαιτήσεων και άρα οι επενδυτές δεν αποκτούν τις απαιτήσεις. Επομένως, η σχέση των επενδυτών με το Όχημα Ειδικού Σκοπού αποτελεί σχέση δανεισμού, δεδομένου ότι όταν οι επενδυτές αγοράζουν τις ομολογίες καθίστανται μόνο δανειστές του Οχήματος Ειδικού Σκοπού, ενώ την κυριότητα του συνόλου των απαιτήσεων διατηρεί το Όχημα Ειδικού Σκοπού. Οι επενδυτές διαθέτουν μόνο ενοχική αξίωση απέναντι σ' αυτό, αξίωση η οποία πηγάζει από τις ομολογίες και έχει ως περιεχόμενο την απόδοση των συμφωνημένων ποσών στα χρονικά εκείνα διαστήματα που προβλέπονται από τους τίτλους. Συνεπώς, η διαδικασία αυτή διενεργείται μόνο με την έκδοση ομολογιών οποιουδήποτε είδους τύπου και μορφής και οι επενδυτές καθίστανται ομολογιούχοι δανειστές της Εταιρίας Ειδικού Σκοπού, αποκτώντας ενοχική αξίωση έναντι αυτής, χωρίς να διαθέτουν περιουσιακό δικαίωμα επί των απαιτήσεων. Επιπλέον, ο Έλληνας νομοθέτης, βάσει της παρραγράφου 18 του άρθρου 10, προέβλεψε πως επί των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων και του προϊόντος ρευστοποιήσεως δημιουργείται νόμιμο ενέχυρο υπέρ των αυτών ομολογιούχων

δανειστών.⁴⁰ Βέβαια, στην παρ. 8 του άρθρου 10 προβλέπεται ρητά από το νόμο η δυνατότητα της κυκλικής ή επανατροφοδοτούμενης μεταβίβασης, η οποία είναι μια ειδικότερη περίπτωση τιτλοποίησης απαιτήσεων με διάρθρωση έμμεσης ροής πληρωμών και συνίσταται στην ανατροφοδότηση της Εταιρίας ή Οχήματος Ειδικού Σκοπού με νέες απαιτήσεις. Η νεότερη αυτή μεταβίβαση απαιτήσεων λογίζεται ως μία προσθήκη στις απαιτήσεις, που ήδη έχουν μεταβιβαστεί. Ουσιαστικά πρόκειται για μεταβίβαση περισσότερων μελλοντικών απαιτήσεων που πηγάζουν από μία συγκεκριμένη νομική σχέση κατά ενός οφειλέτη.

---

⁴⁰ Βενιέρη, Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με το ν. 3156/2003 υπό το πρίσμα και της διεθνούς πρακτικής, εκδόσεις Σάκουλα, 2005, σ. 113

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ : Η ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟ 4354/2015

Γ.1Α ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ 4354/2015

Η ύπαρξη πολύ μεγάλου αριθμού Μη εξυπηρετούμενων δανείων στους ισολογισμούς των τραπεζών δημιουργούσε και συνεχίζει να δημιουργεί σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα στη χώρας μας, απειλώντας τη δημοσιονομική της σταθερότητα. Τα πιστωτικά ιδρύματα στην προσπάθειά τους να εισπράξουν τις απαιτήσεις κατά των οφειλετών τους προβαίνουν σε αναγκαστική εκτέλεση, στρεφόμενα κατά της ακίνητης περιουσίας των δανειοληπτών, ωστόσο γρήγορα διαπιστώνουν πως τα έσοδα από την αναγκαστική εκτέλεση και τον πλειστηριασμό είναι λίγα σε σχέση με τις υπέρογκες απαιτήσεις και το αρκετά υψηλό κόστος της διαδικασίας. Πριν από τη ψήφιση του ν. 4354/2015 τα πιστωτικά Ιδρύματα αναζητώντας λύση στο ανωτέρω πρόβλημα και επιδιώκοντας την εξυγίανση των χαρτοφυλακίων τους, κατέφυγαν στη χρήση του θεσμού της τιτλοποίησης, όπως αυτός αναλύθηκε παραπάνω. Ωστόσο, η ρύθμιση του ν. 3156/2003 θεωρήθηκε μη επαρκής και η συμβολή της στην προσπάθεια δημιουργίας μιας αγοράς δευτερογενών δανείων κρίθηκε αναποτελεσματική. Προκειμένου, λοιπόν, να εξυπηρετηθεί ο παραπάνω στόχος, ψηφίστηκε ο ν. 4354/2015, μέσω του οποίου διαμορφώθηκε ένα ειδικό δίκαιο εκχώρησης, το οποίο επέτρεπε την ομαδική μεταβίβαση απαιτήσεων, προερχόμενων αρχικά αποκλειστικά από κόκκινα ή μη εξυπηρετούμενα δάνεια, αλλά ακολούθως από όλα τα τραπεζικά δάνεια και τις πιστώσεις, ύστερα από τις τροποποιήσεις που εισήγαγε ο ν. 4389/2016. Ο ν. 4354/2015 προέβλεψε την ίδρυση και τη λειτουργία των Εταιρειών Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις, αλλά και των Εταιρειών Απόκτησης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις, χορηγώντας κατά τον τρόπο αυτό τις εξής δυνατότητες στα πιστωτικά ιδρύματα: α) να προβαίνουν στη μεταβίβαση απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις στις εταιρείες απόκτησης, β) να μπορούν να αναθέτουν την διαχείριση των απαιτήσεων αυτών στις εταιρείες διαχείρισης.

Με βάση την αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού, η δημιουργία μιας δευτερογενούς “αγοράς” μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι χρήσιμη, διότι μπορεί να εξασφαλίσει άμεση ρευστότητα στα πιστωτικά ιδρύματα καθώς τους δίνει τη δυνατότητα να πληρωθούν ένα μέρος της συνολικής απαίτησης, αποφεύγοντας την κοστοβόρα και χρονοβόρα διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης. Επιπλέον, μέσω του νόμου αυτού

βελτιώνεται και η θέση του δανειολήπτη καθώς η εταιρία διαχείρισης έχει τη δυνατότητα να κάνει ευνοϊκότερες προτάσεις ρύθμισης από αυτές που θα έκανε το πιστωτικό ίδρυμα, δεδομένου ότι ο εκδοχέας έχει πληρώσει τίμημα για την αγορά της απαίτησης μικρότερο από την ονομαστική της αξία. Τέλος, ο νομοθέτης προβλέπει αρκετά αυστηρό καθεστώς εποπτείας των ΕΔΑΔΠ από την Τράπεζα της Ελλάδος, ενώ παράλληλα τα υποχρεώνει να τηρούν ευλαβικά τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών, με σκοπό να προστατεύσει τον εύαλωτο δανειολήπτη και να διασφαλίσει ότι δεν θα επέλθει χειροτέρευση της θέσης του, λόγω της μεταβίβασης της οφειλής του ή της ανάθεσής της σε τρίτο διαχειριστή. Ωστόσο, θα πρέπει να τονίσουμε πως παρά τη φιλόδοξη αιτιολογική του έκθεση ο νόμος αυτός έχει τροποποιηθεί αρκετές φορές με τους ν. 4380/2016, ν. 4393/2016, ν. 4472/2017 και 4549/2018 μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα από τότε που τέθηκε σε ισχύ, πράγμα που επιβεβαιώνει πως χαρακτηρίζεται από έλλειψη λεπτομερούς σχεδιασμού και εμφανίζει αρκετά προβλήματα στην εφαρμογή του⁴¹, τα οποία θα αναλύσουμε παρακάτω προβαίνοντας σε μια κριτική θεώρηση του νομοθετικού αυτού κειμένου.

Προκειμένου να αντιληφθούμε καλύτερα την ως άνω διαδικασία θα προβούμε στην αναλυτική παρουσίαση της τιτλοποίησης ως ειδικού τρόπου χειρισμού των απαιτήσεων που έχουν αποκτηθεί στα πλαίσια πώλησης δανείων και πιστώσεων.

Γ.1 Β Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ Ν. 4354/2015 ΜΕ ΤΟΝ Ν. 3156/2003

Με βάση το άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 3156/2003, απαραίτητη προϋπόθεση για να πραγματοποιηθεί η τιτλοποίηση απαιτήσεων είναι η χρονικά προηγούμενη πώληση αυτών από την ενδιαφερόμενη εταιρία σε μία εταιρία ειδικού σκοπού, η οποία στη συνέχεια θα προβεί στην τιτλοποίηση των απαιτήσεων αυτών εκδίδοντας και διαθέτοντας ομολογίες σε επενδυτές, η αποπληρωμή των οποίων θα πραγματοποιηθεί από το προϊόν της είσπραξης των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων. Η πώληση αυτή στην περίπτωση των τραπεζικών απαιτήσεων πραγματοποιείται βάσει των διατάξεων του ν. 3156/2003 ή του άρθρ. 3 του ν. 4354/2015, των οποίων οι διατάξεις εμφανίζουν αρκετές ομοιότητες. Άλλωστε, στο άρθρ. 1 παρ. 1δ του ν. 4354/2015 προβλέπεται ρητά ότι οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν επηρεάζουν την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3156/2003. Ωστόσο, αν και το γράμμα του νόμου είναι σχετικά σαφές θα πρέπει να γίνουν ορισμένες διευκρινίσεις.

---

⁴¹ Σύμφωνα με Σ. Μουζούλα, Ζητήματα από την εφαρμογή του ν. 4354/2015, όπως ισχύει μετά τους ν. 4389/2016 ως 4393/2016 για τις εταιρείες διαχείρισης ή απόκτησης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις ΧρηΔικ, 1 με 2/2016, σελ. 28.

Πρώτα απ' όλα, στην Αιτιολογική έκθεση του άρθρ. 70 του ν. 4389/2016, ο οποίος τροποποίησε τις διατάξεις του ν. 4354/2015, γίνεται αναφορά στο εξής : «Υπ' αυτή την έννοια παρέχονται στα πιστωτικά ιδρύματα τα θεσμικά εργαλεία αξιοποίησης του χαρτοφυλακίου τους, καθώς θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν είτε την εφαρμογή του νόμου περί τιτλοποίησης απαιτήσεων (ν. 3156/2003) όπου επιτρέπεται και η τιτλοποίηση απαιτήσεων που εξυπηρετούνται, είτε το θεσμικό πλαίσιο που προκρίνεται με το παρόν σχέδιο νόμου ». Η διατύπωση αυτή του νομοθέτη προωθεί την αυτοτελή και παράλληλη εφαρμογή των δύο νομοθετικών κειμένων σε ό,τι αφορά τα εξυπηρετούμενα δάνεια, καθώς διευκρινίζεται ότι αυτά μπορούν να μεταβιβαστούν νόμιμα και έγκυρα είτε με τη διαδικασία του ν. 4354/2015, είτε με τις διατάξεις του ν. 3156/2003. Αντίθετα για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θα λέγαμε πως η εφαρμογή των δύο νόμων είναι επίσης παράλληλη αλλά συνδυαστική και όχι ανεξάρτητη. Με άλλα λόγια, είναι εφικτό η πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων και κατά τον ν. 3156/2003, αλλά πάντοτε με την τήρηση των ειδικότερων όρων, που θεσπίζονται από το ν. 4354/2015. Η συγκεκριμένη ερμηνευτική προσέγγιση, κρίνεται αναγκαία διότι αν επιλέγαμε την ξεχωριστή και ανεξάρτητη εφαρμογή των δύο νομοθετημάτων, θα οδηγούμασταν σε υποβάθμιση του προστατευτικού πλέγματος του ν. 4354/2015, καθώς τα πιστωτικά ιδρύματα θα είχαν την ευκαιρία να παρακάμψουν τις προστατευτικές του δανειολήπτη ρυθμίσεις με τη χρήση του ν. 3156/2003 (πχ. υποχρέωση πρόσκλησης για ρύθμιση, αναγγελία). Προς επίρρωση της ως άνω ερμηνευτικής θεώρησης, αναφέρω ότι στο αρχικό κείμενο του ν. 4354/2015, το οποίο αφορούσε την πώληση αποκλειστικά και μόνο μη εξυπηρετούμενων δανείων, δεν είχε τεθεί καμία επιφύλαξη υπέρ του ν. 3156/2003. Αντίθετα, κρίθηκε απαραίτητο να ενταχθεί αυτή η επιφύλαξη αμέσως μόλις παραχωρήθηκε η δυνατότητα εκχώρησης και των εξυπηρετούμενων δανείων, καθιστώντας σαφές ότι η παράλληλη και ανεξάρτητη εφαρμογή των δύο νομοθετημάτων μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο ως προς τα ενήμερα δάνεια, διότι σε διαφορετική περίπτωση κινδυνεύουν να τεθούν εκτός εφαρμογής οι ευνοϊκές διατάξεις του ν. 4354/2015, πράγμα που αναμφισβήτητα δεν ανήκει στις προθέσεις του νομοθέτη. Άλλο βέβαια είναι το ζήτημα ότι αυτή η διορθωτική, συμπληρωματική ερμηνεία θέτει ζήτημα ηθικού κινδύνου, δεδομένου ότι παρέχει μικρότερη προστασία στους ενήμερους δανειολήπτες σε σχέση με αυτούς που τα δάνεια τους βρίσκονται σε καθυστέρηση, ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Συνεπώς, στο άρθρο 1 παρ. 1δ του ν. 4354/2015 διευκρινίζεται πως η πώληση τραπεζικών απαιτήσεων μπορεί να πραγματοποιηθεί τόσο βάσει του άρθρου 3 του ν. 4354/2015, όσο και βάσει του ν. 3156/2003 και η μετέπειτα τιτλοποίησή τους να γίνει

σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 3156/2003. Άρα, δεν είναι απαγορευμένη η χρησιμοποίηση του ν. 3156/2003 προκειμένου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος στόχος, πάντοτε όμως με την επιφύλαξη της συστατικής ερμηνείας περί συνδυαστικής εφαρμογής. Οι απαιτήσεις που μεταβιβάστηκαν με τον ν. 4354/2015 ή τον ν. 3156/2003 μπορούν μετά να τιτλοποιηθούν, σύμφωνα με το ν. 3156/2003.

Αναλογιζόμενος κανείς όλα τα παραπάνω, αναζητά το δικαιολογητικό λόγο της θέσπισης του ν. 4354/2015, δεδομένου ότι η πώληση απαιτήσεων μπορούσε να διενεργηθεί και μέσω του ν. 3156/2003. Βέβαια, ο ν. 4354/2015 δεν αφορά αποκλειστικά και μόνο την πώληση απαιτήσεων, αλλά ρυθμίζει και δυνατότητα διαχείρισης αυτών, διότι στα πλαίσιά του καθίσταται σε κάθε περίπτωση υποχρεωτική η ανάθεση της διαχείρισης των απαιτήσεων σε νομίμως λειτουργούσα εταιρία διαχείρισης, η οποία μάλιστα έχει λάβει ειδική άδεια. Αντίθετα, στο ν. 3156/2003 είναι υποχρεωτική μόνο όταν η εταιρία ειδικού σκοπού έχει έδρα εκτός Ελλάδος και οι απαιτήσεις στρέφονται κατά καταναλωτών. Ακόμα, η πώληση του ν. 3156/2003 είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί μόνο σε εταιρία ειδικού σκοπού, σε αντίθεση με το άρθρ. 1 παρ. 1β του ν. 4354/2015, που προβλέπει πως οι απαιτήσεις από δάνεια και πιστώσεις μπορούν να μεταβιβαστούν και σε άλλους τύπους εταιριών, οι οποίες ρητά και περιοριστικά αναφέρονται : αα) Ανώνυμες εταιρίες, οι οποίες βάσει του καταστατικού τους έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε απόκτηση απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις, έχουν την έδρα τους στην Ελληνική επικράτεια και εγγράφονται στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ), ββ) Εταιρίες, οι οποίες εδρεύουν στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο καταστατικό τους δύνανται να αποκτούν απαιτήσεις από δάνεια και πιστώσεις, πάντοτε με την επιφύλαξη των διατάξεων της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και γγ) σε εταιρίες που εδρεύουν σε τρίτες χώρες, δυνάμει του καταστατικού τους μπορούν να προβαίνουν σε απόκτηση απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις, πάντοτε με την επιφύλαξη διατάξεων της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας, οι οποίες έχουν τη διακριτική ευχέρεια να εγκαθίστανται στην Ελλάδα μέσω υποκαταστήματος υπό τον όρο ότι αφενός η έδρα τους δεν εντοπίζεται σε εδαφική επικράτεια κράτους με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, όπως αυτό καθορίζεται από τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται στα πλαίσια των διατάξεων των παραγράφων 6 και 7 του άρθρου 65 του ν. 4172/2013 (Α` 167) και αφετέρου η έδρα τους δεν βρίσκεται σε κράτος μη συνεργάσιμο, όπως αυτό προσδιορίζεται από τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 65 του ν. 4172/2013. Επιπρόσθετα, με τον ν. 4354/2015 αυξάνεται σημαντικά ο αριθμός των υποψήφιων αγοραστών των τραπεζικών απαιτήσεων, ενώ ταυτόχρονα θεσπίζονται σημαντικά περισσότερα,

προστατευτικά μέτρα υπέρ του οφειλετών, όπως η υποχρέωση πρόσκλησης για ρύθμιση προ δώδεκα μηνών από τη διάθεση. Τέλος, η πώληση του ν. 3156/2003 έχει ο μόνο και αποκλειστικό σκοπό την τιτλοποίηση, σε αντίθεση με την πώληση του ν. 4354/2015 που δεν οδηγεί υποχρεωτικά σε αυτή, αλλά πάντως την καθιστά πολύ πιθανή.

Γ.2 ΤΑ ΜΕΡΗ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Ο πωλητής - εκχωρητής των απαιτήσεων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 παρ. 2 του ν. 3156/2003, πρέπει να έχει την εμπορική ιδιότητα και να εδρεύει στην Ελλάδα, προϋπόθεση, η οποία πληρούται από όλα τα Ελληνικά Πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία έχουν υποχρεωτικά τη μορφή Ανώνυμης Εταιρίας και αποκτούν εξ ορισμού εμπορική ιδιότητα από την καταχώρησή τους στο Γ.Ε.Μ.Η⁴². Ο πωλητής δεν είναι κατ' ανάγκη ένα και μοναδικό νομικό πρόσωπο, καθώς παρέχεται εκ του νόμου δυνατότητα συμμετοχής περισσότερων πωλητών σε μία ενιαία διαδικασία τιτλοποίησης, γεγονός που επιφέρει σημαντική μείωση στο κόστος της διαδικασίας, διότι αυτό επιμερίζεται μεταξύ των περισσότερων πωλητών -εκχωρητών.⁴³

Περαιτέρω, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 3 του ν. 4354/2015 η μεταβίβαση απαιτήσεων πραγματοποιείται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα εκτός των προβλεπόμενων στην περίπτωση δ' της παρ. 5 του άρθ. 2 του ν. 4261/2014. Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3 περ. 3 του ν. 4261/2014, που με τη σειρά του παραπέμπει στο στοιχ. 1 παρ. 1 του άρθ. 4 του Κανονισμού 575/2013/ΕΕ: “ως πιστωτικό ίδρυμα νοείται η επιχείρηση της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται στην αποδοχή από το κοινό καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων και στη χορήγηση πιστώσεων στον ίδιο λογαριασμό”. Ακόμη το άρθρο 3 του ν. 4261/2014 αναφέρεται σε αυτόν τον Κανονισμό, ο οποίος προβλέπει ότι : “ χρηματοδοτικό ίδρυμα αποτελεί η επιχείρηση, πλην του πιστωτικού ιδρύματος και επιχείρησης επενδύσεων, η κύρια δραστηριότητας της οποίας συνίσταται στην απόκτηση συμμετοχών ή την άσκηση μιας ή περισσότερων δραστηριοτήτων που παρατίθενται στα σημεία 2 έως 12 και στο σημείο 15 του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2013/36/ΕΕ”⁴⁴.

⁴² Αλεξανδρίδου, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, 2009

⁴³ Λέκκας, Εμπράγματα εξασφάλιση του ομολογιακού δανείου και τιτλοποίηση απαιτήσεων (2005), σελ. 145

⁴⁴ Παραδείγματα ενεργειών στις οποίες προβαίνει το χρηματοδοτικό ίδρυμα: χορήγηση πιστώσεων, συμβάσεις πίστωσης σχετικές με ακίνητα, η χρηματοδότηση εμπορικών συναλλαγών (forfeiting), χρηματοδοτική μίσθωση (leasing), οι ενέργειες του αναδόχου είσπραξης απαιτήσεων (factoring), εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων, η καταναλωτική πίστη, συναλλαγές για λογαριασμό του ιδίου του ιδρύματος ή της πελατείας του (μέσα της χρηματαγοράς, χρηματοπιστωτικά συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης ή δικαιώματα προαίρεσης, μέσα σχετικά

Στους ανωτέρω ορισμούς περιλαμβάνεται και η συνεταιριστική τράπεζα, η οποία εμπεριέχεται στην έννοια του πιστωτικού ιδρύματος, όπως παραπάνω σκιαγραφήθηκε και συνεπώς μπορεί να προβεί σε μεταβίβαση των απαιτήσεων της. Βέβαια, θα πρέπει να επισημάνουμε πως οι Συνεταιριστικές Τράπεζες δεν έχουν προχωρήσει-μέχρι σήμερα-σε πωλήσεις χαρτοφυλακίων, διότι αυτά ήταν αρκετά μικρότερα και δεν μπόρεσαν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των Επενδυτών.

Με μια προσεκτικότερη ματιά διαπιστώνουμε πως οι εταιρείες ειδικού σκοπού του Ν. 3156/2003, οι οποίες λειτουργούν στα πλαίσια της τιτλοποίησης απαιτήσεων δεν εξαιρούνται από τους ανωτέρω ορισμούς και συνεπώς δεν στερούνται δυνατότητας εκχώρησης των απαιτήσεών τους, δεδομένου ότι οι απαιτήσεις αυτές πηγάζουν από δάνεια και πιστώσεις που έχουν δοθεί από πιστωτικά ιδρύματα και η εκχώρηση αυτή δεν επιδρά αρνητικά στη θέση του οφειλέτη (άρθρου 10 παρ. 13 ν. 3156/2003)⁴⁵. Με άλλα λόγια στα πλαίσια του συγκεκριμένου νόμου παρέχεται η δυνατότητα περαιτέρω τιτλοποίησης των ήδη τιτλοποιημένων απαιτήσεων καθώς και η Εταιρεία Απόκτησης Απαιτήσεων μπορεί να προχωρήσει στην περαιτέρω μεταβίβασή τους. Με τα δεδομένα αυτά, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι στην έννοια των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων εντάσσονται οι Ανώνυμες Εταιρείες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΑΕΠΕΥ), οι Ανώνυμες Εταιρείες Διαχείρισης Οργανισμών Εναλλακτικών Επενδύσεων (ΑΕΔΟΕΕ), οι Ανώνυμες Εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ), οι εταιρείες παροχής leasing, factoring, forfreiting, τα ιδρύματα πληρωμών και τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος⁴⁶. Ωστόσο, εκτός του πεδίου εφαρμογής του νόμου αυτού βρίσκονται όσα δάνεια και οι πιστώσεις έχει χορηγήσει το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (“πλην της περίπτωσης δ’ της παρ. 5 του άρθ. 2 του νόμου 4261/2014”), ρύθμιση η οποία έχει πολλάκις επικριθεί και εγείρει ζήτημα αντισυνταγματικότητας, διότι με την δικαιολογία του διφυούς χαρακτήρα του Ταμείου, οδηγούμαστε κατ’ αποτέλεσμα σε μία αναιτιολόγητη και διαφορετική μεταχείριση ομοίων περιπτώσεων, ερχόμενοι σε αντίθεση με την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας⁴⁷.

με το συνάλλαγμα και επιτόκια, κινητές αξίες, υπηρεσίες πληρωμών, συμμετοχές σε εκδόσεις τίτλων και παροχή συναφών υπηρεσιών, παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις, μεσολάβηση στις διατραπεζικές αγορές, διαχείριση χαρτοφυλακίου, φύλαξη και διαχείριση κινητών αξιών και έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος.

⁴⁵ Βλ. Τσολακίδης Ζ, Μεταβίβαση απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια σε ΧρΙΔ ΙΣΤ/2016, σελ. 645.

⁴⁶ Α. Καλέργη, προϋποθέσεις έγκυρης μεταβίβασης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4354/2015, ΔΕΕ 2019, σελ. 1088.

⁴⁷ Βλ. Τσολακίδη Ζ., ό.π., σελ. 646.

Από την άλλη πλευρά, ως αντισυμβαλλόμενος του πωλητή-εκχωρητή εμφανίζεται ο εκδοχέας, ο οποίος δυνάμει του άρθρου 10 παρ. 2 εδ. β' του ν. 3156/2003, αποτελεί νομική οντότητα, επιφορτισμένη με έναν και μοναδικό σκοπό, ο οποίος είναι η απόκτηση των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων. Ο εκδοχέας αυτός δεν δραστηριοποιείται σε άλλους επιχειρηματικούς τομείς ούτε προβαίνει σε άλλες επιχειρηματικές ενέργειες και δραστηριότητες, αλλά είναι προσανατολισμένος αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού και γι' αυτό το λόγο έχει επικρατήσει να αποκαλείται εταιρία ειδικού σκοπού.⁴⁸ Η εταιρία αυτή εδρεύει είτε στην Ελλάδα και έχει αποκλειστικά και μόνο τη μορφή Ανώνυμης Εταιρίας, είτε έχει έδρα στην αλλοδαπή, υπό την προϋπόθεση ότι έχει επιλέξει ως διαχειρίστρια εταιρία κάποια που κατοικοεδρεύει στη χώρα μας ή διαθέτει εγκατάσταση στην ημεδαπή. Επειδή τα πιστωτικά ιδρύματα επιθυμούσαν να μεταβιβάσουν τις τιτλοποιούμενες απαιτήσεις, με σκοπό να αποκοπουν εξ ολοκλήρου αυτές από τους ισολογισμούς τους, κρίθηκε αναγκαίο η εταιρία ειδικού σκοπού να αποκτήσει πλήρη νομική, οικονομική και φορολογική αυτοτέλεια έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Επιπλέον, στα όσα προβλέπονται παραπάνω, ήρθε ν. 4354/2015, ο οποίος απαριθμεί περιοριστικά τα πρόσωπα εκείνα, τα οποία έχουν τη δυνατότητα να αποκτούν απαιτήσεις από δάνεια και πιστώσεις. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι οι απαιτήσεις μεταβιβάζονται σε Εταιρείες Απόκτησης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις, οι οποίες είτε φέρουν τη νομική μορφή των ανωνύμων εταιριών με έδρα την Ελλάδα, είτε είναι εταιρείες ειδικού σκοπού με έδρα άλλη χώρα που εντάσσεται στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό χώρο, είτε είναι εταιρείες που κατοικοεδρεύουν σε τρίτες χώρες, αλλά βάσει των προβλέψεων του καταστατικού τους δύνανται να αποκτούν απαιτήσεις από δάνεια και πιστώσεις. Τα ανωτέρω ισχύουν και εφαρμόζονται πάντοτε με την επιφύλαξη των διατάξεων της Ενωσιακής νομοθεσίας, η οποία προβλέπει δύο βασικούς περιορισμούς στη διακριτική ευχέρεια των εταιριών, που αποφασίζουν να ιδρύσουν στην Ελλάδα μόνο υποκατάστημα : α) έδρα αυτών των εταιριών δεν είναι σε κράτος με προνομιακό φορολογικό καθεστώς και β) η έδρα τους δεν βρίσκεται σε ΜΗ συνεργάσιμο κράτος. Ωστόσο, δεν απαγορεύεται οι εταιρείες αυτές να συνεργάζονται με χρηματοδοτικά ή πιστωτικά ιδρύματα ή ακόμη και έχουν οι ίδιες την ιδιότητα του χρηματοδοτικού ή πιστωτικού Ιδρύματος.

---

⁴⁸ The Bond Market Association, Special Purpose Entities {SPEs} and the Securitization Markets 2002.

Περαιτέρω, ο νομοθέτης αποβλέποντας στη διαμόρφωση ενός πεδίου προστασίας των οφειλετών και ελαχιστοποίησης του κινδύνου, στον οποίο εκτίθενται τα έννομα συμφέροντα τους έθεσε ορισμένες προστατευτικές δικλείδες, όπως για παράδειγμα την υπογραφή συμφωνίας ανάθεσης διαχείρισης μεταξύ της εταιρείας απόκτησης και ΕΔΑΔΠ. Με την προϋπόθεση αυτή, η άσκηση των δικαιωμάτων, που πηγάζουν από τη σύμβαση μεταβίβασης μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσω της ΕΔΑΔΠ, εφόσον οι μεταβιβαζόμενες απαιτήσεις θεωρούνται τραπεζικές (άρθ. 1 περίπτωση γ')⁴⁹. Έτσι καθίσταται δυνατό, σύμφωνα με το άρθ. 1 περ. δ', ο αποκτών να είναι εταιρία του ν. 3156/2003 (τιτλοποίηση απαιτήσεων), του νόμο 1905/1990 (πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων ν. 1665/1986 (leasing), του ν. 3606/2007 (ΕΠΕΥ), και του ν. 4261/2014.

Συνεπώς κρίνεται αναγκαίο να διευκρινίσουμε ότι η απαρίθμηση των προσώπων του άρθρου 1 παρ. 1 περ. β είναι αποκλειστική και περιοριστική κατά τέτοιο τρόπο, που αν έχουμε περίπτωση εκχώρησης/μεταβίβασης προς άλλα πρόσωπα, που δεν αναφέρονται ρητά στο νόμο, τότε η εκχώρηση αυτή πάσχει από ακυρότητα κατά το άρθρο 174 ΑΚ⁵⁰. Βέβαια, πρέπει να τονίσουμε πως όταν ο αντισυμβαλλόμενος του πιστωτικού ιδρύματος επρόκειτο να αποκτήσει μελλοντικά τις ιδιότητες, που ο νόμος απαιτεί, είτε έχει ήδη αρχίσει τις απαραίτητες προς τούτου διεργασίες για τη σύσταση και την αδειοδότηση του, η μεταβίβαση θα πρέπει να λογίζεται ως έγκυρη⁵¹.

Γ.3 ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ (ΕΔΑΔΠ) ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ (ΕΑΑΔΠ)

Ο νομοθέτης του ν. 4354/2015 έδωσε τη δυνατότητα ίδρύσεων δύο διαφορετικών εταιρειών ειδικού σκοπού, των Εταιρειών Διαχείρισης Πιστώσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (εφεξής ΕΔΑΔΠ) και των Εταιρειών Απόκτησης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (εφεξής ΕΑΑΔΠ). Το θεσμικό πλαίσιο, που προβλέπει την ίδρυση και τη λειτουργία αυτών των εταιριών διαμορφώθηκε στην Ελλάδα με τη δημοσίευση στην

⁴⁹ Οι εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων φέρουν ευθύνη για το σύνολο των υποχρεώσεων απέναντι στο Δημόσιο και στους τρίτους.

⁵⁰ άρθ. 174 Α.Κ: “ Δικαιοπραξία που αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη του νόμου, αν δεν συνάγεται τίποτα άλλο θεωρείται άκυρη”.

⁵¹ Τσολακίδης Ζ., Μεταβίβαση απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια, ΧρΙΔ ΙΣΤ/2016, σελ. 643.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως τον Μάρτιο του 2016 (ΦΕΚ 651/10.3.2016 τεύχος Β') της υπ' αριθμόν 82/8.3.2016 Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής (ΠΕΕ) της Τράπεζας της Ελλάδος, με την οποία εξειδικεύτηκε το νομοθετικό πλαίσιο, που είχε θεσπιστεί με τις διατάξεις του ν.4354/2015, σε συνδυασμό με τις ΠΕΕ 95/27.5.2016 και ΠΕΕ 118/19.05.2017, στις οποίες περιγράφονται αναλυτικά η διαδικασία, τα αναγκαία στοιχεία και δικαιολογητικά για την παροχή άδειας λειτουργίας στις εταιρίες αυτές.

Τα Ε.Α.Α.Δ.Π. είναι οι λεγόμενοι επενδυτές, στους οποίους τα πιστωτικά Ιδρύματα πωλούν και μεταβιβάζουν τις απαιτήσεις τους, που προέρχονται από συμβάσεις χορήγησης κάθε μορφής δανείων και πιστώσεων, υπό την απαραίτητη προϋπόθεση να υφίσταται συμφωνία ανάθεσης διαχείρισης μεταξύ εταιρίας απόκτησης απαιτήσεων και εταιρίας διαχείρισης απαιτήσεων, η οποία λαμβάνει ειδική άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδος και τελεί υπό την εποπτεία αυτής. Επομένως, γίνεται κατανοητό ότι οι εταιρείες απόκτησης δεν απαιτείται να διαθέτουν ορισμένη ειδική άδεια, δεν υπάγονται σε καθεστώς εποπτείας, αλλά ούτε και να έχουν ως αποκλειστικό σκοπό την απόκτηση απαιτήσεων. Ωστόσο, ως εταιρίες απόκτησης μπορούν να εμφανιστούν : Α) Ανώνυμες εταιρείες που έχουν την έδρα τους εντός των ορίων της Ελληνικής Επικράτειας και έχουν καταχωρηθεί στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο, Β) Εταιρείες που έχουν την έδρα τους στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, πάντοτε με την επιφύλαξη των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Γ) Εταιρείες, που εδρεύουν σε τρίτες χώρες, με εξαίρεση όσες έχουν δημιουργήσει έδρα σε κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, οι οποίες έχουν τη δυνατότητα- κατά διακριτή ευχέρεια τους-, να εγκαθίστανται μέσω υποκαταστήματος στην Ελλάδα. Οι ΕΑΑΔΠ κατά το άρθ. 1 παρ. 22: “ θεωρούνται δανειστές και προμηθεύτριες κατά την έννοια του ν. 2251911/1994 (Α') και υποχρεούνται να συμμορφώνονται στην κείμενη νομοθεσία περί Προστασίας καταναλωτή, όπως αυτή εφαρμόζεται και ισχύει με τον Κώδικα Δεοντολογίας (Β' 2289/2014), με τους κανόνες που διέπουν τη χορήγηση δανείων και πιστώσεων που ισχύουν για τα πιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένης και της οδηγίας 2014/17, καθώς και με όλες τις σχετικές με χορηγούμενα από πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα δάνεια και πιστώσεις αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος και λαμβάνουν ειδική μέριμνα για κοινωνικά ευπαθείς ομάδες”.

Από την άλλη, οι εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις, είναι εκείνες στις οποίες τα πιστωτικά Ιδρύματα εμπιστεύονται τη διαχείριση απαιτήσεων, που πηγάζουν από επισφαλή δάνεια και εμφανίζουν ένα αρκετά μεγάλο ρίσκο εξαιτίας της αβεβαιότητας είσπραξής τους. Οι ΕΑΑΔΠ, προκειμένου να μπορέσουν να

λειτουργήσουν νόμιμα, λαμβάνουν ειδική άδεια ίδρυσης και λειτουργίας από την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) και δημοσιεύονται υποχρεωτικά στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Για να τους χορηγηθεί η άδεια αυτή, ελέγχεται και πιστοποιείται η ταυτότητα των άμεσων και έμμεσων μετόχων, η ταυτότητα των προσώπων, που έχουν ειδικές συμμετοχές και η ταυτότητα των μετόχων, που έχουν συμμετοχή δέκα τοις εκατό (10%) και πλέον έκαστος και τέλος η ταυτότητα των συμβούλων της εταιρίας. Ο έλεγχος αυτός εξυπηρετεί ανάγκες διαφάνειας των εταιρειών, ενώ ταυτόχρονα περιορίζει σημαντικά τον κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Για τη χορήγηση της άδειας υποβάλλεται σχετική αίτηση, η οποία συνοδεύεται υποχρεωτικά από τα εξής έγγραφα : α) το καταστατικό της εταιρίας καθώς και κάθε επόμενη τροποποίησή του, β) την ταυτότητα των φυσικών καθώς και των νομικών προσώπων, στην κατοχή των οποίων βρίσκεται είτε άμεσα είτε έμμεσα ειδική συμμετοχή στην εταιρία, όπως αυτή προσδιορίζεται στο στοιχείο 33 της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του ν. 4261/2014. Με σκοπό να ελεγχθεί εάν πληρούνται τα κριτήρια ειδικής συμμετοχής, λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 4261/2014, γ) την ταυτότητα των νομικών και φυσικών προσώπων που, ακόμη και αν δεν εμπίπτουν στην προηγούμενη περίπτωση αλλά ασκούν έλεγχο στην εταιρία, μέσω έγγραφης ή άλλης συμφωνίας ή διακοινών πράξεων, κατά την έννοια της παραγράφου 5 του άρθρου 23 του ν. 4261/2014, δ) την ταυτότητα των μελών των διοικούντων και του διοικητικού συμβουλίου, ε) ερωτηματολόγια, τα οποία συμπληρώνονται από τα πρόσωπα, που αναφέρονται στις περιπτώσεις β' και γ' για να πραγματοποιηθεί αξιολόγηση των κριτηρίων καταλληλότητας και από τα πρόσωπα της περίπτωσης δ' για να ελεγχθεί η ικανότητα αλλά και η καταλληλότητα τους, όπως αυτά τα κριτήρια προσδιορίζονται με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος, στ) την οργανωτική δομή καθώς και όλες τις εσωτερικές διαδικασίες της εταιρίας, που είναι καταγεγραμμένες και μπορούν να ελεγχθούν, ζ) το επιχειρηματικό πλάνο της εταιρίας, «όπως αυτό ορίζεται στην περίπτωση δ' της παραγράφου 5, η) εμπειρισταωμένη έκθεση στην οποία περιγράφονται αναλυτικά και με λεπτομέρειες όλες οι βασικές αρχές και μέθοδοι που θα οδηγήσουν στην επιτυχή αναδιάρθρωση δανείων.

Πιο συγκεκριμένα, η έκθεση πρέπει να παραθέτει και να αναλύει όλες τις μεθόδους αναδιάρθρωσης των οφειλών, οι οποίες λειτουργούν ως εναλλακτικές της αναγκαστικής εκτέλεσης, εντός του νομοθετημένου πλαισίου του Κώδικα Δεοντολογίας (Β' 2289/2014), καθώς και σύμφωνα με το άρθρο 28 της Οδηγίας 2014/17 {EEL 60/2014}, τα άρ. 10 και 74 της Οδηγίας 2013/36 {EEL 176/338/27.6.2013}, τα άρθρα 10 και 66 του Νόμου 4261/2014 και την Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος

42/30.5.2014 (B` 1582), όπως ισχύει και κυρίως το Κεφάλαιο III, λαμβάνοντας υπόψη και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που είναι πιθανό να κατηγοριοποιούν τα φυσικά πρόσωπα, που έχουν λάβει δάνεια σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του Κώδικα Δεοντολογίας (B` 2289/2014) και τέλος θ) οποιαδήποτε επιπρόσθετη πληροφορία ή στοιχείο που η Τράπεζα της Ελλάδος θεωρεί κρίσιμο για να μπορέσει να προβεί στην ορθή αξιολόγηση της αίτησης.

Αφού, υποβληθεί η αίτηση αυτή, η Τράπεζα της Ελλάδος πρέπει να προβεί στη χορήγηση της άδειας εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο {2} μηνών, η οποία αρχίζει από την επομένη μέρα της υποβολής της σχετικής αίτησης ή σε περίπτωση που κρίνει την αίτηση ελλιπή, εντός δύο (2) μηνών, που ξεκινάει από την ημέρα της υποβολής των επιπρόσθετων πληροφοριών, στοιχείων ή εγγράφων που ζητήθηκαν. Απαραίτητη είναι η προηγούμενη απλή γνώμη τριμελούς Επιτροπής, η σύνθεση της οποίας, σύσταση και τα υπόλοιπα στοιχεία για τη λειτουργία της, προσδορίζονται με κοινή υπουργική απόφαση από τους Υπουργούς Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Οικονομικών.

Η Τράπεζα της Ελλάδος οφείλει να διαβιβάσει άμεσα το φάκελο της αίτησης συνοδευόμενο από σύντομο σημείωμα προς την Επιτροπή, η οποία με τη σειρά της προχωρά στην έκδοση της γνώμης της εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών από την επομένη της υποβολής της σχετικής αίτησης με πλήρη φάκελο. Σε περίπτωση, που παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή και η Επιτροπή δεν ανταποκριθεί, η Τράπεζα της Ελλάδος προχωρά στην έκδοση της απόφασής της χωρίς να χρειάζεται τη γνώμη της Επιτροπής. Τα πρακτικά των συνεδριάσεων της τριμελούς Επιτροπής χαρακτηρίζονται εμπιστευτικά και οι συνεδριάσεις της Επιτροπής θεωρούνται μυστικές.

Μετά από τη λήψη σχετικής άδειας λειτουργίας, καταχωρούνται στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο και το εφαρμοστέο σε αυτές δίκαιο είναι οι διατάξεις του ν. 4354/2015 αλλά και του νόμου για τις ανώνυμες εταιρείες όπως έχει τροποποιηθεί με τον ν. 4548/2018. Ακόμη, οι εταιρίες αυτές είναι υποχρεωμένες να συμμορφώνονται με την κείμενη νομοθεσία⁵² και να ασκούν τα καθήκοντά τους, σύμφωνα με αυτή, πράγμα για το οποίο ελέγχονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, στα πλαίσια της εποπτείας τους από αυτήν. Η διαχείριση απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις ανατίθεται αυστηρά και μόνο σε ανώνυμες εταιρείες που εδρεύουν στην Ελλάδα ή σε κράτος-μέλος του Ευρωπαϊκού

---

⁵² Οι εταιρείες αυτές θεωρούνται χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί κατά την παρ. 3 αρθ. 4 του ν. 3691/2008 και επομένως είναι υπόχρεα πρόσωπα (παρ. 1 αρθ. 5 του ίδιου νόμου) και εξ αυτού του λόγου υπόκεινται σε εποπτεία από την Τράπεζα της Ελλάδος και οι απαιτήσεις τους χαρακτηρίζονται ως τραπεζικές και συνακόλουθα διέπονται από τους αντίστοιχους κανόνες, Βλ. Paranikolaou Ch.- Pesketzi K., Investing in Greek banking loans, J.I.B.L.R. 2016, 31, p. 401-406

Οικονομικού Χώρου (EOX) και έχουν την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα μέσω υποκαταστήματος, υπό τον όρο ότι στον σκοπό της εταιρίας συμπεριλαμβάνεται και η άσκηση τέτοιας δραστηριότητας. Βέβαια, όταν έχουμε περίπτωση ανάθεσης διαχείρισης των απαιτήσεων, ως δικαιούχος αυτών συνεχίζει να εμφανίζεται η τράπεζα, ενώ η ειδικού σκοπού εταιρεία περιορίζει τη δράση της μόνο τη διαχείρισή τους, γι' αυτό και ενεργεί στο όνομα και για λογαριασμό του πιστωτικού ιδρύματος. Ειδικότερα, στην έννοια της διαχείρισης εντάσσονται ενδεικτικά οι παρακάτω ενέργειες και πράξεις οι οποίες έχουν καθοριστεί από τη σύμβαση ανάθεσης της διαχείρισης, ήτοι ⁵³ : η πραγματοποίηση των διαπραγματεύσεων με τους οφειλέτες, η παρακολούθηση τόσο νομική όσο και λογιστική καθώς και η είσπραξη των απαιτήσεων, η σύναψη συμβιβασμού με τους δανειολήπτες, στα πλαίσια των προβλεπόμενων από τα άρθρα 871-872 Α.Κ ή προσπάθεια διακανονισμού και ρύθμισης των οφειλών τους, πάντοτε τηρώντας τον Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας όπως αυτός έχει προσδιοριστεί από την με αριθμό 116/25.08.2014 απόφαση της Επιτροπής Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος κατ' εφαρμογή του άρθρ. 1§2 ν. 4224/2013 και αναθεωρήθηκε με την υπ' αριθμόν 195/29.0.2016 απόφαση της τελευταίας. Υπό την ιδιότητά τους αυτή, λοιπόν, νομιμοποιούνται να ασκούν κάθε είδους ένδικο μέσο ή βοήθημα και να κάνουν οποιαδήποτε δικαστική ενέργεια για την είσπραξη των απαιτήσεων, καθώς και να αρχίζουν, να παρίστανται ή να συμμετέχουν σε προπρωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης, πτωχευτικές διαδικασίες αφερεγγυότητας και κάθε άλλη διαδικασία διευθέτησης οφειλών. Άρα, με δεδομένο ότι οι ΕΔΑΔΠ εμφανίζονται σε οποιαδήποτε δίκη υπό την ιδιότητά τους ως μη δικαιούχου διαδίκου, είναι αυτονόητο πως το δεδικασμένο των σχετικών αποφάσεων ισχύει υπέρ και κατά των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία είναι οι δικαιούχοι των επιδικαζόμενων απαιτήσεων. Στα πλαίσια της διαχείρισης τους παρέχεται, επιπλέον, η δυνατότητα να συνεργάζονται με Εταιρείες Ενημέρωσης Οφειλετών για Ληξιπρόθεσμες Οφειλές, ώστε να επιτευχθεί η είσπραξη μετρητών, η εξυγίανση χρεών αλλά και η διερεύνηση της ικανότητας του οφειλέτη για την αποπληρωμή των χρεών του. Ακόμη, οι ΕΔΑΔΠ έχουν τη δυνατότητα να διαχειρίζονται ακίνητα επί των οποίων υφίσταται ασφάλεια για τα δάνεια ή τις πιστώσεις, τα οποία διαχειρίζονται ωστόσο χωρίς να επιτρέπεται η απόκτηση με μεταβίβαση ή εκχώρηση ή από εθελοντική εκποίηση ή από πλειστηριασμό ακίνητης

---

⁵³ σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 87/2017 απόφαση της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων η διαχείριση απαιτήσεων από τις ΕΔΑΔΠ ομοιάζει σημαντικά με την διαχείριση που θα γινόταν από την ίδια την τράπεζα, με τον μοναδικό περιορισμό πως το ΕΔΑΔΠ μπορεί να ενεργήσει αυστηρά και μόνο εκείνες τις πράξεις, οι οποίες έχουν εκ των προτέρων προβλεφθεί στην σύμβαση ανάθεσης, που έχει καταρτιστεί.

περιουσίας που συνδέεται με τα δάνεια και τις πιστώσεις που διαχειρίζονται αυτές (άρθ. 1 παρ. 1 περ. ε)⁵⁴. Βέβαια, θα πρέπει να τονίσουμε πως δεν είναι εφικτό οι ΕΔΑΔΠ να γίνουν οι ίδιες δικαιούχοι των απαιτήσεων ή να συνδυάσουν τη δραστηριότητα της διαχείρισης των απαιτήσεων με αυτή της απόκτησης αυτών⁵⁵. Τέλος, δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση η περαιτέρω μεταβίβαση των απαιτήσεων από τις ΕΔΑΔΠ, διότι η ενέργεια αυτή δεν θεωρείται ότι ανήκει στο πεδίο της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας τους, καθώς εντός των ορίων της διαχείρισης βρίσκονται μόνο υλικές ή νομικές ενέργειες ή εξώδικες πράξεις με σκοπό την είσπραξη των απαιτήσεων εντός του πλαισίου της ένδικης, εξώδικης, ή και της εκτελεστικής διαδικασίας⁵⁶.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ένωσης Εταιρειών Διαχείρισης από Δάνεια και Πιστώσεις, ορισμένες από τις μεγαλύτερες και πιο γνωστές ΕΔΑΔΠ, που ιδρύθηκαν και δραστηριοποιούνται στη χώρα μας είναι οι εξής :

- Ceral Hellas M.A.E.: η πρώτη κατά σειρά ΕΔΑΔΠ που έλαβε άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδας και αποτελούσε αρχικά εταιρία 100% θυγατρική της Alpha Bank, επιφορτισμένη με το έργο της διαχείρισης αποκλειστικά και μόνο χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων δανείων, προερχόμενων από την τράπεζα αυτή. Εντός του έτους 2021 περίπου το 80% της εταιρείας μεταβιβάστηκε στην \ Davidson Kempner, και το άλλο 20% παρέμεινε στην Alpha Bank.
- Intrum Hellas : Η έδρα της βρίσκεται στη Σουηδία, αλλά μετακόμισε στη χώρα μας εξαιτίας της συμφωνίας, που σύνηψε με την Τράπεζα Πειραιώς στις 23 Οκτωβρίου 2019, η οποία απέβλεπε στη δημιουργία της μεγαλύτερης εταιρείας διαχείρισης πιστώσεων στη χώρα μας. Πλέον, δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, αφού έχει λάβει τις απαιτούμενες εγκρίσεις των εποπτικών αρχών και ιδίως της Τράπεζας της Ελλάδος και του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.
- DoValue: Αποτελεί εταιρεία διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων ήδη από το 2006 και δραστηριοποιείται στη νοτιοανατολική Ευρώπη και κυρίως στην

---

⁵⁴ Η περίπτωση αυτή προστέθηκε με το άρθ. 48 παρ. 1 του ν. 4472/2017.

⁵⁵ Σύμφωνα με Σ. Μούζουλα., Ζητήματα από την εφαρμογή του ν. 4354/2015, όπως ισχύει με τους ν. 4389/2016 και 4393/2016 για τις εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις, Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο, 1-2/2016, σελ. 28 επ.

⁵⁶ Λ. Κιτσαρά, Η περαιτέρω μεταβίβαση απαιτήσεως από δάνεια και πιστώσεις, μετά την αρχική απόκτησή της από εταιρεία αποκτήσεως του ν. 4354/2015, σελ. 307.

Ιταλία. Στην Ελλάδα εμφανίστηκε, εξαγοράζοντας στα μέσα του 2020 τη θυγατρική που είχε ιδρύσει η τράπεζα Euobank για τη διαχείριση των κόκκινων δανείων της (Eurobank FPS).

- Quant: Η εταιρεία, που ανήκει στο όμιλο της Qualco, είναι Ελληνική εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις, η οποία φέρει διεθνή πιστοποίηση από τον οίκο Fitch, με rating 2-. Κατοικοεδρεύει στην Αθήνα αλλά έχει διεθνή παρουσία και σε χώρες όπως Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο και Κύπρο και συνεργάζεται με την εταιρεία διαχείρισης επενδύσεων PIMCO, η οποία δραστηριοποιείται σε παγκόσμιο επίπεδο.

Πέρα από αυτές υπάρχουν και πολλές άλλες μικρότερες ΕΔΑΔΠ στην Ελλάδα, όπως είναι «TheaArtemis», «SFS», «B2Kapital», «Pillarstone» κ.λ.π.

Κατανοούμε, λοιπόν, πως οι ΕΔΑΔΠ όλο και πληθαίνουν και βρίσκουν πεδίο ανάπτυξης και προόδου στην Ελληνική οικονομία, διότι μέσω της ανάθεσης των προβληματικών χαρτοφυλακίων σ' αυτές, τα πιστωτικά ιδρύματα κατορθώνουν να απεμπλακούν από τη χρονοβόρα και δαπανηρή διαδικασία διαχείρισής τους, ενώ παράλληλα ανευρίσκουν πιο ευέλικτες και αποτελεσματικές λύσεις για την αντιμετώπιση τους, καθώς οι ΕΔΑΔΠ διαθέτουν καταλληλότερη δομή και μεγαλύτερη τεχνογνωσία στον τομέα τούτο. Άλλωστε, ο σκοπός της ίδρυσης των ΕΔΑΔΠ είναι να γίνει μέγιστη δυνατή προσπάθεια εξεύρεσης καλύτερης μεθόδου ανάκτησης της απαίτησης του δανειστή, με τέτοιο τρόπο ώστε η έννομη θέση του να μην χειροτερέψει, βάσει του άρθρου 3§7 του νόμου, αλλά ακόμη και να βελτιωθεί μέσω της εφαρμογής ρεαλιστικών τρόπων διευθέτησης της οφειλής του (π.χ με «κούρεμα»)⁵⁷.

Επομένως, γίνεται κατανοητό πως ο νόμος 4354/2015 παρέχει δύο δυνατότητες: Α) την ανάθεση απλώς της διαχείρισης των απαιτήσεων σε ένα νομικό πρόσωπο (ΕΔΑΔΠ) ή Β) την μεταβίβαση απαιτήσεων σε νομικό πρόσωπο (Ε.Α.Α.Δ.Π.). Στην α' περίπτωση, δυνάμει του άρθ. 2 παρ. 1 ν. 4354/2015: “ στις εταιρείες διαχείρισης δύναται να ανατίθεται η διαχείριση απαιτήσεων από συμβάσεις δανείων αλλά και πιστώσεων, οι οποίες είτε έχουν ήδη χορηγηθεί είτε χορηγούνται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά

---

⁵⁷ Γεωργιάδης Απόστολος, Η μεταβίβαση «κόκκινων» δανείων στο ΧρΙΔ 2018/3

ιδρύματα, εκτός από την περίπτωση δ' της παρ. 5 του άρθρου 2 του Νόμου 4261/2014⁵⁸, ως δικαιούχος των απαιτήσεων εμφανίζεται το πιστωτικό ίδρυμα, αντίθετα η εταιρεία ειδικού σκοπού λειτουργεί μόνο ως διαχειρίστρια τους. Ωστόσο, στα πλαίσια του νόμου Ν. 4354/2015 προβλέπεται ότι οι απαιτήσεις, που θα μεταβιβαστούν σε εταιρεία απόκτησης, υπόκεινται υποχρεωτικά στη διαχείριση από τους ΕΔΑΔΠ, διότι σε αντίθετη περίπτωση η πώληση είναι ανίσχυρη (άρθ. 1 παρ. 1 περ. γ'). Επομένως, θα λέγαμε πως η σύμβαση ανάθεσης της διαχείρισης των επιχειρηματικών απαιτήσεων είναι στη διακριτική ευχέρεια του Πιστωτικού Ιδρύματος, αλλά για την ΕΑΑΔΠ είναι υποχρεωτική και δεν δίνεται σε αυτή ελεύθερο πεδίο επιλογής.

Γ.4 Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Η σύμβαση ανάθεσης διαχείρισης των απαιτήσεων για να θεωρηθεί έγκυρη είναι υποχρεωτικό να καταρτιστεί εγγράφως και να έχει ως ελάχιστο περιεχόμενο ορισμένα ουσιώδη στοιχεία, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η σύμβαση ανάθεσης, οι προς διαχείριση απαιτήσεις, το πιθανό στάδιο μη εξυπηρέτησης κάθε απαίτησης, οι διαχειριστικές εξουσίες των ΕΔΑΔΠ καθώς και η αμοιβή τους. Η αμοιβή των ΕΔΑΔΠ αποτελεί τον λόγο ανάληψης των διαχειριστικών ενεργειών, καθώς συνιστά την αντιπαροχή τους για τις υπηρεσίες, που αυτές προσφέρουν. Πρόκειται, ουσιαστικά για αξίωση, που διαθέτουν κατά των ΕΑΑΔΠ και των πιστωτικών ιδρυμάτων για καταβολή των εξόδων που πραγματοποιούν κατά την εκπόνηση του διαχειριστικού τους έργου και πλέον αυτών, της αμοιβής που αντιστοιχεί στη δράση τους. Η αμοιβή μπορεί να συμφωνηθεί ή σε ποσό κατ' αποκοπή ή ως ποσοστό επί της αξίας των απαιτήσεων που εισπράττονται.⁵⁹ Επιπλέον, προβλέπεται στη διάταξη του άρθρου 2§2 εδ. δ' του νόμου, η υποχρεωτική κοινοποίηση εντός δέκα (10) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία με απόφασή της μπορεί να εξειδικεύει περαιτέρω το ελάχιστο περιεχόμενο της σύμβασης αυτής, δεδομένου ότι τα σχέδια των συμβάσεων ανάθεσης διαχείρισης ανήκουν στο πεδίο εποπτείας της (άρθ. 2 παρ. 3). Εξαιτίας του εποπτικού χαρακτήρα⁶⁰ των διατάξεων του νόμου, η έλλειψη κάποιας εκ των ανωτέρω προϋποθέσεων, εκτός από αυτήν της κοινοποίησης στην Τράπεζα της Ελλάδος, οδηγεί

---

⁵⁸ Το πεδίο εφαρμογής του νόμου έχει διευρυνθεί σε σημαντικό βαθμό, δεδομένου ότι στην αρχική διατύπωση του μόνο τα δάνεια που ήταν σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών, δηλαδή τα ΜΕΔ ήταν δυνατό να μπου σε καθεστώς διαχείρισης.

⁵⁹ Βενιέρης, Τιτλοποίηση απαιτήσεων, σελ. 276, 2005

⁶⁰ Τασίκας Απόστολος, Μεταβίβαση απαιτήσεων από πώληση δανείων μετά τον ν. 4354/2015, Εκδόσεις Τράπεζας Ελλάδος (2016)

στην ακυρότητα της σύμβασης ανάθεσης. Επιπλέον, σημαντικό είναι να τονίσουμε πως η εταιρία διαχείρισης θα πρέπει να είναι ένα και μοναδικό νομικό πρόσωπο, διότι η ανάθεση της διαχείρισης μιας απαιτήσης σε περισσότερες εταιρείες θα δημιουργούσε σοβαρά νομικά και πρακτικά προβλήματα, δυσχεραίνοντας τη διαδικασία, επαυξάνοντας το κόστος είσπραξης της απαιτήσης, και βλάπτοντας τα συμφέροντα του οφειλέτη παραβιάζοντας το άρθρο 3§7 ν. 4354/2015.

Γ.5 ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΥΤΗΣ

Στο άρθρο 3 παρ. 1 εδ. γ. ρητά αναφέρεται πως στην πώληση των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις της πώλησης του ΑΚ 513 επ. (υποσχετική-ενοχική σύμβαση μεταβίβασης απαιτήσης) και στη μεταβίβαση αυτών οι διατάξεις του Α.Κ 455 επόμενα (εκποιητική δικαιοπραξία). Στο άρθρο 1 παρ. β' τονίζεται πως : “ η μεταβίβαση απαιτήσεων από πιστώσεις και δάνεια που έχουν χορηγήσει ή χορηγούν πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα μπορεί να λάβει χώρα μόνο λόγω πώλησης, δυνάμει σχετικής έγγραφης συμφωνίας”, κατ'απόκλιση των προβλεπόμενων στον Αστικό κώδικα⁶¹, που θεωρεί την εκχώρηση ως ανατιωδή δικαιοπραξία, δεδομένου ότι το κύρος αυτής δεν εξαρτάται από την αιτία της. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ως αιτία της μεταβίβασης των απαιτήσεων έχουμε την πώληση. Κατ' εξαίρεση από το άρθ. 1 παρ. 1 περ. δ' προκύπτει πως η μεταβίβαση απαιτήσεων στις εταιρείες του ν. 3156/2003 (τιτλοποίηση απαιτήσεων), ν. 3606/2007 (ΕΠΕΥ), ν 1905/1990 (πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων ν. 1665/1986 (leasing), και ν. 4261/2014 είναι δυνατό να θεωρηθούν ως αιτία της μεταβίβασης. Τέλος, τονίζεται ότι η καταπιστευτική μεταβίβαση των απαιτήσεων του πιστωτικού ή χρηματοδοτικού ιδρύματος θεωρείται ανεπίτρεπτη και κάθε άλλος καταπιστευτικός όρος ανίσχυρος (άρθ. 3 παρ . 5).

Στο σημείο αυτό κρίνεται αναγκαίο η σκιαγράφηση των επιμέρους προϋποθέσεων κατάρτισης της εν λόγω συμβάσεως, η έλλειψη ή η πλημμελής εκπλήρωση των οποίων

---

⁶¹ Παρατηρείται μια σύγχυση ανάμεσα στον τύπο της εκχώρησης που προβλέπει ο Αστικός Κώδικας και στην εκχώρηση του ν. 4354/2015. Ωστόσο, έχει διατυπωθεί η άποψη πως το γεγονός ότι η σύμβαση πώλησης αποτελεί μόνη νόμιμη αιτία εκχώρησης των απαιτήσεων δεν αποσκοπεί στην αλλαγή της ίδιας της φύσης της εκχώρησης, η οποία συνεχίζει να έχει τον αφηρημένο χαρακτήρα της, αλλά απλώς στοχεύει στην εξασφάλιση του νομικού και οικονομικού αποχωρισμού των απαιτήσεων που εκχωρούνται από την υπόλοιπη περιουσία του πιστωτικού ιδρύματος, που προβαίνει στη μεταβίβαση σύμφωνα με Θ. Κουλουριανό, Ο θεσμός της τιτλοποίησης απαιτήσεων υπό τη μορφή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων σύμφωνα με τον ν. 3156/2003, ΧρΙΔ, 2016, σελ. 181 επ.

είτε οδηγεί τη σύμβαση σε ακύρωση είτε επιφέρει διοικητικής φύσεως κυρώσεις στην ΕΑΑΔΠ. Κατά την ορθότερη μάλιστα άποψη θα έλεγα πως η σύμβαση που δεν έχει την παρακάτω προϋποθέσεις πρέπει να θεωρηθεί άκυρη λόγω εφαρμογής των άρθ. 174 και 180 ΑΚ.

Α) ΎΓΡΑΦΟΣ ΤΥΠΟΣ

Η σύμβαση πώλησης και μεταβίβασης απαιτήσεων καθιερώνει τον έγγραφο συστατικό τύπο (πλην της περ. δ' της παρ. 5 του άρθ. 2 του ν. 4261/2014), εισάγοντας ακόμη μία απόκλιση από τον Αστικό Κώδικα, σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου η σύμβαση πώλησης και εκχώρησης δεν απαιτείται να περιβληθεί συγκεκριμένο τύπο (άτυπη) αλλά μπορεί να καταρτιστεί έγκυρα ακόμη προφορικά, είτε ρητά είτε σιωπηρά⁶². Η τήρηση του έγγραφου τύπου στην περίπτωση μεταβίβασης εξυπηρετεί την ανάγκη προστασίας του δανειολήπτη και η έλλειψη αυτού οδηγεί σε ακυρότητα της συμβάσεως.

Β) ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Για τη σύμβαση πώλησης και μεταβίβασης προβλέπεται η τήρηση διπλής και διαδοχικής δημοσιότητας, διότι απαιτείται αφενός καταχώριση στο ειδικό βιβλίο του Ενεχυροφυλακείου της έδρας του προσώπου, που προβαίνει στην εκχώρηση (άρθ. 3 παρ. 3)⁶³ και αφετέρου η αναγγελία της μεταβίβασης προς τον οφειλέτη και τον εγγυητή, η οποία πραγματοποιείται ακόμη και άτυπα με κάθε πρόσφορο μέσο, μεταξύ των οποίων εντάσσονται και τα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας (άρθ. 3 παρ. 4)⁶⁴. Το ειδικό βιβλίο τηρείται στα κατά τόπους Ενεχυροφυλακεία, ως τέτοια έως και σήμερα λειτουργούν τα οικεία Υποθηκοφυλακεία ή Κτηματολογικά Γραφεία της έδρας των Πρωτοδικείων. Με την καταχώριση στο ειδικό βιβλίο γνωστοποιείται η σύμβαση σε κάθε τρίτο και αποκτώνται έναντι αυτού όλα δικαιώματα που απορρέουν από τη μεταβίβαση απαιτήσεων, σε αντίθεση με την αναγγελία των απαιτήσεων, η οποία δεν συνδέεται με την επέλευση των έννομων συνεπειών της εκχώρησης. Επιπρόσθετα, όταν η μεταβιβαζόμενη απαίτηση εξασφαλίζεται είτε με προσημείωση υποθήκης είτε με

---

⁶² Όπως αναφέρεται σε Γεωργιάδη Απόστολο, Ενοχικό Δίκαιο- Γενικό Μέρος, σελ. 412.

⁶³ Σε ό.τι αφορά την τοπική αρμοδιότητα του ενεχυροφυλακείου, καθώς το άρθ. 3 του ν. 2844/2000 αναφέρει πως η κατάθεση γίνεται στο ενεχυροφυλακείο του τόπου κατοικίας ή έδρας του ενεχυραστή ή αν δεν έχει την κατοικία και την έδρα του στην ελληνική επικράτεια στο ενεχυροφυλακείο Αθηνών". Η πάγια πρακτική, που έχει επικρατήσει τα τελευταία χρόνια είναι οι μεταβιβάσεις να καταχωρίζονται στο ενεχυροφυλακείο Αθηνών, διότι η πλειοψηφία των ΕΑΑΔΠ εδρεύουν στο εξωτερικό.

⁶⁴ Το άρθρο αυτό άλλαξε σχετικά πρόσφατα με τον ΝΟΜΟ 4549/2018, ο οποίος προβλέπει πως εφαρμόζεται και σε αναγγελίες, που έγιναν πριν από την έναρξη της ισχύ του, διότι ο νομοθέτης θέλησε να κάνει τη διαδικασία, πιο απλή και εύκολη, περιορίζοντας το κόστος της.

υποθήκη είτε με ενέχυρο ή και οποιοδήποτε άλλο προνόμιο, το οποίο καταχωρήθηκε σε δημόσιο βιβλίο ή σε αρχείο, για να γίνει σημείωση της μεταβολής στο πρόσωπο του δικαιούχου είναι αναγκαία η καταχώρηση της βεβαίωσης σε δημόσιο βιβλίο του άρθρου 3 του Νόμου 2844/2000, η οποία συνοδεύεται από σχετική αναφορά σε περίληψη του εμπράγματος βάρους, του προνομίου ή και κάθε άλλου παρεπόμενου δικαιώματος. Από τη στιγμή, που θα πραγματοποιηθεί η καταχώρηση για κάθε ενέχυρο σε σχέση με τις μεταβιβαζόμενες απαιτήσεις του πιστωτικού ή χρηματοδοτικού ιδρύματος επέρχονται τα έννομα αποτελέσματα, που προβλέπονται στα άρθρα 39 και 44 του ν.δ. 17.7/13.2.1923 (άρθρο 3 παράγραφος 6).

Γ) ΣΥΝΑΨΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Ένας ακόμη όρος, που επηρεάζει το κύρος της σύμβασης πώλησης είναι η υπογραφή σύμβασης ανάθεσης διαχείρισης μεταξύ Ε.Α.Α.Δ.Π και Ε.Δ.Α.Δ.Π. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 1 περ. γ' : “Η πώληση των παραπάνω απαιτήσεων είναι ισχυρή μόνο υπό τον όρο ότι θα υπογραφεί σχετική συμφωνία ανάθεσης διαχείρισης μεταξύ εταιρίας απόκτησης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις και εταιρείας διαχείρισης απαιτήσεων, οι οποίες υπόκεινται στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος και λαμβάνουν άδεια λειτουργίας από αυτή. Η προϋπόθεση αυτή είναι αναγκαία να πληρούται και σε κάθε επόμενη μεταβίβαση, δεδομένου ότι τα δικαιώματα που πηγάζουν από τις μεταβιβαζόμενες απαιτήσεις λόγω πώλησης, θεωρούνται τραπεζικά και μπορούν να ασκηθούν μόνο μέσα από τις εταιρείες διαχείρισης. Τέλος, οι εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων φέρουν ευθύνη για όλες τις υποχρεώσεις έναντι του Δημοσίου αλλά και έναντι τρίτων, εφόσον αυτές προέρχονται από τις μεταβιβαζόμενες απαιτήσεις”

Δ) ΕΞΩΔΙΚΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗ

Σύμφωνα με το άρθ. 3 παρ. 2ν. 4354/2015 όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του, δυνάμει του άρθρου 69 Ν. 4549/2018, απαραίτητη προϋπόθεση για να είναι δυνατόν να γίνουν αντικείμενο σύμβασης πώλησης οι απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια, είναι ο καταναλωτής- δανειολήπτης υπό την έννοια του άρθ. 1α του Ν. 2251/1994 αλλά και ο εγγυητής να έχουν προηγουμένως προσκληθεί με εξώδικη πρόσκληση εντός δώδεκα (12) μηνών πριν την προσφορά, πριν ή μετά τη θέση σε ισχύ του νόμου αυτού. Το περιεχόμενο της πρόσκλησης αφορά την παροχή δυνατότητας διακανονισμού των οφειλών, κατόπιν υποβολής γραπτής προτάσεως, ώστε να επιτευχθεί η κατάλληλη ρύθμιση με ορισμένους όρους αποπληρωμής, επί τη βάση των διατάξεων του Κώδικα Δεοντολογίας (ν. 4224/2013). Εντός της δωδεκάμηνης προθεσμίας πρέπει να πραγματοποιηθεί και η μεταβίβαση και η εξώδικη πρόσκληση,

χωρίς να προβλέπεται ότι πρέπει να απέχουν χρονικά μεταξύ τους.⁶⁵ Σκοπός της διάταξης αυτής, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του νόμου, είναι να αποτραπεί ο αιφνιδιασμός του οφειλέτη, ο οποίος έχει συμφέρον να ενημερωθεί έγκαιρα για τη διαδοχή και την υποκειμενική αλλοίωση της συμβατικής του σχέσης, σε ότι αφορά το πρόσωπο του αντισυμβαλλόμενου του δανειστή, αλλά και να του χορηγηθεί η δυνατότητα να διακανονίσει την οφειλή, εφαρμόζοντας τις διαδικασίες της Δ.Ε.Κ.⁶⁶, προβαίνοντας σε ενέργειες τακτοποίησης, αποπληρωμής ή ρύθμισης της οφειλής του.⁶⁷

Η τράπεζα έχει υποχρέωση να προβεί σε εξώδικη πρόσκληση με θέμα τον διακανονισμό των οφειλών του δανειολήπτη στην περίπτωση, που η απαίτηση πηγάζει από μη εξυπηρετούμενο δάνειο, δηλαδή όταν το πιστωτικό ίδρυμα θεωρεί ότι ο πιστούχος δεν έχει μεγάλη πιθανότητα να πληρώσει το δάνειο αυτό και επιπλέον το δάνειο είναι σε κατάσταση καθυστέρησης πληρωμών, που υπερβαίνει το όριο των 90 ημερών⁶⁸. Σωρευτικά με τα ανωτέρω, θα πρέπει ο οφειλέτης να έχει την ιδιότητα του Καταναλωτή, σύμφωνα τον ν. 2251/1994. Συνεπώς, εκτός της παραπάνω διατάξεως βρίσκονται τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία χορηγήθηκαν δάνεια για την εξυπηρέτηση των επαγγελματικών τους σκοπών, επομένως ενόψει αυτού καθίσταται δυνατή η μεταβίβαση επιχειρηματικών δανείων σε πακέτα, με μόνο το διοικητικό κόστος της. Επιπλέον, εκτός της υποχρέωσης ενημέρωσης βρίσκονται όλες οι επίδικες ή επιδικασθείσες⁶⁹ απαιτήσεις κατά των οφειλετών που έχουν θεωρηθεί μη συνεργάσιμοι, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών, δεδομένου ότι δεν υφίσταται κίνδυνος αιφνιδιασμού του δανειολήπτη⁷⁰. Όταν έχουμε τέτοια περίπτωση, ο νέος εκδοχέας έχει την υποχρέωση να προχωρήσει τη διαδικασία του Κώδικα Δεοντολογίας από το στάδιο που αυτή ήταν πριν

---

⁶⁵ Η τροποποίηση του ν. 4389/2016, έφερε κατάργηση της προϋπόθεσης παρόδου το λιγότερο προθεσμίας 12 μηνών από την επίδοση της εξώδικης πρόσκλησης προς ρύθμιση της οφειλής μέχρι την κατάρτιση της σύμβασης πώλησης και μεταβίβασης της απαίτησης στις Εταιρίες Απόκτησης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (Ε.Α.Α.Δ.Π.), και πλέον η προθεσμία αυτή προσδιορίστηκε ως προθεσμία ενέργειας αυτή των δώδεκα μηνών, εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιηθεί αφενός η εξώδικη πρόσκληση και αφετέρου η μεταβιβαστική δικαιοπραξία, χωρίς να απαιτείται πλέον χρονική απόσταση ανάμεσά τους.

⁶⁶ Roussis Dimitrios, The autonomous application of the Securitisation Law within the sale of the NPEs loans in Greece, J.I.B.L.R 2018 33, σελ. 3.

⁶⁷ Τασίκα, Μεταβίβαση απαιτήσεων από πώληση δανείων μετά το ν. 4354/2015, Αναμνηστικός Τόμος Λεωνίδα Γεωργακόπουλου II 2016, σελ. 959 επόμενες.

⁶⁸ Αναφορά σε Κανονισμό Ε.Ε 575/2013 “σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για τα πιστωτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις επενδύσεων”.

⁶⁹ Επίδικες είναι οι απαιτήσεις για τις οποίες έχει ασκηθεί και επιδοθεί νόμιμα και εμπρόθεσμα αγωγή, καθώς και οι απαιτήσεις για τις οποίες υπάρχει ήδη διαταγή πληρωμής. Ως επιδικασθείσες χαρακτηρίζονται οι απαιτήσεις για τις οποίες υπάρχει τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

⁷⁰ Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Αιτιολογική έκθεση Ν. 4354/2015 σχετικά με το άρθρο3.

τη μεταβίβαση, χωρίς να περιορίζεται η απαραίτητη εκ του νόμου προστασία υπέρ των οφειλετών. Επιπροσθέτως, σημαντικό είναι να διευκρινίσουμε ότι κατά τη διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής υποχρεωτικά προβλέπεται επίδοση εξώδικης πρόσκλησης περί τήρησης των συμβατικών όρων από τον οφειλέτη μέσα σε ορισμένη προθεσμία και όταν αυτή παρέλθει άπρακτη, ακολουθεί καταγγελία της δανειακής σύμβασης και κλείσιμο των τηρούμενων λογαριασμών. Έτσι, ακόμη και αν η διαταγή πληρωμής αφορά μέρος των οφειλών, η προηγούμενη όχληση δικαιολογεί την ένταξη και αυτής της περίπτωσης στις κατ' άρθρο 3 § 2 ν. 4354/2015 εξαιρέσεις.⁷¹ Όλα τα παραπάνω, βεβαίως, εφαρμόζονται ανεξάρτητα από την ισχύ δεδικασμένου, που έχει ή δεν έχει αποκτήσει η διαταγή πληρωμής. Συνοπτικά, λοιπόν θα λέγαμε πως όσον αφορά την υποχρέωση προκαταβολικής πρόσκλησης περιγράφονται τρεις εξαιρέσεις στις οποίες η τήρηση του όρου αυτού θεωρείται αλυσιτελής και εξ' αυτού του λόγου δύναται να παραλειφθεί. Ειδικότερα, η εν λόγω πρόσκληση δεν πρέπει να γίνει όταν διαζευκτικά η απαίτηση χαρακτηρίζεται ως Α) επίδικη, Β) επιδικασθείσα ή Γ) στρέφεται εναντίον προσώπου που πληροί τα κριτήρια και έχει χαρακτηριστεί ως {μη συνεργάσιμος οφειλέτης}, υπό την έννοια του άρθρου 1 § 2 ν. 4224/2013.

Η διαδικασία έχει υποστηριχθεί πως παρέχει ορισμένα πλεονεκτήματα στα μέρη. Από τη μία, ο δανειολήπτης δύναται να διακονήσει τις οφειλές του επιλέγοντας την “κατάλληλη λύση” για την αποπληρωμή τους, ενώ ταυτόχρονα του παρέχεται η δυνατότητα να προτείνει έγκαιρα και έγκυρα όλες τις σχετικές με την σύμβαση αποσβεστικές ή δικαιοκωλυτικές ενστάσεις, που έχει κατά του αρχικού δανειστή⁷². Από την άλλη πλευρά, η δανείστρια τράπεζα εξετάζει και διερευνά την πιθανή εισπραξιμότητα της απαίτησης, καθορίζοντας παράλληλα την τιμή πώλησης αυτής. Τέλος, η διαπραγματευτική ικανότητα της ΕΑΑΔΠ εμφανίζεται πιο ενισχυμένη διότι εκ των προτέρων γνωρίζει την πιθανότητα εισπραξης της απαιτήσεως καθώς και την ανταπόκριση ή μη του οφειλέτη στην εξώδικο πρόσκληση. Ειδικότερα, η εκδοχέας εταιρία είναι σε θέση να γνωρίζει το ακριβές ύψος, τα επιμέρους χαρακτηριστικά και την ύπαρξη ή μη πιθανότητας ικανοποίησής της από το αντικείμενο της μεταβίβασης,

---

⁷¹ Επίσης ο νόμος εξαιρεί και εκείνον σε βάρος του οποίου ήδη έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής ακόμη και για ένα μέρος της εκχωρούμενης απαίτησης με την αιτιολογία ότι ήδη ο δανειολήπτης έχει πάρει εξώδικη πρόσκληση για την αποπληρωμή της ρύθμισής του σε χρόνο προγενέστερο της μεταβίβασης, βάσει Διαμαντόπουλου Γ., όπως σημείωση 72, σελ 6 και 12.

⁷² Διαμαντόπουλο Γ., Πότε η κατά το άρθ. 3 παρ. 2 εδ. Α ν. 4354/2015 εξώδικη πρόσκληση του οφειλέτη ή του εγγυητή συνιστά προϋπόθεση του κύρους αμιγώς της πρόσκλησης προς σύναψη σύμβασης πώλησης εκ μέρους της υποψήφιας εκχωρήτριας τράπεζας σε: Ερανισμοί και ανταποδόσεις Θέμιδος, τόμος 3, 2019, σελ. 969-984, Sakkoulas-Online.gr, σελ. 2.

δεδομένου ότι της έχουν παρασχεθεί αρκετές πληροφορίες κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων ανάμεσα στο πιστωτικό ίδρυμα και την Ε.Α.Α.Δ.Π.. Επιπρόσθετα, πρέπει να τονίσουμε ότι όλα τα κρίσιμα και ουσιώδη στοιχεία της απαίτησης, που εκχωρείται αποτελούν μέρος του δικαιοπρακτικού περιεχομένου της σύμβασης πώλησης και μεταβίβασης⁷³ και εξ αυτού του λόγου υφίσταται «εγγυητική» ευθύνη του εκχωρητή, όχι μόνο ως προς την ύπαρξη της υπό εκχώρηση απαίτησης αλλά και ως προς την ύπαρξη των χαρακτηριστικών αυτής.⁷⁴

Σε συνέχεια όσων έχουμε παραθέσει παραπάνω προέκυψε το ερώτημα αν η έλλειψη της εξωδικαστικής πρόσκλησης ή η πλημμελής εκπλήρωσή της επιδρά στο κύρος της συμβάσεως, επιφέροντας την ακυρότητά της⁷⁵, με το επιχείρημα ότι ο νόμος την εντάσσει στις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη δικαιοπραξία αυτή. Σύμφωνα με το Διαμαντόπουλο⁷⁶, η διάταξη του άρθρου 3 § 2 εδ. α' ν. 4354/2015, εντάσσεται σε εκείνες του «εποπτικού δικαίου διατάξεων» του τραπεζικού δικαίου και συνεπώς δεν υφίστανται ρητές αποκλίσεις από τα άρθρα του Α.Κ, σε ότι αφορά την υπόσταση και το κύρος των συμβάσεων πώλησης και εκχώρησης των μη εξυπηρετούμενων. Επιπλέον, από το κείμενο του ν. 4354/2015 δεν συνάγεται ότι το κύρος της υποσχετικής δικαιοπραξίας πώλησης εξαρτάται από την εξώδικη πρόσκληση του οφειλέτη (σε αντίθεση με τις υπόλοιπες προϋποθέσεις για τις οποίες ρητά αναφέρεται πως η έλλειψή τους επιφέρει ακυρότητα βλ. συστατικό έγγραφο τύπο και δημοσιότητα, λαμβάνοντας υπόψη μάλιστα και το γεγονός ότι η σύμβαση εκχώρησης της μη εξυπηρετούμενης απαίτησης χαρακτηρίζεται από τον Α.Κ σαν μια αναιτιώδη δικαιοπραξία.⁷⁷ Ως αντιστάθμισμα στην

⁷³ Παπαστερίου/(-Κλαβανίδου), Δίκαιο της Δικαιοπραξίας (2008) § 21 αρ. 38 σ. 96.

⁷⁴ Μάλιστα υπάρχει επίταση της νόμιμης κατ' άρθρο 467 ΑΚ ευθύνης του εκχωρητή έναντι του εκδοχέα επί εκχώρησης απαίτησης λόγω επαχθούς αιτίας βλ. αντί άλλων Μπαλή, Ενοχικόν Δίκαιον (1969) § § 163 σ. 503 και Αστ. Γεωργιάδη, Ενοχικό Δίκαιο. Γενικό Μέρος ΙΙ5 (2007) § 24 αρ. 107-114 σ. 215-217.

⁷⁵ Βλ. Τσολακίδη Ζ., ό.π., σελ. 648. Roussis Dimitrios, ό.π., σελ. 3: where the aboveprequisites are not fulfilled, the transfer agreement under the NPL law should be considered avoid and invalid due to the violation of the law provisions".

⁷⁶ Βλ. Διαμαντόπουλο Γ., Πότε η κατ' άρθ. 3 παρ. 2 εδ. Α ν. 4354/2015 εξώδικη πρόσκληση του οφειλέτη ή του εγγυητή συνιστά προϋπόθεση του κύρους αμιγώς της πρόσκλησης προς σύναψη σύμβασης πώλησης εκ μέρους της υποψήφιας εκχωρήτριας τράπεζας σε: Ερανισμοί και ανταποδόσεις Θέμιδος, τομ. 3, 2019, σελ. 969-984, Sakkoulas- Online.gr, σελ. 5-12

⁷⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 455 Α.Κ, ο δανειστής μπορεί να συνάψει σύμβαση μεταβίβασης με άλλον, η οποία σύμβαση θα έχει ως αντικείμενο την απαίτησή του χωρίς να είναι αναγκαίο να υπάρχει προηγούμενη γνώση ή συναίνεση του οφειλέτη. Η εκχώρηση λειτουργεί ως σύμβαση διαθέσεως και αναιτιώδης και ανεξάρτητη από την αιτία της. Η εκχώρηση αυτή της απαιτήσεως σε τρίτο επιφέρει απλώς και μόνο μία μεταβολή στο πρόσωπο του δικαιούχου, χωρίς να προκαλεί αντικειμενική αλλοίωση της ενοχής, δεδομένου ότι η μεταβιβαζόμενη απαίτηση διατηρείται η ίδια. Ειδικότερα, η εκχώρηση είναι σύμβαση ανάμεσα στον δανειστή και τον τρίτο, με την οποία

μη συμμετοχή του οφειλέτη στην εκχώρηση λειτουργεί η μη χειροτέρευση της θέσης του απέναντι στο νέο δανειστή καθώς έχει τα ίδια ακριβώς δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις που αρχικά είχε, με μόνη εξαίρεση όσα συνδέονται στενά και άρρηκτα με το πρόσωπο του αρχικού δανειστή ή η γέννησή τους τοποθετείται σε χρόνο προγενέστερο από εκείνον της αναγγελίας.⁷⁸ Περαιτέρω, αν μελετήσουμε προσεκτικότερα τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 3 Ν. 4354/2015, όπως αυτές τροποποιήθηκαν από το άρθρο 69 § 2 Ν. 4549/2018, διαπιστώνουμε πως οι εξαιρέσεις του νόμου καλύπτουν τη συντριπτική πλειοψηφία των τραπεζικών απαιτήσεων και μόνο για ένα μικρό μέρος αυτών καθίσταται υποχρεωτική η εξώδικος πρόσκληση. Ο λόγος, που δικαιολογεί τη θέσπιση και την εφαρμογή των εξαιρέσεων αυτών εντοπίζεται στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4354/2015, στην οποία δικαιολογείται το ανούσιο και αλυσιτελές της εξώδικης προσκλήσεως «καθώς στη μεν περίπτωση των επίδικων ή επιδικασθεισών απαιτήσεων δεν μπορεί να γίνει λόγος για αιφνιδιασμό, στη δε περίπτωση των μη συνεργάσιμων δανειοληπτών δεν θα εξυπηρετούσε σε τίποτε η αποστολή πρόσκλησης», διότι ούτως ή άλλως οι συγκεκριμένοι δανειολήπτες δεν θα ήταν πρόθυμοι να αποπληρώσουν ή να διαπραγματευτούν. Άλλωστε, οι Ε.Α.Α.Δ.Π. αποτελούν χρηματοδοτικά ιδρύματα, τα οποία υπόκεινται σε εποπτεία από την ΤτΕ και οφείλουν να εφαρμόζουν τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών,⁷⁹ πράγμα που διασφαλίζει, κατά την αιτιολογική έκθεση του

ο πρώτος μεταβιβάζει την απαίτησή, που έχει κατά συγκεκριμένου οφειλέτη και η κατάρτισή της γίνεται με απλή σύμπτωση των δηλώσεων βούληση των δύο συμβαλλόμενων προσώπων, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη ενημέρωση ή συμφωνία του οφειλέτη της απαίτησης, που είναι αντικείμενο της μεταβιβάσεως. Ενδεικτική αναφορά στη Νομολογία : ΕιρΛαρ 40/2016, ΤΝΠ Νόμος, ΑΠ 72/2017, ΤΝΠ Νόμος, ΔιοικΕφΛαρ 381/2017, ΑΠ 1597/2017, ΤΝΠ Νόμος, ΤΝΠ Νόμος, ΤριμΕφΑθ 723/2018, ΤΝΠ Νόμος, ΤριμΕφΑθ 168/2017, ΤΝΠ Νόμος, ΔιοικΕφΑθ 5169/2017, ΤΝΠ Νόμος, ΔιοικΕφΘεσ 1033/2017, ΤΝΠ Νόμος, ΤΝΠ Νόμος, ΔιοικΕφΑθ 671/2016, ΤΝΠ Νόμος, ΔιοικΕφΑθ 595/2015, ΤΝΠ Νόμος, ΜονΕφΠειρ 513/2014, ΤΝΠ Νόμος, ΜονΠΑθ 8949/2017, ΤΝΠ Νόμος, ΜονΠΘεσ 625/2016, ΤΝΠ Νόμος, ΜονΠΘεσ 8/2016, ΤΝΠ Νόμος, ΕιρΧαν 767/2017, ΤΝΠ Νόμος, ΑΠ 2048/2014

⁷⁸ Βλ. ΑΠ 1431/2015, ΤΝΠ Νόμος, ΑΠ 208/2016, ΤΝΠ Νόμος, ΑΠ 252/2016, ΤΝΠ Νόμος, ΕφΑθ 168/2017, ΤΝΠ Νόμος, ΠολΠΑθ 1076/2016, ΤΝΠ Νόμος, ΜονΠΑθ 8949/2017, ΤΝΠ Νόμος, ΤΝΠ Νόμος. Επιπλέον, σύμφωνα με τα άρθρα 460-461 ΑΚ η θέση του οφειλέτη, που δεν του έχει ακόμη γνωστοποιηθεί η εκχώρηση μέσω της αναγγελίας, κατοχυρώνεται με τη σχετική ενέργεια της εκχώρησης μόνο στη σχέση εκχωρητή-εκδοχέα και τη δυνατότητα να αντιτάξει έναντι του εκδοχέως την αποσβεστική ενέργεια της καταβολής στον εκχωρητή ή τη σύναψη σύμβασης άφεσης χρέους με τον τελευταίο. Επομένως, θα λέγαμε πως είναι εξαιρετικά δύσκολο να αναγνωριστεί αστική ευθύνη του εκχωρητή για αποζημίωση του οφειλέτη, επειδή δεν ζήτησε τη συναίνεση του τελευταίου ή επειδή δεν γνωστοποιήθηκε προκαταβολικά σε αυτόν η εκχώρηση.

⁷⁹ Οι κανόνες του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών αποτελούν κανονιστικούς κανόνες τραπεζικού εποπτικού δικαίου, η παραβίαση των οποίων επιφέρει απλώς και μόνο διοικητικές κυρώσεις, και δεν θεμελιώνει αστική ευθύνη υπέρ των δανειοληπτών, σύμφωνα με τον Τασίκα, Ο Κώδικας Δεοντολογίας Τραπεζών για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ιδιωτικών οφειλών, ΕπισκεΔ 2016, σελ.29 επόμενες, ΠολΠΑθ 38/2017, ΕφΑΔ 2017. Σελ.559 επόμενες στη ΤΝΠ Νόμος, σύμφωνα με την οποία «η μη τήρηση της διαδικασίας επίλυσης καθυστερήσεων

νόμου, τα συμφέροντα του οφειλέτη επαρκώς, καθώς σε κάθε περίπτωση προβλέπεται γνωστοποίηση της εκχώρησης, αφού αυτή πραγματοποιηθεί, μέσω της αναγγελίας με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο.

Ολοκληρώνοντας, λοιπόν, την ως άνω θεώρηση θα λέγαμε πως για τις περισσότερες τραπεζικές απαιτήσεις, που εμπίπτουν στις εξαιρέσεις του τρίτου εδαφίου του άρθρου 3 § 2 Ν. 4354/2015, ισχύει, έτσι κι αλλιώς, ο γενικός κανόνας περί της μη υποχρέωσης ειδοποίησης του οφειλέτη με επίδοση προς αυτόν εξώδικης πρόσκλησης, για να ρυθμίσει την οφειλή του, οπότε και δεν δημιουργείται ζήτημα επίδρασης στο κύρος της συμβάσεως εάν αυτή ελλείπει. Αλλά, ακόμη και για τις περιπτώσεις, που βρίσκονται εκτός πεδίου εφαρμογής των εξαιρέσεων δεν θα λέγαμε ότι μπορεί να θεωρηθεί άκυρη η σύμβαση, λόγω έλλειψης εξωδίκου προσκλήσεως.

Ε) ΜΗ ΧΕΙΡΟΤΕΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΜΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ

Στο άρθ. 3 παρ. 7 ν. 4354/2015 καθιερώνεται η προστασία του δανειολήπτη, ενώ ταυτόχρονα θεσμοθετείται η μη χειροτέρευση της δικονομικής αλλά και της ουσιαστικής του θέσης τόσο σε περίπτωση πώλησης και μεταβίβασης των απαιτήσεων, όσο και σε περιπτώσεις ανάθεσης διαχείρισης⁸⁰. Σκοπός της διάταξης αυτής είναι να διασφαλιστεί πως το σύνολο των δικαιωμάτων των οφειλετών θα παραμείνουν αλώβητα και όλες οι ουσιαστικές και δικονομικές ενστάσεις τους εναντίον του εκδοχέα θα διατηρηθούν στο ακέραιο, παρά την αλλαγή, που έχει επέλθει στο πρόσωπο του δανειστή⁸¹. Ο νομοθέτης θέτοντας στον συγκεκριμένο κανόνα δικαίου, θέλησε να καλύψει πιθανά κενά στη προστασία του δανειολήπτη, τα οποία είναι πιθανό να προκύψουν από την εφαρμογή του νομοθετήματος. Ταυτόχρονα, με την παροχή της ως άνω γενικής προστασίας, καθίσταται μη επιτρεπτή η μονομερής τροποποίηση όρου της σύμβασης, καθώς και του επιτοκίου (άρθ. 3 παρ. 7 εδ. α) και απαγορεύεται η άσκηση του μονομερούς δικαιώματος της μετατροπής, δικαίωμα το οποίο απολάμβανε ο αρχικός Δανειστής/ εκχωρητής (είτε με

ΔΕΚ, η οποία αναφέρεται στον Κώδικα Δεοντολογίας που θεσπίστηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 §. 2 του Ν. 4224/2013, δεν οδηγεί σε κάθε περίπτωση, σε ακυρότητα λόγω αντίθετης στο άρθρο 174 Α.Κ, σε απαγορευτική διάταξη νόμου, την από πλευράς της καθ' ής τράπεζας καταγγελία της σύμβασης πίστωσης με ανοικτό "αλληλόχρεο" λογαριασμό, αφού η μη τήρηση της ΔΕΚ από την τράπεζα κατά την καταγγελία της πιστωτικής σύμβασης λογίζεται μόνο ως αθέτηση της υποχρέωσης που έχει έναντι της ΤτΕ, η οποία ελέγχει την τήρηση του Κώδικα και έχει εξουσία επιβολής διοικητικών κυρώσεων σε περίπτωση, που διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει συμμόρφωση με τον Κώδικα»

⁸⁰ Άλλωστε και στο άρθρο 462 ΑΚ προβλέπεται πως :“ ο οφειλέτης έχει προς τον εκδοχέα τις ίδιες υποχρεώσεις που είχε προς τον εκχωρητή”. Και σε αυτήν την περίπτωση δεν μεταβάλλεται η θέση του.

⁸¹ Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην Αιτιολογική έκθεση Ν. 4354/2015 επί του άρθ. 3.

όρο της συμβάσεως είτε εκ του νόμου)⁸². Προκειμένου, να αντιληφθούμε καλύτερα το περιεχόμενο της ως άνω απαγορεύσεως, ας σκεφτούμε το εξής παράδειγμα: έστω μεταβιβάζεται απαίτηση από εξυπηρετούμενο δάνειο ή πίστωση, για το οποίο έχει συμβατικά συμφωνηθεί και από τα δύο μέρη ότι το επιτόκιο θα είναι κυμαινόμενο. Σε αυτή την περίπτωση, ο εκδοχέας δεν μπορεί να ορίσει το περιθώριο πάνω από αυτό του επιτοκίου αναφοράς καθώς δεν είναι επιτρεπτό να ορίσει υψηλότερο επιτόκιο από εκείνο που έχει συμβατικά συμφωνηθεί με το πιστωτικό ίδρυμα στον χρόνο μεταβίβασης. Μοναδική εξαίρεση στον ως άνω κανόνα μπορούμε να δεχτούμε όταν οι όροι που περιλαμβάνονται ή ενσωματώνονται στη δανειακή σύμβαση περιγράφουν και οριοθετούν με ακρίβεια και σαφήνεια ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια, η συνδρομή των οποίων καθιστά τη μεταβολή του περιθωρίου επιτρεπτή (άρθ. 3 παρ. 7 εδ. γ')⁸³, με τον αναγκαίο, όμως και πάλι περιορισμό στα δικαιώματα του εκδοχέα⁸⁴.

Γ.6 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΩΛΗΣΗΣ

Οι συμβάσεις μεταβίβασης και ανάθεσης της διαχείρισής απαιτήσεων έχουν ως βασικό και κύριο αντικείμενο τους κάθε απαίτηση, που πηγάζει από σύμβαση τραπεζικού δανείου. Ως τέτοια χαρακτηρίζεται η απαίτηση προς απόδοση του κεφαλαίου, των τόκων, που πηγάζουν από τον ανατοκισμό, των συμβατικών ή νόμιμων τόκων καθώς και των υπολοίπων εξόδων. Οι μεταβιβαζόμενες αυτές απαιτήσεις από δάνεια και πιστώσεις, μάλιστα συνεχίζουν να θεωρούνται τραπεζικές και ύστερα από τη μεταβίβασή τους. Στην αρχική του διατύπωση ο νόμος στα άρθρα 2 και 3 αναφερόταν μόνο σε εκείνες τις απαιτήσεις, οι οποίες ήταν σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών ή εκείνες, που βρισκόταν σε σύνδεση με άλλες οφειλές κατά του ίδιου οφειλέτη που παρουσιάζουν καθυστέρηση. Σήμερα, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 του ν. 4354/2015 ανήκουν κάθε είδους απαιτήσεις είτε αυτές είναι μενομενωμένες είτε ενταγμένες σε ομάδες προερχόμενες από δάνεια και πιστώσεις που χορηγήθηκαν από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα. Επομένως, θα λέγαμε ότι το αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής του νόμου έχει πλέον επεκταθεί σε κάθε είδους απαίτηση, ανεξαρτήτως του σκοπού χορήγησης του δανείου (στεγαστικό, επιχειρηματικό δάνειο καταναλωτικό) και της ειδικής νομοθεσίας, που εφαρμόζεται στην εκάστοτε περίπτωση. Οι απαιτήσεις που μπορούν μεταβιβαστούν είτε είναι υφιστάμενες είτε είναι μελλοντικές, υπό την

---

⁸² Βλ. Τσολακίδη Ζ., όπως αναφέρθηκε παραπάνω, σελ. 650.

⁸³ απόφαση 763/2019 ΑΠ, η οποία δημοσιεύτηκε στη ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁸⁴ Βλ. Τσολακίδη Ζ., Μεταβίβαση απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια, ΧρΙΔ ΙΣΤ/2016, σελ. 650.

προϋπόθεση ότι προσδιορίζονται επαρκώς τη στιγμή της μεταβίβασής τους είτε μπορούν να προσδιορισθούν με κάθε δυνατό τρόπο. Επιπρόσθετα, παρέχεται δυνατότητα μεταβίβασης απαιτήσεων υπό αίρεση, διαπλαστικών ή και άλλων δικαιωμάτων, τα οποία δεν αποτελούν κατ'ανάγκη παρεπόμενα δικαιώματα υπό την έννοια του άρθρου 458 του Α.Κ., αλλά παρόλα αυτά συνδέονται με τις μεταβιβαζόμενες απαιτήσεις. Ως συνδεδόμενα με τις απαιτήσεις δικαιώματα θεωρούνται ενδεικτικά τα διαπλαστικά δικαιώματα η άσκηση των οποίων επιδρά καθοριστικά σε ολόκληρη την έννομη σχέση από την οποία πηγάζουν οι απαιτήσεις, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα καταγγελίας της δανειακής σχέσης ή της σύμβασης πίστωσης καθώς και το δικαίωμα ακυρώσεως της σύμβασης. Ωστόσο, πρέπει να διευκρινίσουμε ότι για τα δικαιώματα που δεν θεωρούνται παρεπόμενα, δεν είναι πάντοτε αυτονόητη η μεταβίβασή τους αλλά εξαρτάται από την ύπαρξη ή μη ειδικής συμφωνίας στο πλαίσιο της σύμβασης πώλησης.⁸⁵

Περαιτέρω, η έννοια της πίστωσης, παρότι δεν έχει ορισμένο και συγκεκριμένο περιεχόμενο στη ελληνική νομοθεσία, εντάσσεται στο πεδίο εφαρμογής του νόμου και καλύπτει τόσο το άνοιγμα πιστώσεως αλλά και όλες τις πιστωτικές συμβάσεις, στις οποίες ανήκουν : η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring), η αγορά επιχειρηματικών απαιτήσεων (forfeiting) και η χρηματοδοτική πίστωση (leasing)⁸⁶. Μόνη εξαίρεση θα λέγαμε πως αποτελεί η πίστωση σε ανοιχτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό, στην οποία οι επιμέρους χρεώσεις και το προσωρινό κατάλοιπο του λογαριασμού δεν μπορούν να καταστούν απαιτητά και συνεπώς ούτε και να εκχωρηθούν. Δυνατότητα εκχώρησης αναγνωρίζεται μόνο στην απαίτηση, που έχει το πιστωτικό ίδρυμα για το κατάλοιπο, που δημιουργείται μετά το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού αυτού.

Η σύμβαση εκχώρησης υπόκειται στον έγγραφο τύπο, πρέπει να αναγγελθεί στον δανειολήπτη και να τηρηθεί γι' αυτήν ειδική δημοσιότητα, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για να επέλθουν τα έννομα αποτελέσματά της. Εφόσον, τηρηθούν τα ανωτέρω, τα μεμονωμένα δάνεια ή οι ομάδες απαιτήσεων έναντι καθενός δανειολήπτη, είναι δυνατό

---

⁸⁵ Παρέχεται με αυτό τον τρόπο δυνατότητα να συμφωνηθεί η μεταβίβαση στον εκδοχέα και του δικαιώματος να καταγγείλει την δανειακή σχέση (σύμφωνα και με την αρθρογραφία Τσολακίδη Ζ., υπό τον τίτλο «Μεταβίβαση απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια», ΧρΙΔ ΙΣΤ/2016, σελ. 649).

⁸⁶ Επιπλέον, είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί και ως έμμεση πίστωση, σαν την εγγυοδοτική πίστη, την εγγυητική επιστολή και την ενέγγυα πίστωση. Καλέργη, προϋποθέσεις έγκυρης μεταβίβασης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4354/2015, ΔΕΕ, 2019, σελ. 1090.

να μεταβιβαστούν εάν προσδιορίζεται η έκταση της απαίτησης, το ύψος και το είδος αυτής και τέλος το πρόσωπο του οφειλέτη. Η ύπαρξη συμφωνιών μεταξύ οφειλέτη και Τράπεζας για το ανεκχώρητο των απαιτήσεων δεν επιδρούν στο κύρος της σύμβασης μεταβίβασης και εξ αυτού του λόγου δεν υπάρχει δυνατότητα να αντιταχθούν έναντι του εκδοχέα.⁸⁷ Ο δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης αυτής, εντοπίζεται στην εξαιρετικά μεγάλη ανάγκη των συναλλαγών για θέσπιση ελεύθερα εκχωρητών απαιτήσεων, ώστε να υπερκεραστούν τα εμπόδια της μεταβίβασης και να εκπληρωθεί ο οικονομικός σκοπός της⁸⁸. Η συμφωνία για το ανεκχώρητο, που τυχόν υπάρχει καθίσταται ανενεργή και ακυρώνεται από τη στιγμή της καταχώρησης της περίληψης της συμφωνίας πώλησης και μεταβίβασης στο μητρώο του άρθ. 3 του ν. 2844/2000 (άρθ. 3 παράγραφος 3 εδάφιο 1 και τελευταίο εδ., και παράγραφος 6 εδ. 1). Επομένως, θα λέγαμε πως η διάταξη του άρθρου αυτού κατισχύει κάθε άλλης συμφωνίας περί ανεκχώρητου χωρίς να απαιτείται η συνδρομή κάποιας άλλης προϋπόθεσης και ούτε να διερευνάται η ύπαρξη ή μη γνώσης της Εταιρίας Ειδικού Σκοπού για τη ρήτρα περί ανεκχώρητου⁸⁹. Ωστόσο, κρίνεται αναγκαίο να διευκρινίσουμε ότι δεν εφαρμόζεται η παραπάνω διάταξη, στις περιπτώσεις, που το ανεκχώρητο πηγάζει από το νόμο, τις δικαστικές αποφάσεις ή την ίδια φύση της απαίτησης, διότι αυτές οι οποίες παραμένουν καθόλα ισχυρές.

Γ.7 ΠΡΕΠΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΣΥΜΜΕΤΑΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ

Οι απαιτήσεις, που αποτελούν αντικείμενο μεταβίβασης, ακολουθούνται αφενός από τα παρεπόμενα δικαιώματα κατά το άρθρο 458 ΑΚ, αλλά και αφετέρου από εκείνα, που είναι στενά συνδεδεμένα με αυτές. Ειδικότερα, ως παρεπόμενα χαρακτηρίζονται εκείνα τα δικαιώματα, που βρίσκονται σε σχέση εξάρτησης με την απαίτηση και εξυπηρετούν το σκοπό της, μέσω της διεύρυνσης του περιεχομένου ή της διευκόλυνσης της πραγμάτωσής της.⁹⁰ Τέτοια μπορεί να είναι δικαιώματα εμπράγματης ή και προσωπικής ασφάλειας, π.χ ενέχυρο και υποθήκη, εγγύηση αλλά ακόμη και το πλασματικό ενέχυρο, η κυμαινόμενη ασφάλεια και η χρηματοοικονομική ασφάλεια⁹¹. Η συνεκχώρηση αυτή συντελείται με την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της εκχώρησης του άρθρου 470

⁸⁷ Ρύθμιση αντίθετη με αυτή του άρθ. 466 ΑΚ (άρθ. 3 παρ. 3 εδ. β').

⁸⁸ Βλ. Τασίκα Α., ό.π., σελ. 996.

⁸⁹ ΕφΔυτΜακ 63/2013, ΝΟΜΟΣ

⁹⁰ Βλ. Γεωργιάδης Απόστολος, 2015, Ενοχικό Δίκαιο - Γενικό Μέρος, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 2η έκδοση. σελ. 419.

⁹¹ Δ. Ρούσσης., Το ειδικό δίκαιο της εκχώρησης απαιτήσεων, Από την πρακτορεία και τιτλοποίηση στη διάθεση απαιτήσεων με αιτία τη διαχείριση ή την πώληση: συστηματική εναρμόνιση με το γενικό δίκαιο εκχώρησης του Α. Κ, ΧρΙΔ 2016, σελ. 569.

ΑΚ και αναγκαία προϋπόθεση αυτής αποτελεί η ύπαρξης ειδικής μνείας στην περίληψη του εμπράγματος βάρους, του παρεπόμενου δικαιώματος ή προνομίου⁹². Περαιτέρω, στα παρεπόμενα δικαιώματα εντάσσονται το δικαίωμα εγγραφής προσημείωσης ή τροπής ήδη εγγραφείσας προσημείωσης σε υποθήκη, η αξίωση για λογοδοσία και το δικαίωμα από ποινική ρήτρα. Τέλος, συνεκχωρούνται μαζί με την κύρια απαίτηση τα μη αυτοτελή διαπλαστικά δικαιώματα, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με αυτή, όπως για παράδειγμα η όχληση και το δικαίωμα επιλογής σε διαζευκτική ενοχή⁹³. Ως συνδεδεμένα με την απαίτηση δικαιώματα αντιμετωπίζονται εκείνα τα διαπλαστικά δικαιώματα η άσκηση των οποίων επιδρά σε ολόκληρη την έννομη σχέση, που γέννησε την μεταβιβαζόμενη απαίτηση. Τέτοια είναι το δικαίωμα καταγγελίας της σύμβασης πίστωσης ή της δανειακής σχέσης ή το δικαίωμα ακύρωσης της σύμβασης. Ειδικά η μεταβίβαση του δικαιώματος καταγγελίας θεωρήθηκε, ορθά κατά τη γνώμη μου, αναγκαία και απαραίτητη ενέργεια προκειμένου η εταιρεία διαχείρισης να κατορθώσει να εισπράξει την απαίτηση⁹⁴. Βέβαια, θα πρέπει να διευκρινίσουμε πως δεν θεωρείται αυτονόητη η μεταβίβαση των μη παρεπόμενων δικαιωμάτων και για να πραγματοποιηθεί πρέπει να υπάρχει ειδική συμφωνία στο πλαίσιο της σύμβασης πώλησης. Αν κατά παράβαση της συμφωνίας το πιστωτικό ίδρυμα προβεί σε άσκηση κάποιου από τα συνδεδεμένα δικαιώματα του, θα έχει την ευθύνη του 467 ΑΚ απέναντι στον εκδοχέα. Συμπερασματικά, λοιπόν, θα λέγαμε πως η βούληση του νομοθέτη είναι να διευκολυνθεί η μεταβίβαση όλων των δικαιωμάτων, είτε ως παρεπόμενων είτε ως συνδεδεμένων, μαζί με την εκχωρούμενη απαίτηση. Ωστόσο, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε πως δημιουργείται σύγκρουση υποχρεώσεων, καθώς από τη μία με τη συμμεταβίβαση μπορεί να προκληθεί βλάβη στα συμφέροντα του οφειλέτη, κατά παράβαση της θεμελιώδους αρχής της μη χειροτέρευσης της θέσης του και από την άλλη η παράλειψη του εκχωρητή να μεταβιβάσει κάποιο ή κάποια από τα δικαιώματα θα ήταν δυνατό ως ένα βαθμό να στοιχειοθετήσει παραβίαση της καλής πίστης κατά τη διάρκεια εκπλήρωσης των υποχρεώσεων, που απορρέουν από τη σύμβαση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθ. 288 ΑΚ.

---

⁹² Απόστολος Τασίκα, *Μεταβίβαση απαιτήσεων από πώληση δανείων μετά τον ν. 4354/2015*, σελ. 998. Παραπομπή στο άρθ. 3 παρ. 7 του νόμου.

⁹³ Απόστολος Γεωργιάδη, *Ενοχικό Δίκαιο- Γενικό Μέρος, ό.π.*, σελ. 419.

⁹⁴ Ωστόσο έχει διατυπωθεί η άποψη ότι είναι αναγκαίο να τεθούν πορισμένοι περιορισμοί στην άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας της πίστωσης όπως και ως προς την άσκηση των δικαιωμάτων αναγκαστικής εκτέλεσης ή την αντικατάσταση. Βλέπε Τσολακίδη, Τσολακίδης Ζ., *Μεταβίβαση απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια*, ΧρΙΔ ΙΣΤ, 2016, σελ. 650.

Γ.8 ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ Ν. 4354/2015

Αφού ολοκληρωθεί η εκχώρηση το πιστωτικό ή χρηματοδοτικό ίδρυμα απομακρύνεται και αποξενώνεται από την απαίτηση, δικαιούχος της οποίας είναι πλέον μόνον ο εκδοχέας, ο οποίος έχει δικαίωμα να προχωρήσει σε όλες τις νόμιμες ενέργειες με σκοπό να την εισπράξει, είτε επιχειρώντας τη δικαστική της επιδίωξη είτε επιλέγοντας τη ρύθμιση της, σε συνεργασία με τον οφειλέτη. Μετά την πραγματοποίηση της μεταβιβάσεως η έννομη θέση του εκδοχέα ομοιάζει σε σημαντικό βαθμό με εκείνη του πιστωτικού ιδρύματος, χωρίς ωστόσο να εξομοιώνεται εξ ολοκλήρου με αυτό. Επί τη βάση αυτής της σκέψης, θα λέγαμε πως ο εκδοχέας δεν επιβαρύνεται με υποχρέωση πρόνοιας έναντι του οφειλέτη, αλλά ούτε και με υποχρεώσεις παροχής συμβουλών, διαφώτισης και καθοδήγησης του, διότι οι υποχρεώσεις αυτές προσιδιάζουν στη φύση του πιστωτικού Ιδρύματος. Βέβαια, η εταιρεία διαχείρισης οφείλει να είναι ανεκτική προς την καταγγελία, την άσκηση της αναγκαστικής εκτέλεσης και την αντικατάσταση των προνομίων.

Γ.9 Η ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΑΔΠ ΣΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΔΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Για την πληρότητα της θεώρησής μας, κρίνεται αναγκαίο να οριοθετήσουμε τον δικονομικό ρόλο των εταιρειών ειδικού σκοπού, οι οποίες έχουν επιφορτιστεί με τη διαχείριση απαιτήσεων από πιστωτικά ιδρύματα και εταιρείες απόκτησης απαιτήσεων. Σημαντικό είναι να αντιληφθούμε πως ο ρόλος αυτός είναι διαφορετικός για τις δύο περιπτώσεις (ΕΛΑΔΠ-ΕΑΑΔΠ ή ΕΛΑΔΠ-πιστωτικό ίδρυμα), δεδομένου ότι ο νομοθέτης επιφυλάσσει διαφορετικό είδος νομιμοποίησης ανάλογα με το ποιος είναι ο φορέας της αξίωσης.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 2§4 ν.4354/2015, οι εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων σε επίπεδο ουσιαστικού αλλά και δικονομικού δικαίου νομιμοποιούνται ως μη δικαιούχοι διαχειριστές ξένης περιουσίας, κατάσταση, η οποία εμφανίζει ομοιότητες με αυτή της νόμιμης αντιπροσώπευσης και τοποθετείται στο ενδιάμεσο της άμεσης και της έμμεσης αντιπροσώπευσης, διότι εμφανίζει τόσο στοιχεία της μίας όσο και χαρακτηριστικά της άλλης.⁹⁵ Πιο συγκεκριμένα, οι εταιρείες αυτές έχουν το δικαίωμα να προβαίνουν σε κάθε διαχειριστική πράξη, η οποία στοχεύει στην είσπραξη της απαιτήσεως και εν γένει στην ικανοποίησή της, μεταξύ των οποίων ενεργειών εντάσσεται

---

⁹⁵ Κολοτούρος, Δικονομική αρμοδιότης των εταιρειών διαχείρισεως απαιτήσεων, ΧρΙΔ 2019, σελ. 464 και Κιτσαράς, ΧρΙΔ 2019, σελ. 303 αντίθετα οι ΕΛΑΔΠ λειτουργούν ως άμεσοι αντιπρόσωποι του άρθρου 211 ΑΚ σύμφωνα με τον Τσολακίδη, ό.π., ΧρΙΔ 2016, σελ.641-644

και η συμμετοχή σε κάθε είδους δίκη υπό την ιδιότητα του μη δικαιούχου διαδίκου στο όνομα των ίδιων, αλλά για λογαριασμό του αληθούς φορέα της απαίτησης, ο οποίος και καταλαμβάνεται από το δεδικασμένο της αποφάσεως, που θα εκδοθεί. Γίνεται, λοιπόν κατανοητό πως ο ρόλος τους διαφέρει σημαντικά από εκείνον του εκδοχέα στην εκχώρηση ή του ενεχυρούχου δανειστή στο ν.δ 17.7/13.8.1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών», διότι σε εκείνους η ελληνική νομολογία δέχεται την ύπαρξης αξίωσης είσπραξης των απαιτήσεων, που έχουν εκχωρηθεί ή ενεχυρασθεί, για λογαριασμό δικό τους και όχι τρίτου. Επομένως, κατανοούμε ότι νομιμοποίηση της ΕΔΑΔΠ είναι νόμιμη, ανεξάρτητα από το αν ο πραγματικός φορέας της απαίτησης είναι μια ΕΑΑΔΠ ή ένα πιστωτικό ίδρυμα, διότι ο νομοθέτης επέλεξε η διαχείριση των τραπεζικών απαιτήσεων να πραγματοποιείται από εταιρείες που υπόκεινται σε διαρκή εποπτεία και διέπονται από αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας.

Στην περίπτωση, λοιπόν, που δίνεται εξουσία είσπραξης μιας απαίτησης από πιστωτικό ίδρυμα, τότε η εταιρία αυτή αυτοδίκαια εκ του νόμου αποκτά δικαίωμα παράστασης σε δίκη και η ενεργητική νομιμοποίηση για την διεξαγωγή αναγκαστικής εκτέλεσης, με σκοπό την ικανοποίηση της απαίτησης αυτής. Ωστόσο, η νομιμοποίηση της αυτή είναι συντρέχουσα με εκείνη του Πιστωτικού Ιδρύματος, διότι αυτό δεν μεταβιβάζει την απαίτηση στις ΕΔΑΔΠ αλλά παραμένει φορέας της και εξ' αυτού του λόγου απολαμβάνει την δημοσίου δικαίου αξίωση δικαστικής προστασίας, από την οποία δεν μπορεί να αποξενωθεί ούτε με αντίθετη συμφωνία μεταξύ τους.⁹⁶ Στη βάση αυτή, οι δίκες, που βρίσκονται σε εκκρεμότητα συνεχίζονται κανονικά από το Πιστωτικό ίδρυμα σύμφωνα με το άρθρο 225§2 ΚΠολΔ, ακόμη και ύστερα από την ανάθεση της διαχείρισης της απαίτησης, που αποτελεί αντικείμενο της δίκης, σε ΕΔΑΔΠ. Άρα δεν υπάρχει ζήτημα διακοπής της δίκης, ούτε απόρριψης της αγωγής ως απαράδεκτης, λόγω της εκχωρήσεως. Πράγμα, το οποίο εφαρμόζεται και αντίστροφα, όταν δηλαδή λήξει κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας η διαχειριστική εξουσία της ΕΔΑΔΠ ή επέλθει αντικατάστασή της, θεωρείται ορθή η συνέχισή της δίκης με τους αρχικούς διαδίκους δυνάμει του άρθρου 225§2 ΚΠολΔ, αναλογικά εφαρμοζόμενο. Το βασικότερο επιχείρημα της ανωτέρω ερμηνείας είναι η αποφυγή του αιφνιδιασμού του οφειλέτη και η μη χειροτέρευση της θέσης του (άρθρ. 3§7 ν. 4354/2015). Η ανωτέρω ερμηνευτική προσέγγιση δεν έχει νομοθετικό έρεισμα στις περιπτώσεις, που η ΕΔΑΔΠ αντιδικεί με

---

⁹⁶ Es besteht kein Zweifel daran, dass der Rechtsinhaber auch zur prozessualen Geltend-machung seines Rechts befugt bleibt», Rüßmann, Einziehungsermächtigung und Klagebefugnis, σελ., 550, 1972·Tunze, Der Wegfall der ausgeübten Prozessführungsermächtigung, σελ. 21, {2020}

άλλο δανειστή σε δίκη ανακοπής του άρθρου 979§2 ΚΠολΔ, η οποία στρέφεται κατά του πίνακα κατάταξης.

Στον αντίποδα των ανωτέρω βρίσκεται η περίπτωση μεταβίβασης απαίτησης σε ΕΑΑΔΠ, δυνάμει του άρθρου 1 παρ. γ' ν. 4354/2015, όρος του κύρους της οποίας αποτελεί η προηγούμενη ανάθεση της διαχείρισης της μεταβιβασθείσας απαίτησης σε εταιρεία ειδικού σκοπού (ΕΔΑΔΠ). Κατ' αυτόν τον τρόπο, λοιπόν, υπάρχει αφαίρεση της σχετικής εξουσίας από την εκδοχέα εταιρία και επομένως η νομιμοποίηση των ΕΔΑΔΠ καθίσταται αποκλειστική. Πράγματι, στην περίπτωση αυτή το πρόσωπο του αληθούς φορέα εξουσία στερείται το δικαίωμα διενέργειας δίκης και υποχρεούται εκ του νόμου να χρησιμοποιήσει ΕΔΑΔΠ, καταρτίζοντας σύμβαση ανάθεσης της διαχείρισης, ο τύπος, η δημοσιότητα και τα ουσιώδη στοιχεία της οποίας προσδιορίζονται νομοθετικά και όχι συμβατικά.

Επιπροσθέτως, σε ό,τι αφορά το ζήτημα της παθητικής συμμετοχής των ΕΔΑΔΠ στις δίκες για τις υπό διαχείριση απαιτήσεις, παρά το γεγονός ότι ο νομοθέτης δεν αναφέρθηκε ρητά στο ζήτημα τούτο, πρέπει να δεχθούμε ότι υφίσταται παθητική νομιμοποίηση των εταιριών αυτών, ιδίως για τις ανακοπές των άρθρων 632§1, 633§2, 933§1 και 979§2 ΚΠολΔ.

Περαιτέρω, πρέπει να τονίσουμε ότι δεν κρίνεται απαραίτητη η αναγγελία στον δανειολήπτη, προκειμένου να υπάρξει νομιμοποίηση των ΕΔΑΔΠ, εφόσον, βέβαια, αυτή δεν λειτουργεί επιβαρυντικά στην έννομη θέση του (άρθρο 3§7 Ν. 4354/2015). Συνεπώς, οι ΕΔΑΔΠ, στα πλαίσια των διαχειριστικών τους ενεργειών έχουν τη δυνατότητα να προχωρήσουν σε λήψη ασφαλιστικών μέτρων, άσκηση εμπραγμάτων δικαιωμάτων, τα οποία υφίστανται για την εξασφάλιση της απαίτησης και αφορούν ακίνητα ή κινητά ή άλλες απαιτήσεις, όπως το ενέχυρο του ν.δ.17.7/13.8.1923. Ακόμη, μπορούν να προβαίνουν στην άσκηση αγωγής καταδολίευσης καθώς και να επισπεύδουν ή να συνεχίζουν τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης, ενεργώντας στο όνομά τους και για λογαριασμό των πραγματικών φορέων της απαίτησεως. Μόνη περίπτωση κατά την οποία απαιτείται γνωστοποίηση της μεταβιβάσεως στον οφειλέτη, με τη συγκοινοποίηση όλων των αναγκαίων νομιμοποιητικών εγγράφων, δυνάμει του άρθρου 925§1 ΚΠολΔ, υφίσταται όταν μεσολαβεί μεταβίβαση απαίτησης σε ΕΑΑΔΠ.

Τότε, είναι αναγκαίο να γίνει επίδοση προς τον οφειλέτη νέας επιταγής προς εκτέλεση, η οποία είναι απαραίτητο να συνοδεύεται από όλα τα έγγραφα, που αποδεικνύουν την καταχώριση κάθε σύμβασης εκχώρησης στο δημόσιο βιβλίο του άρθρου 3 ν. 2844/2000

καθώς και του σχετικού πληρεξουσίου, σύμφωνα με το οποίο λειτουργεί η ΕΔΑΔΠ για λογαριασμό της εντολέα της. Στην επιταγή αυτή, η ΕΔΑΔΠ ζητά την καταβολή των ποσών προς την ίδια και όχι στον πραγματικό δικαιούχο. Ωστόσο, εάν η διαχειριστική εξουσία της ΕΔΑΔΠ παύσει, ο φορέας της απαιτήσεως διατηρεί το δικαίωμα να συνεχίζει την εκκρεμή εκτελεστική διαδικασία.

Προς επίρρωση των όσων αναφέραμε ανωτέρω, θα προχωρήσουμε στην εξέταση της υπ. Αριθμόν 5740/2022 Απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, η οποία κήρυξε την ακυρότητα της επιταγής προς πληρωμή, με την αιτιολογία ότι δεν υπήρξε νομιμοποίηση στην επίσπευση της εκτελεστικής διαδικασίας, διότι δεν αποδείχθηκε από τα συγκοινοποιούμενα με την επιταγή έγγραφα, η απόκτηση της απαιτήσεως από την αρχική δικαιούχο πιστώτρια εταιρεία στην δικαιοπάροχο της αληθούς δικαιούχου εταιρείας διαχείρισης απαιτήσεων. Ειδικότερα, σύμφωνα με το σκεπτικό της αποφάσεως, προκειμένου να στοιχειοθετήσει κανείς τη νομιμοποίηση του επισπεύδοντος δανειστή στην εκτελεστική διαδικασία, κρίνεται αναγκαία η προηγούμενη κοινοποίηση επιταγής προς πληρωμή, η οποία θα πρέπει να συνοδεύεται από το σύνολο των εγγράφων που τον νομιμοποιούν (βλ. ΜΕΦΠατρ 10/2021 ΝΟΜΟΣ). Άλλωστε, με βάση το άρθρο 925 § 1 ΚΠολΔ, ο καθολικός ή ειδικός διάδοχος του δικαιούχου δεν μπορεί να αρχίσει ή να συνεχίσει αναγκαστική εκτέλεση, αν δεν κοινοποιήσει προηγουμένως στον καθ' ου η εκτέλεση επιταγή, χωρίς να εξετάζεται εάν ο καθ' ου η εκτέλεση είχε λάβει γνώση της διαδοχής με άλλον μέσο ή τρόπο (βλ. ΑΠ 345/2006, ΕΕμπΔ 2006/940). Στη συγκεκριμένη περίπτωση δίνεται προτεραιότητα στην αποφυγή αιφνιδιασμού του καθ' ου η εκτέλεση, ιδίως όταν υπάρχουν διαδοχικές μεταβιβάσεις της απαίτησης, άλλοτε καθολικής και άλλοτε ειδικής, και εξ' αυτού του λόγου ο επισπεύδων, ως καταληκτικός δικαιούχος αυτής, οφείλει και υποχρεούται να κοινοποιήσει όλα τα έγγραφα που αποδεικνύουν τη διαδοχική μεταβίβαση της απαίτησης από τον αρχικό δικαιούχο, ο οποίος προέβη στην έκδοση του εκτελεστού τίτλου έως τον ίδιο ως τελικό αποδέκτη της απαιτήσεως. Η γνωστοποίηση ενός μόνο μέρους των διαδοχικών μεταβιβάσεων δεν εξυπηρετεί επαρκώς την *ratio* του νόμο. Επιπλέον, η κοινοποίηση της επιταγής και των εγγράφων δεν μπορεί να θεωρηθεί πως υποκαθίσταται από το γεγονός ότι η μεταβίβαση απαίτησης επέρχεται αυτοδικαίως από τον νόμο ή τη δικαστική απόφαση, χωρίς να απαιτείται αναγγελία ή άλλη ειδοποίηση προς τον οφειλέτη, καθώς η υποχρέωση κοινοποίησης επιταγής αφορά την εκτελεστική διαδικασία και όχι την κατά το ουσιαστικό δίκαιο επέλευση των αποτελεσμάτων της γενόμενης μεταβίβασης, τα

οποία έρχονται είτε επιδοθεί επιταγή είτε όχι⁹⁷. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Διαταγή πληρωμής, ήτοι ο εκτελεστός τίτλος είχε εκδοθεί υπέρ άλλης Τραπεζικής εταιρίας, η οποία ήταν διαφορετική από εκείνη, που προχώρησε στη μεταβίβαση των απαιτήσεων προς την Εταιρία διαχείρισης απαιτήσεων, συνεπώς ήταν αναγκαίο να κοινοποιηθεί το σύνολο των εγγράφων ιδιωτικών αλλά και δημοσίων τα οποία αποδεικνύουν και στηρίζουν όλη την σειρά των μεταβιβάσεων της απαιτήσεως και όχι μόνο μέρος αυτής. Κατόπιν, τούτου το δικαστήριο διαπίστωσε ότι δεν τηρήθηκε η αναγκαία αυτή προϋπόθεση και εξ αυτού του λόγου προέβη, ορθά κατά τη γνώμη της γράφουσας, στην ακύρωση της επιταγής. Πράγματι, η επιταγή αποτελεί την πρώτη πράξη εκτελέσεως και είναι μέρος της προδικασίας της εκτελεστικής διαδικασίας. Γι' αυτό, λοιπόν το λόγο σε αυτή πρέπει να προσδιορίζεται αναμφίβολα και με σαφήνεια η απαίτηση ως το αντικείμενο της εκτελέσεως, ώστε ο επιτασσόμενος να γνωρίζει τι ακριβώς οφείλει να δώσει στον επιτάσσοντα καθώς και το πρόσωπο του επιτάσσοντα και δεκτικού καταβολής, ώστε να καθίσταται δυνατή η συμμόρφωση του οφειλέτη και μόνο σε περίπτωση αδράνειας του, να οδηγούμαστε στην αναγκαστική εκτέλεση⁹⁸. Υπό το πρίσμα αυτό, είναι αναγκαίο από τα συγκοινοποιούμενα με την επιταγή έγγραφα να προκύπτει με ακρίβεια και χωρίς καμία αμφιβολία ποιος είναι ο πραγματικός δικαιούχος της απαίτησης, ώστε ο καθ' ου να γνωρίζει ότι καταβάλλοντας σε αυτόν, τα αναφερόμενα στην επιταγή ποσά, μπορεί να απελευθερωθεί από την οφειλή του και να γλιτώσει τον αναγκαστικό πλειστηριασμό. Η γνώση αυτή, κρίνεται πολύ σημαντική, ιδίως σε περιπτώσεις διαδοχικών μεταβιβάσεων και σε περιπτώσεις που άλλη Τράπεζα χορήγησε το δάνειο άλλη εξέδωσε τον εκτελεστό τίτλο και η εταιρία διαχείρισης προβαίνει στην εκτελεστική διαδικασία. Ο οφειλέτης θα πρέπει να μπορεί να διαπιστώσει με σχετική ευχέρεια την σειρά αυτής της διαδοχής κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορεί να ελέγξει ευχερώς τη νομιμότητά της. Ειδικότερα, σύμφωνα με την υπ. αριθμόν 257/2022 Απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κέρκυρας, για το ζήτημα της υποχρέωσης συγκοινοποίησης των νομιμοποιητικών εγγράφων στην περίπτωση της διαδοχής του δικαιούχου λόγω σύμβασης μεταβίβασης των τιτλοποιούμενων επιχειρηματικών τραπεζικών απαιτήσεων κατά τους ορισμούς των ν. 4354/2015 και 3156/2003, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη την πολυπλοκότητα και την έκταση των επιμέρους πράξεων και να μην προβαίνουμε σε κοινοποίηση ολόκληρων των σχετικών συμβάσεων, διότι πρόκειται

---

⁹⁷ Μπρίνια, Ι., Αναγκαστική Εκτέλεσις, άρθρο 925, αριθ. 124 Ι

⁹⁸ Ι. Μπρίνια, Αναγκ. Εκτέλ., Β' έκδοση, παρ. 115, 119, ΑΠ 40419/1972 ΝοΒ 25.452, ΕφΑθ 2659/1992 ΕλλΔνη 1994.456),

για ενέργεια ιδιαιτέρως πολυτελής και εξόχως δαπανηρή, η οποία δημιουργεί σοβαρά εμπόδια στην εκτελεστική διαδικασία και καθιστά σχεδόν αδύνατο στον οφειλέτη τον έλεγχο της νομιμότητάς της. Επομένως, κατά την άποψη του δικαστηρίου είναι αναγκαίο να επιδοθούν στον οφειλέτη εκείνα μόνο τα έγγραφα, από τα οποία αποδεικνύεται η πραγματοποίηση της μεταβίβασης και στοιχειοθετείται επαρκώς η νομιμοποίηση του επισπεύδοντος. Αυτά τα έγγραφα είναι κυρίως η καταχώριση σε περίληψη, που εμπεριέχει όλα τα ουσιώδη στοιχεία των συμβάσεων μεταβίβασης και ανάθεσης της διαχείρισης, σύμφωνα με το άρθρο 3 ν. 2844/2000, ήτοι η δημοσίευση του εντύπου που καθορίστηκε με τη με αριθμό 161337/2003 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης στο Ενεχυροφυλακείο του τόπου της κατοικίας ή της έδρας του μεταβιβάζοντος, μαζί με το σχετικό απόσπασμα των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων απ' όπου θα φαίνεται η καταχώριση της μεταβίβασης της απαίτησης του καθ' ου η εκτέλεση. Πράγματι, αυτά τα έγγραφα επαρκούν διότι ανταποκρίνονται πλήρως στη νομοτυπική μορφή που αξιώνει το άρθρο 925 παρ. 1 ΚΠολΔ, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα της μεταβίβασης επέρχονται αυτοδίκαια από το νόμο και χωρίς να είναι απαραίτητη η τήρηση άλλης διατυπώσεως (π.χ. αναγγελίας) και έναντι τρίτων από την καταχώριση της κάθε σύμβασης στο δημόσιο βιβλίο του αρ. 3 ν. 2844/2000, χρονικό σημείο κατά το οποίο αρχίζει και η νομιμοποίηση της εταιρίας που αναλαμβάνει τη διαχείριση των απαιτήσεων. Συνεπώς, μόνο αυτά τα έγγραφα πιστοποιούν τις ανωτέρω πράξεις και ολοκληρώνουν τη μεταβίβαση και την ανάθεση της διαχείρισης, κατά τέτοιο τρόπο ώστε όλα τα υπόλοιπα έγγραφα, ακόμη και αν εμφανίζουν σπουδαιότητα και σοβαρότητα για τη διαδικασία της μεταβίβασης, εντάσσονται ως στοιχεία, μόνο στη σφαίρα των εσωτερικών σχέσεων των εταιριών και δεν είναι αναγκαίο να κοινοποιούνται⁹⁹

Επιπροθέτως, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε πως η συμμετοχή του προσώπου, που βρίσκεται εκτός δίκης είτε είναι ο πραγματικός φορέας είτε είναι ο εξαιρετικά νομιμοποιούμενος, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με την κατάθεση προτάσεων κατευθείαν στη συζήτηση εκκρεμούς δίκης, διότι η ενέργεια αυτή θεωρείται δικονομικά απαράδεκτη, δεδομένου ότι το δικονομικό μας δίκαιο δεν αναγνωρίζει θεσμό εκούσιας αντιπροσώπευσης για τη διεξαγωγή δίκης. Συνεπώς, καθίσταται αναγκαία η άσκηση

---

⁹⁹ (ΜΠρΘεσ/νίκης 11151/2019 σε ΤΝΠ Νόμος, ΜΠρΘεσ/νίκης 759/2020 και 2653/2020, αδημοσίευτες στο νομικό τύπο, πρβλ. έτσι για το όμοιο θέμα σε περίπτωση συγχώνευσης εταιριών ΑΠ 345/2006, ΤΝΠ Νόμος, Φαλτσή, ο.π., σελ. 451, βλ. επίσης ΕφΘεσ/νίκης 1643/2019, αδημοσίευτη στο νομικό τύπο, για το παρόμοιο θέμα των αναγκαίων εγγράφων για την έκδοση διαταγής πληρωμής λόγω ακριβώς μεταβίβασης βάσει των ν. 4354/2015 και 3156/2003).

αυτοτελούς πρόσθετης παρέμβασης, καθώς από το δεδικασμένο της δίκης που εξήχθη μεταξύ ΕΔΑΔΠ και οφειλέτη, θα προκύψει αμφιμερής δέσμευση, αφενός για τα πιστωτικά ιδρύματα αφετέρου για τις ΕΔΑΔΠ. (άρθρο 2§4 του ν. 4354/2015). Κατ' αναλογία ισχύει το ίδιο και για τις ΕΔΑΔΠ, όταν υπάρχει προηγούμενο δεδικασμένο για την υπό διαχείριση απαίτηση. Επομένως, οι οφειλέτες έχουν δικαίωμα να προβάλλουν κατά των ΕΔΑΔΠ όλες τις ενστάσεις που σχετίζονται με την απαίτηση, η οποία βρίσκεται σε διαχείριση, ακόμη και την ένσταση συμψηφισμού με ανταπαίτηση κατά του πιστωτικού ιδρύματος ή της ΕΑΑΔΠ.

Τέλος, είναι αναγκαίο να αναδείξουμε μία πρόσφατη διάσταση απόψεων στο θέμα της νομιμοποίησης των εταιρειών διαχείρισης, που ξεκίνησε με την έκδοση της υπ. αριθμόν 822/2022 Απόφασης του Αρείου Πάγου, η οποία απέρριψε την πρόσθετη παρέμβαση μιας ΑΕΔΑΔΠ χαρακτηρίζοντάς την απαράδεκτη ελλείπει νομιμοποίησης. Ειδικότερα, σύμφωνα με το σκεπτικό της απόφασεως αυτής, η εταιρεία διαχειρίσεως, που ενεργεί στα πλαίσια του νόμου ν. 3156/2003 προβαίνει σε πράξεις διαχειρίσεως υπό την ιδιότητα του αντιπροσώπου, ενεργώντας για λογαριασμό της εταιρείας ειδικού σκοπού, χωρίς ωστόσο να απονέμεται εκ του νόμου, σε αυτή η ιδιότητα του μη δικαιούχου ή μη υπόχρεου διαδίκου. Το ανωτέρω έρχεται, κατά το σκεπτικό της συγκεκριμένης απόφασεως, σε αντίθεση με το άρθρο 2 § 4 του ν. 4354/2015, στο οποίο ρητά αναγνωρίζεται στην εταιρία διαχείρισης η εξουσία άσκησης αγωγών και άλλων ένδικων βοηθημάτων ενώπιον των δικαστηρίων για την ικανοποίηση των δικαιωμάτων της εταιρείας απόκτησης. Επομένως, η ενεργητική κατ' εξαίρεση νομιμοποίηση της εταιρίας διαχείρισης πηγάζει μόνο από το γράμμα του νόμου ν. 4354/2015 και όχι από τις διατάξεις του νόμου ν. 3156/2003, οι οποίες απλώς προσδιορίζουν τους όρους και το πλαίσιο πραγματοποίησης των εξώδικων διαχειριστικών ενεργειών είτε νομικών είτε υλικών, με σκοπό την είσπραξη των απαιτήσεων για λογαριασμό της δικαιούχου εταιρίας. Προς επίρρωση του ισχυρισμού τούτου, το δικαστήριο αναφέρει ότι η εισαγωγή στην έννομη τάξη της χώρας μας, του νόμου 4354/2015 δημιούργησε μία καινούρια και διαφορετική σε σχέση με την προηγούμενη διαδικασία μεταβίβασης, απόκτησης και διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων τραπεζικών δανείων και πιστώσεων, χωρίς να επιφέρει ωστόσο κατάργηση της διαδικασίας του ν. 3156/2003, η οποία εξακολουθεί να ισχύει και να εφαρμόζεται αλλά με άλλους όρους και προϋποθέσεις.

Γεγονός, το οποίο επιβεβαιώνεται και από τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 § 1 περ. δ' του ν. 4954/2015 ότι «Οι διατάξεις του παρόντος δεν επηρεάζουν την εφαρμογή των διατάξεων των νόμων 3106/2003 (Α' 157), ν. 1905/1990 (Α' 141), 1665/1986 (Α' 194), 3606/2007 (Α' 195) και 4261/2014 (Α' 100)» (ΑΠ 909/2021, ΤΝΠ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ). Επιπροσθέτως, με τον Ν. 4354/2015 αναγνωρίστηκαν δύο διαφορετικά εταιρικά σχήματα οι «εταιρείες αποκτήσεως» (ΕΑΑΔΠ) και οι «εταιρείες διαχείρισεως» απαιτήσεων εκ δανείων και πιστώσεων (ΕΔΑΔΠ), που ενεργούν πάντοτε εντός αυστηρού νομοθετικού πλαισίου και βρίσκονται υπό την εποπτεία της Τραπέζης της Ελλάδος. Συνακόλουθα, λοιπόν, προέκυψαν και δύο καινούριες συμβάσεις : 1) η σύμβαση πώλησης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις και 2) η σύμβαση διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις, οι οποίες αμφότερες υπόκειται σε σοβαρούς περιορισμούς σε σχέση με τον τύπο, τα συμβαλλόμενα πρόσωπα και το περιεχόμενο τους. Βάσει του άρθρου 1 § 1 στ. β' Ν. 4354/2015 συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης πώλησης επιτρέπεται να είναι μόνον πιστωτικά ιδρύματα, με την ιδιότητα του πωλητή και μόνον ΕΑΑΔΠ ως αγοραστές. Αντίστοιχα στη σύμβαση διαχείρισης είναι πιθανό να συμβληθούν είτε πιστωτικά ιδρύματα είτε ΕΑΑΔΠ από τη μία πλευρά και αντισυμβαλλόμενοι αυτών είναι μόνον ΕΔΑΔΠ. Συνεπώς, παρατηρούμε ότι υπάρχει διπλός περιορισμός στο υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής της διάταξης αυτής. Δεδομένου ότι ο εξουσιοδοτών μπορεί να έχει μορφή αυστηρά και μόνο πιστωτικού ιδρύματος ή ΕΑΑΔΠ και ως διαχειριστής μπορεί να εμφανίζεται μόνο αδειοδοτημένη ΕΔΑΔΠ (1 § 1 στ. α' Ν. 4354/2015). Συμπερασματικά, λοιπόν το δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα πως ο νόμος Ν. 4354/2015 απαιτεί περισσότερες και αυστηρότερες προϋποθέσεις εφαρμογής και εξ' αυτού του λόγου δικαιολογείται και ρητά θεσπίζεται η απομονή κατ' εξαίρεσης νομιμοποίησης, ως προς την ενέργεια διαδικαστικών πράξεων αντί του δικαιούχου της απαίτησης, σε αντίθεση με το ν. 3156/2003, στα πλαίσια του οποίου δεν είναι δυνατό να επιδιωχθεί η εκπλήρωση της ένδικης απαίτησης στο όνομα και για λογαριασμό της εταιρίας που κατέστη δικαιούχος της απαίτησης, αφού δεν απονέμεται ρητά στην εταιρία διαχείρισης η ιδιότητα του κατ' εξαίρεση νομιμοποιούμενου διαδίκου.

Κατά τη γνώμη της γράφουσας, ο ΑΠ στην συγκεκριμένη απόφαση προέβη σε μια ερμηνευτική θεώρηση των δύο νομοθετημάτων, καταλήγοντας στο συμπέρασμα πως η εφαρμογή του ενός αποκλείει την εφαρμογή του άλλου, διότι οι επιμέρους προϋποθέσεις τους διαφέρουν σε ορισμένα σημεία. Ωστόσο, η διατύπωση του νομοθέτη στο νόμο 4354/2015 προκρίνει την αυτοτελή εφαρμογή των δύο νομοθετικών κειμένων μόνο σε ό,τι αφορά τα εξυπηρετούμενα δάνεια, δεδομένου ότι διευκρινίζεται πως αυτά μεταβιβάζονται νόμιμα και έγκυρα ή με τη διαδικασία του ν. 4354/2015 ή με τις διατάξεις

του ν. 3156/2003. Στον αντίποδα της ανωτέρω επιλογής του νομοθέτη, βρίσκεται η αντιμετώπιση, που επιφυλάσσει για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, στα οποία η εφαρμογή των δύο νόμων επιβάλλεται να είναι παράλληλη αλλά συνδυαστική και όχι ανεξάρτητη. Επομένως, είναι εφικτό να πραγματοποιηθεί η πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων και κατά τον ν. 3156/2003, αλλά πάντοτε με την τήρηση των ειδικότερων όρων, που θεσπίζονται από το ν. 4354/2015. Η συγκεκριμένη ερμηνευτική προσέγγιση, είναι απαραίτητη, διότι αν επιλέξουμε την ξεχωριστή και ανεξάρτητη εφαρμογή τους, θα επέλθει αυτομάτως υποβάθμιση στο προστατευτικό πλέγμα του ν. 4354/2015. Με άλλα λόγια θα δοθεί ευκαιρία στα πιστωτικά ιδρύματα να παρακάμψουν τις προστατευτικές του δανειολήπτη ρυθμίσεις με τη χρήση του ν. 3156/2003 (πχ. υποχρέωση πρόσκλησης για ρύθμιση, αναγγελία). Στο ίδιο πνεύμα με την άποψη της γράφουσας κινείται και η απόφαση 1102/2022 του Αρείου Πάγου, η οποία έκανε δεκτή την ασκηθείσα αυτοτελή πρόσθετη παρέμβαση της εταιρίας διαχείρισης, αναγνωρίζοντας σε αυτή την ιδιότητα του μη δικαιούχου διαδίκου, χωρίς να προβεί σε ανάλυση των διαφορών μεταξύ των δύο νομοθετημάτων. Άξιο προσοχής είναι πως στην συγκεκριμένη περίπτωση οι δύο αντίθετες μεταξύ τους αποφάσεις εκδόθηκαν από το ίδιο τμήμα του Αρείου Πάγου (Α2 Πολιτικό) και δημοσιεύτηκαν σε πολύ κοντινές μεταξύ τους ημερομηνίες, γεγονός που δημιουργεί ανάγκη προσφυγής στην Πλήρη Ολομέλεια του Ανώτατου Δικαστηρίου, δεδομένου ότι πρόκειται για ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος, το οποίο διαταράσσει την ενότητα της Νομολογίας μας. Η παραπομπή του εν λόγω ζητήματος στην Πλήρη Ολομέλεια του Α.Π ήδη πραγματοποιήθηκε με την ΑΠ 1873/2022. Ολοκληρώνοντας την ανωτέρω παρουσίασή μας, λοιπόν, θα λέγαμε πως το ζήτημα της νομιμοποίησης των εταιριών διαχείρισης είναι ακόμη ανοικτό και βρίσκεται υπό ερμηνεία και διαβούλευση στο νομικό κόσμο. Συνεπώς, εν αναμονή των περαιτέρω εξελίξεων, ίσως πρέπει και ο νομοθέτης να δείξει προς την ορθή κατεύθυνση, προβαίνοντας σε ερμηνευτικές παρεμβάσεις και τροποποιήσεις, ώστε να ξεκαθαριστεί το θεσμικό πλαίσιο και οι τιτλοποιήσεις να μπορούν να πραγματοποιηθούν κατά τρόπο ευκολότερο, διασφαλίζοντας και τα συμφέροντα των οφειλετών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ολοκληρώνοντας, λοιπόν, τη σύντομη παρουσίαση μας κρίνεται αναγκαίο να τονίσουμε πως το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων ταλανίζει την ελληνική αλλά και την Ευρωπαϊκή οικονομία για αρκετά χρόνια, δεδομένου ότι προϋπήρχε της οικονομικής κρίσης και επιδεινώθηκε από αυτή. Πράγματι, οι τράπεζες χορηγούσαν δάνεια χωρίς να προβαίνουν σε ενδελεχή έλεγχο της πιστοληπτικής ικανότητας του δανειολήπτη και της πιθανότητας να αποπληρώσει το δάνειό του, με αποτέλεσμα, η αλλαγή του οικονομικού κύκλου το 2008 να επιφέρει απροσδόκητη και απότομη μείωση του εισοδήματος των νοικοκυρών, τα οποία αδυνατούσαν πλέον να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις, που είχαν αναλάβει απέναντι στις τράπεζες. Τα πιστωτικά Ιδρύματα από την πλευρά τους, βρέθηκαν αντιμέτωπα με σοβαρά προβλήματα ρευστότητας, γεγονός που οδήγησε κατ' ανάγκη σε συνέχεις αναχρηματοδοτήσεις τους από τον μηχανισμό EEA προκειμένου να ορθοποδήσουν και να αποφύγουν την πτώχευση. Δυστυχώς, όμως τα μέτρα αυτά δεν στάθηκαν ικανά να βάλουν φρένο στην αυξητική τάση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και η χώρα μας έφτασε περί τα τέλη του έτους 2019 να προπορεύεται στη λίστα των χωρών της Ευρώπης, με τον μεγαλύτερο αριθμό μη εξυπηρετούμενων δανείων. Σε αυτό το κλίμα και κάτω από τις τεράστιες οικονομικές πιέσεις, που υπήρχαν, η τιτλοποίηση απαιτήσεων εμφανίστηκε ως ένας νομικός και οικονομικός θεσμός, ο οποίος θα μπορούσε να δώσει κάποια ικανοποιητική λύση στο ζήτημα αυτό. Άλλωστε, ήδη είχε στο παρελθόν χρησιμοποιηθεί από τις τράπεζες σε παγκόσμιο επίπεδο και είχαν διαπιστωθεί τα θετικά αποτελέσματά της. Όπως ήδη αναλυτικά παραθέσαμε, διαμέσου της τιτλοποίησης απαιτήσεων ο πιστωτικός κίνδυνος μετακυλιέται από τα Πιστωτικά Ιδρύματα στην επενδυτική αγορά και επιμερίζεται στο επενδυτικό κοινό, με αποτέλεσμα να λειτουργεί ως εναλλακτική μορφή ρευστότητας για τα Πιστωτικά Ιδρύματα. Προκειμένου, όμως, να αξιοποιηθεί το εργαλείο αυτό ήταν αναγκαίο να θεσπιστεί το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο, με τη δημιουργία ενός ειδικού δικαίου εκχώρησης απαιτήσεων, που θα ήταν ικανό να ανταποκριθεί στο μέγεθος των πιστωτικών ιδρυμάτων, παρέχοντας δυνατότητα για μαζική πώληση απαιτήσεων. Για να εξυπηρετηθεί ο σκοπός αυτός, ψηφίστηκε ο ν. 4354/2015 περί διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ο οποίος αποβλέπει στη δημιουργία μιας δευτερογενούς αγοράς μη εξυπηρετούμενων δανείων, η οποία επρόκειτο να επιφέρει σημαντικά οφέλη

αφενός στα πιστωτικά ιδρύματα, ενισχύοντας άμεσα τη ρευστότητά τους και αφετέρου και τους ίδιους τους οφειλέτες, οι οποίοι μπορούν να λάβουν από τον εκδοχέα πολύ ευνοϊκότερες προτάσεις ρύθμισης.

Παρά τους φιλόδοξους στόχους του, το νομοθέτημα αυτό υπέστη ποικίλες τροποποιήσεις και ως ένα βαθμό δημιούργησε προβλήματα στην εφαρμογή του, διότι αν και υφίσταται σχετική διακήρυξη περί μη χειροτέρευσης της θέσης του οφειλέτη, έχει υποστηριχθεί¹⁰⁰ ότι αυτός χάνει μέρος της προστασίας του, εξαιτίας των αποκλίσεων που εισάγει το νομοθέτημα τούτο από τις διατάξεις του ΑΚ. Πράγματι, στα πλαίσια της τιτλοποίησης των δανείων, οι συμφωνίες περί ανεκχώρητου των απαιτήσεων μεταξύ των αρχικών συμβαλλομένων δεν ισχύουν διότι η γενική διάταξη του άρθρ. 466 εδ. α' ΑΚ τίθεται αυτομάτως εκτός εφαρμογής. (*lex specialis derogat lex generali*). Περαιτέρω, ο νόμος 4354/2015 τίθεται ευθέως υπέρ της άρσης του επαγγελματικού και τραπεζικού απορρήτου, στην περίπτωση, που οι πληροφορίες είναι αναγκαίες για την ολοκλήρωση της διαδικασίας πώλησης και διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Μάλιστα, στο άρθρ. 1 παρ. 21 του ν. 4354/2015 προβλέπεται ότι το επαγγελματικό απόρρητο του δικαιούχου των υπό διαχείριση απαιτήσεων έναντι των δανειοληπτών, υποχωρεί και αίρεται στις σχέσεις του με την εταιρία διαχείρισης, στο μέτρο που οι πληροφορίες αυτές είναι απαραίτητες για τις ανάγκες της διαχείρισης. Επιπρόσθετα, έχει αξία να υπογραμμίσουμε πως η πολυπλοκότητα της διαδικασίας σε συνδυασμό με την ύπαρξη πολλών δυσνόητων και περίπλοκων εγγράφων, που την συνοδεύουν καθιστούν σχεδόν ανέφικτο τον έλεγχο της τήρησης των αναγκαίων όρων του νόμου από τον οφειλέτη, ο οποίος τις περισσότερες φορές στερείται ειδικών γνώσεων στα ζητήματα αυτά.

Εν κατακλείδι, λοιπόν, θα λέγαμε πως ο νόμος 4354/2015, όπως ισχύει με τις τροποποιήσεις και τις αλλαγές, που έχει υποστεί δύναται να οδηγήσει προοδευτικά στον περιορισμό των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ωστόσο στην εφαρμογή του θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή προκειμένου, να μην θυσιαστούν τα δικαιώματα του οφειλέτη στο βωμό της απομείωσης των δανείων. Επομένως κατά την άποψη της γράφουσας είναι αναγκαίο να ενισχυθούν οι δικλίδες ασφαλείας για τον οφειλέτη κατά τέτοιο τρόπο, όμως, που να μην υπονομεύεται η αποτελεσματικότητα του νομοθετήματος. Το μόνο βέβαιο είναι πως τα “κόκκινα δάνεια” θα παρουσιάζουν ενδιαφέρον από οικονομική και νομική άποψη για αρκετές δεκαετίες ακόμα, συνεπώς αναμένουμε τις εξελίξεις και παρακολουθούμε τις νομοθετικές παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση αυτή.

---

¹⁰⁰ Ψυχομάνης, ΔΕΕ 2004, 264.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Clarification and Elaboration of Issues Raised by the December 2004 Meeting of the Advisory Expert Group of the Intersecretariat Working Group on National Accounts στο [The Treatment of Nonperforming Loans \(BOPCOM-05/29\) - Eighteenth Meeting of the IMF Committee on Balance of Payments Statistics Washington, D.C., June 27–July 1, 2005](#)
- Financial Services Authority (FSA), The Interim Prudential Sourcebook for Building Societies, Final Rules – Building Societies Volume 1 of 2, June 2001, Section 5, Pages 1-4, διαθέσιμο σε https://www.handbook.fca.org.uk/handbook/document/IPRUBSOC_20060606_20061231.pdf?date=2006-11-06.
- <https://www.bankofgreece.gr/statistika/ekseliksh-daneiwn-kai-kathysterhsewn>
- Lewis Ranieri, The origins of securitization, sources of its growth, and its future potential σε L.T. Kendall & M. J. Fishman (Eds.), A primer on Securitization, Cambridge, σ. 31-32 διαθέσιμο σε [https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=wj3ktnd9RIsC&oi=fnd&pg=PP9&dq=L.T.+Kendall+%26+M.+J.+Fishman+\(Eds.\),+A+primer+on+Securitization,+Cambridge&ots=F2LenyDOq2&sig=6](https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=wj3ktnd9RIsC&oi=fnd&pg=PP9&dq=L.T.+Kendall+%26+M.+J.+Fishman+(Eds.),+A+primer+on+Securitization,+Cambridge&ots=F2LenyDOq2&sig=6)
- Oldfield and Santomero, 1997, The Place of Risk Management in Financial Institutions, Wharton Financial Institutions Cente.
- Papanikolaou Ch.- Pesketzi K., Investing in Greek banking loans, J.I.B.L.R. 2016, 31(7), p. 401-406
- Papanikolaou Ch.- Pesketzi K., Investing in Greek banking loans, J.I.B.L.R. 2016, 31(7), p. 401-406
- Roussis Dimitrios, The autonomous application of the Securitisation Law within the sale of the NPEs loans in Greece, J.I.B.L.R. 2018, 33, σελ. 3.
- Solomon Y Deku and Alper Kata, Securitization: Past, Present and Future, Palgrave Macmillan Studies in Financial Institutions, Series Editor: Plhilip Molyneux, Bangor University, 2017
- The Bond Market Association, Special Purpose Entities (SPEs) and the Securitization Markets, 2002.
- Es besteht kein Zweifel daran, dass der Rechtsinhaber auch zur prozessualen Geltendmachung seines Rechts befugt bleibt», Rüßmann, Einziehungsermächtigung und Klagebefugnis, σελ.550, 1972·Tunze, Der Wegfall der ausgeübten Prozessführungsermächtigung, σελ. 21, 2020

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγγελόπουλος Π. (2013): Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Εκδόσεις Σταμούλη
- Αλεξανδρίδου, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, 2009
- Απ. Γεωργιάδη, Ενοχικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, 2η έκδοση, 2015, Σάκκουλας, σ. 443
- Βενιέρη Ι., σε Περάκη Ε., το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, 10ος τόμος, Νομική βιβλιοθήκη 2005, σελ. 503.
- Βενιέρης Ι., Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με το Ν. 3156/2003 υπό το πρίσμα και της διεθνούς πρακτικής, 2005, σελ.12-13
- Βουρβουτσιώτη, Ο θεσμός της τιτλοποίησης των απαιτήσεων σύμφωνα με τον ν. 3156/2003, 2008, σελ. 6

- Γ. Κ. Λέκκα, Τρόποι εταιρικής χρηματοδότησης (ιδίως η τιτλοποίηση) και η οικονομική κρίση, σε 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου, Το εμπορικό δίκαιο και η οικονομική κρίση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010 σ. 317
- Γεωργιάδης Απ., Η μεταβίβαση «κόκκινων» δανείων, ΧρΙΔ 2018/3
- Γιαννόπουλος Παναγιώτης, Η ΕΔΑΔΠ ως μη δικαιούχος διάδικος στη διαγνωστική δίκη και στο στάδιο της αναγκαστικής εκτέλεσης. Κριτική επισκόπηση των ρυθμίσεων του ν. 4354/2015 και de lege ferenda προτάσεις, Αρμ 2019/233
- Διαμαντόπουλο Γ., Πότε η κατ' άρθρ. 3 παρ. 2 εδ. Α ν. 4354/2015 εξώδικη πρόσκληση του οφειλέτη ή του εγγυητή συνιστά προϋπόθεση του κύρους αμιγώς της πρόσκλησης προς σύναψη σύμβασης πώλησης εκ μέρους της υποψήφιας εκχωρήτριας τράπεζας σε: Ερανισμοί και ανταποδόσεις Θέμιδος, τομ. 3, 2019, σελ. 969-984, Sakkoulas- Online.gr, σελ. 2
- Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (2016) ‘‘ Τι είναι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ‘’. Ανακτήθηκε από <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/npl.el.htm>
- Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (2016). Τραπεζική εποπτεία , ‘Τί είναι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια’ Ανακτήθηκε από : <https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me/html/npl.el.html>
- Καλέργη Α., προϋποθέσεις έγκυρης μεταβίβασης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4354/2015, ΔΕΕ, 2019, σελ. 1088
- Καρατζά, 1 ο Ετήσιο Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Τραπεζικού Δικαίου & Δικαίου Κεφαλαιαγοράς 2008, 85.
- Κιτσαράς Λάμπρος, Η περαιτέρω μεταβίβαση απαιτήσεως από δάνεια και πιστώσεις μετά την αρχική απόκτηση από εταιρεία αποκτήσεως του ν. 4354/2015. Προϋποθέσεις και συνέπειες, ΧρΙΔ 2019/303
- Κολοτούρος Παναγιώτης, Δικονομική αρμοδιότητα των εταιρειών διαχείρισεως απαιτήσεων εκ δανείων και πιστώσεων - άρθρο 2 του ν. 4354/2015, ΧρΙΔ 2019/464
- Κουλουριανός Θ., Ο θεσμός της τιτλοποίησης απαιτήσεων υπό τη μορφή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων σύμφωνα με τον ν. 3156/2003, ΧρΙΔ/ 2016, σελ.185
- Κουλουρίδας Α., Η τιτλοποίηση απαιτήσεων ως μηχανισμός διαχείρισης και αναχρηματοδότησης επιχειρηματικών και στεγαστικών δανείων, ΔΕΕ 8-9/2017, σελ. 1019.
- Λέκκας Γεώργιος, Κ., Τρόποι εταιρικής χρηματοδότησης (ιδίως η τιτλοποίηση) και η οικονομική κρίση, σε 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου, Το εμπορικό δίκαιο και η οικονομική κρίση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010
- Λέκκας, Εμπράγματα εξασφάλιση του ομολογιακού δανείου και τιτλοποίηση απαιτήσεων 2005, 145
- Μούζουλας Σ., Παναγόπουλος Γ., Πελετίδης Ι., (2019), «Το όχημα ειδικού σκοπού (SPV) ως μηχανισμός ελάφρυνσης του ενεργητικού των τραπεζών μέσω τιτλοποίησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων», Οικονομικές Εξελίξεις, 38, σελ. 66-85
- Μούζουλας Σπύρος, Ζητήματα από την εφαρμογή του ν. 4354/2015, όπως ισχύει μετά τους ν. 4389/2016 ως 4393/2016 για τις εταιρείες διαχείρισης ή απόκτησης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις, ΝοΒ 2016/28
- Μπαλή, Ενοχικόν Δίκαιον (1969) § 163 σ. 503
- Μπρίνια, Ι., Αναγκαστική Εκτέλεσις, άρθρο 925, αριθ. 124 Ι
- Π. Φίλιου, Ενοχικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, β' έκδοση, Σάκκουλας, σ. 166
- Παπαστερίου/(-Κλαβανίδου), Δίκαιο της Δικαιοπραξίας (2008) § 21 αρ. 38
- Περάκης Ε.- Ρόκας ν., Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2011, σελ. 147 επομ. και Βλ. Βενιέρη Ι., σε Περάκη Ε., το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, 10ος τόμος, Νομική βιβλιοθήκη 2005, σελ. 475.
- Ρούσσης Δ., Το ειδικό δίκαιο της εκχώρησης απαιτήσεων, Από την πρακτορεία και τιτλοποίηση στη διάθεση απαιτήσεων με αιτία τη διαχείριση ή την πώληση: συστηματική εναρμόνιση με το γενικό δίκαιο εκχώρησης του ΑΚ, ΧρΙΔ 2016/569
- Τασίκα, Μεταβίβαση απαιτήσεων από πώληση δανείων μετά το ν. 4354/2015, Αναμνηστικός Τόμος Λεωνίδα Γεωργακόπουλου ΙΙ (2016) σ. 959 επ. (981).

- Τασίκα, Ο Κώδικας Δεοντολογίας Τραπεζών για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ιδιωτικών οφειλών, ΕπισκεΔ 2016.29
- Τασίκας Απόστολος, Μεταβίβαση απαιτήσεων από πώληση δανείων μετά τον ν. 4354/2015, Εκδόσεις Τράπεζας Ελλάδος 2016
- Το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας, Επιμέλεια Ευάγγελος Περάκης, τόμος δέκατος, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2005, σ. 466
- Τριανταφυλλάκης Δ. Γεώργιος, Εισηγήσεις Εμπορικού Δικαίου, Ιανουάριος 2009, σελ. 310, Νομική Βιβλιοθήκη.
- Τσιμπανούλη Δ., Δικαϊκές παρεμβάσεις προς αντιμετώπιση της προβληματικής χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας από τις ελληνικές τράπεζες. Η προβληματική των “κόκκινων δανείων”, σε Πανεπιστήμιο Πειραιώς/ Ελεγκτικό Συνέδριο, Οικονομική Ανάπτυξη & Δίκαιο, 2017, σελ. 296-316
- Τσολακίδης Ζ., Μεταβίβαση απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια, ΧρΙΔ ΙΣΤ/2016 σελ. 645
- Χρυσάνθη Χ., Μεταβίβαση δανείων, ΔΕΕ 1996, σελ. 133 επ
- Ψυχομάνη Σ., Η προβληματική των κόκκινων δανείων, ΔΕΕ 11/2016, σελ. 1326 επ.
- Ψυχομάνη Σ., Τίτλοποίηση επιχειρηματικών απαιτήσεων- ένας νέος, νομικά και οικονομικά προβληματικός θεσμός, ό.π., σελ. 263
- Ψυχομάνης, Τίτλοποίηση επιχειρηματικών απαιτήσεων - Ένας νέος, νομικά και οικονομικά προβληματικός θεσμός, ΔΕΕ 2004, σελ.262

Τράπεζες νομικού περιεχομένου

- ΝΟΜΟΣ: <https://lawdb.intrasoftnet.com/>
- ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ: <https://www.sakkoulas-online.gr/>

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΥΛΕΣ

www.bankofgreece.gr

www.cnn.gr

www.curia.europa.eu

www.dsa.gr

www.dsanet.gr

www.eurobank.gr

www.hba.gr

www.liberal.gr